

ПАРТИЯ ҚАРОРЛАРИ—ҲАЁТГА!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН
ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 57—58 (19.433—19.434).

1986 йил 7 март, жума

Баҳоси 5 тийин.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXVII съездининг бориши тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1986 йил 6 март кунини Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXVII съездининг эрталабги мажлисида Ҳисоб комиссиясининг раиси ўртоқ М. С. Соломенцев партия марказий органларига сайлов натижаларини ўқиб эшиттирди. Съезд ишида танаффус вақтида КПСС Марказий Комитетининг Пленуми бўлди. Танаффусдан кейин бошланган мажлисда съезд партия XXVII съезди сайлаган КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ва КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг мажлиси иш якунлари тўғрисидаги ахборотни тинглади. Ўртоқ Михаил Сергеевич Горбачев ақдрилиқ билан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари этиб сайланди. Пленум КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросини, КПСС Марказий Ко-

митети Секретариатини сайлади, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия Контроли Комитетининг раисини тасдиқлади.

КПСС Марказий Ревизия Комиссияси ўз мажлисида Комиссия раисини сайлади. Съездда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ М. С. Горбачев якуновчи нутқ сўзлади. Бу нутқ эътибор бериб тингилди ва давомий қарсаклар билан бир неча бор бўлиб турди.

М. С. Горбачев Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXVII съездининг ёпиқ деб эълон қилди.

Съезд қатнашчилари баланд руҳ билан партия гимни «Интернационал»ни икром этдилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИ

М. С. ГОРБАЧЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси,
КПСС Марказий Комитетининг
Бош секретари

Г. А. АЛИЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

В. И. ВОРОТНИКОВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

А. А. ГРОМИКО,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

Л. Н. ЗАЙКОВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

Д. А. КУНАЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

Е. К. ЛИГАЧЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

Н. И. РИЖКОВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

М. С. СОЛОМЕНЦЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси,
КПСС Марказий Комитети
ҳузуридаги Партия Контроли
Комитетининг раиси

В. М. ЧЕБРИКОВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

Э. А. ШЕВАРДНАДЗЕ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

В. В. ШЧЕРБИЦКИЙ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

П. Н. ДЕМИЧЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

В. И. ДОЛГИХ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

Б. Н. ЕЛЬЦИН,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

Н. Н. СЛЮНЬОВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

С. Л. СОКОЛОВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

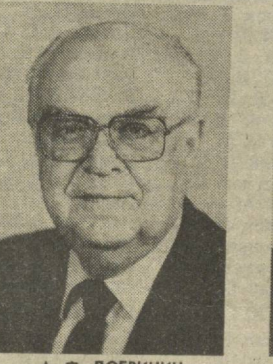
Ю. Ф. СОЛОВЬЕВ,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

Н. В. ТАЛИЗИН,
КПСС Марказий Комитети
Сиёсий бюросининг аъзоси

А. П. БИРЮКОВА,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

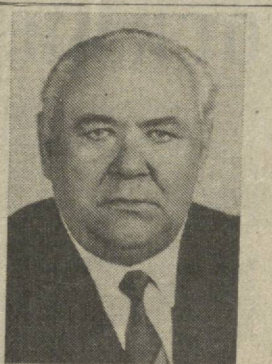
А. Ф. ДОБРИНИН,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

М. В. ЗИМАНИЙ,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

В. А. МЕДВЕДЕВ,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

В. П. НИКОНОВ,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

Г. А. РАЗУМОВСКИЙ,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

А. Н. ЯКОВЛЕВ,
КПСС Марказий Комитетининг
секретари

И. В. КАПИТОНОВ,
КПСС Марказий Ревизия
Комиссиясининг раиси

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1986 йил 6 март кунини Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVII съездида сайланган КПСС Марказий Комитетининг Пленуми бўлиб ўтди.

Пленум ўртоқ М. С. Горбачевни бир овоздан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари қилиб сайлади.

Пленум КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросини қуйидаги составда сайлади:

Сиёсий бюро аъзолари — М. С. Горбачев, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, А. А. Громико, Л. Н. Зайков, Д. А. Кунаев, Е. К. Лигачев, Н. И. Рижков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, В. В. Шчербицкий ўртоқлар.

Сиёсий бюро аъзоллигига кандидатлар — П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Н. Н. Слюньков, С. Л. Соколов, Ю. Ф. Соловьев, Н. В. Тализин ўртоқлар.

Ўртоқ М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добринин, В. И. Долгих, Л. Н. Зайков, М. В. Зиманий, Е. К. Лигачев, В. А. Медведев, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский, А. Н. Яковлев ўртоқлар Марказий Комитет секретарлари қилиб сайландилар.

Пленум КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия Контроли Комитетининг раисини қилиб ўртоқ М. С. Соломенцевни тасдиқлади.

КПСС МАРКАЗИЙ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИНинг МАЖЛИСИ Тўғрисида

АХБОРОТ

1986 йил 6 март кунини КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг мажлиси бўлди.

Комиссия ўртоқ И. В. Капитоновни КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг раисини қилиб сайлади.

Комиссия КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг Бюросини қуйидаги ўртоқлардан иборат составда сайлади: И. В. Капитонов — КПСС Марказий Ревизия Комиссияси Бюросининг раиси, А. А. Низовцева — раис ўринбосари, В. Ф. Конов, П. П. Лаптев, М. И. Халдеев — Бюро аъзолари.

Ўртоқ М. С. ГОРБАЧЕВнинг съездни ёпиш вақтида сўзлаган нутқи

Азиз ўртоқлар!

XXVII съезд ўз ичиди туғалмоқда. Съезднинг ишига ҳолисона баҳо бериш — тарихнинг иши. Аммо ҳозирнинг ўзидаёқ шунинг айтиш мумкин: съезд партиянинг принципиаллик ва бирлик, талабчанлик ва билимдорлик, ҳақиқийлик, камчилик ва нуқсонларни рўй-рост аниқлаш, жаҳиятнинг тараққиётининг ички ва ташқи шарт-шароитларини чуқур таҳлил этиш муҳитида ўтди. Съезд партиянинг фаолиятига, бутун мамлакат ҳаётига юксак ахлоқий, маънавий руҳ бахш этди. (Қарсаклар).

Шу минбарга чиққан делегатлар масалаларини ошқора ўртага қўлиб, умумий ишмишга ҳадаёт бераётган, орқага торайётган камчиликларини кескин аниқлашди, таълим, ҳар бир марказий, ҳам маҳаллий давлат ва ҳўжа-лик ташкилотлари иши тўғрисида анча танқидий мулоҳазалар айтилди. Аслида, турмушимизнинг бирон ҳақи танқидий таҳлил этилмади — қолмади. Буларнинг ҳаммаси, ўртоқлар, партиянинг энг яхши анъаналари руҳига, коммунист руҳига мос бўлиб тушади. (Қарсаклар).

Олтинчи йилдан кўпроқ вақт муқаддам В. И. Ленин XI съездда РКП(б) Марказий Комитетининг Сиёсий Ҳисоботи юзасидан ўтказилган музокарани якунлаб, принципиал муҳим фикрларни айтган эди: «Шу чоқча ҳалок бўлган барча революцион партиялар — кибранганликларидан ва ўз кучларининг нимада эканлигини кўра билмаганликларидан ҳамда ўзларининг заиф томонлари тўғрисида гапиришдан қўрққанликларидан ҳалок бўлишди. Биз эса ҳалок бўлмаймиз, чунки биз ўзининг заиф томонларимиз

тўғрисида гапиришдан қўрқмаймиз ва заифлигимизни енгишга ўрганамиз». (Давомий қарсаклар).

Биз съездда аини мана шундай, Ленинча иш тутдик. Биз бундан буён ҳам мана шундай иш тутаваримиз! (Қарсаклар).

Съезд партия олдида, жаҳият олдида ҳаёт қўйган туб саволларга жавоб берди, ҳар бир коммунистга, ҳар бир совет кишинига ўртада турган вазифаларини равшан тушунириб берди. Съезд биз апрель Пленумида социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш концепция-

сини илгари суриб, нақадар тўғри иш қилганимизни кўрсатди. Жадаллаштириш ғояси бутун съездолди фаолиятимизга сингдириб юборилди, бу ғоя съезднинг диққат марказида бўлди, Марказий Комитетнинг Сиёсий докладида, партиянинг янги таҳриридаги Программаси ва унинг Уставига киритилган ўзгаришларда, мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг ўн иккинчи беш йилликка ва 2000 йилгача мулжалланган Асосий йўналишларида ўз ифодасини топди. Съезд делегатлари бу ҳужжатларни тула-тўқис қўллаб-қувватладилар ва

маъқулладилар. (Қарсаклар).

Партия ички ва ташқи сиёсатининг қабул этилган ҳамда тасдиқланган бош йўли — мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш. Ер юзиде тинчликни мустаҳкамлаш йўли — КПСС XXVII съездининг бош сиёсий якунидир. (Қарсаклар).

Бундан буён бу йўл партия учун, ҳар бир партия ташкилоти учун ҳаёт қонуни, коммунистлар, барча меҳнатқилар учун дастуриламал бўлиб қолади. (Қарсаклар).

КПСС тарих олдида ўз зиммасига нақадар юксак масъулият олаётганини, у

жадаллаштириш стратегиясини илгари суриш билан нақадар зўр вазифани қабул этгаётганини аниқлаб туришимиз. Аммо биз аини шу стратегиянинг беихлол зарурлигига аминик. (Қарсаклар).

Биз бу стратегиянинг реализига ишонамиз. Биз социализмнинг битмас-туганмас имкониятларига ва афзалликларига, ҳалқнинг жонли ижодкорлигига таялиб, тузиб қўйилган ҳамма режаларни рўёбга чиқара оламиз. (Қарсаклар).

Мамлакатнинг социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга эришиш —

социализм иқтисодий системасини такомиллаштириш, ишлаб чиқарувчи кучларни ўстиришга, фан-техника тараққиётини янги кудратли раёбатлантирувчи омиллар бахш этиш, ҳаёт ҳўжалигининг жуда катта резервларини ҳаракатга келтириш демокдир.

Жадаллаштиришга эришиш — меҳнатқилларнинг фаровонлигини оширишни меҳнат самарадорлиги билан узвий равишда бирга боғлаб, инсон ҳақида ҳар томонлама ғамхўрлик қилишнинг социал адолат принципларини изчил амалга ошириш билан бирга қўлиб, актив ва кучли социал сиёсат ўтказишнинг таъминлаш демокдир.

(Давомий иккинчи бетда).

2. ЎРТОҚ М. С. ГОРБАЧЕВНИНГ СЪЕЗДИНИ ЁПИШ ВАҚТИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

(Давом. Боши 1-бетда).

Жадаллаштиришга эришиш — демократияни чуқурлаштириб, халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқаришини узлуксиз ривожлантириб, партия билан жамият ҳаётида ошкораликни кенгайтириб, ҳар бир меҳнатқошиқнинг ҳар бир коллективнинг ташаббускорлиги ва ижодкорлиги учун ўқиб олиш бериш демократиядир.

Жадаллаштиришга эришиш — идеологик ва ташкилотчилик ишлари ҳаётининг реал проблемалари билан маҳкамроқ боғлаб, сафсатабозлик ва насихатгўйликдан қутулиб, топирилган иш учун масъулиятни ошириб, идеологик ва ташкилотчилик ишларини инсонга яқинлаштириш, қийинчиликларни бартараф этишга, олдимизда турган вазифаларни амалий ҳал қилишга йўналтириш демократиядир. (Давомли қарасаклар).

Биз мана шу ишларнинг ҳаммасини қилишимиз мумкин ва қилишимиз керак, ўртоқлар! (Қарасаклар).

КПСС съездин кейинги даврга янада уюшиб, жислашиб ва жанговарлик қобилиятини ошириб, пухта ўйланган узоқ муддатли сиёсат билан қадам қўймоқда. У ўз олдига турган вазифаларнинг нақадар мураккаблигини, кенг миқёсдорлигини ва янгилигини пайқаб, қийинчиликлар ва тўсиқлардан қўймай, собитқадамлик билан ҳаракат қилишга азму қарор берган.

Биз съезд қарорларининг моҳияти ва руҳини ҳар бир совет кишининг онига етказишимиз лозим. Съезднинг принципиал қондаларини тушутирибгина қолмай, шу билан бирга замонавий талабларга мувофиқ ишни амалий ташкил қилишимиз ҳам керак.

Бизнинг съездимизда ва съезддан кейинги даврга жуда кўп қизиқарли тақдирлар кўрилади, бир талай чўқур фикрлар айтилади. Уларни синчилаб қўриб чиқиш, жамият қимматли ва амалий тақдирлар ҳақида фикрлар рўёбоғи чиқарилишига эришиш лозим. (Қарасаклар).

Энг муҳими — ўй-фикр ва режалар энергиясини конкрет ҳаракатлар энергиясига айлантиришдан иборатдир. (Қарасаклар). Съезднинг делегати Белгород об-ластидан колхоз райси Василий Яковлевич Горин бу ҳақда яхши гапирди: «Бутун мамлакатда, ҳар бир меҳнат коллективиде янгилашниш ва қайта қуришниш осон бўлмаган, аммо биз аминимизки, муқаррар жараёни юз бермоқда. Бу жараёни совет кишилари бутун ақл-идроқи билан, чин қалбдан қўллаб-қувватламоқда, у ҳар бир кишидан фи дойилиқни, аввало меҳнатда тула фидокорликни талаб этади».

Дарҳақиқат, ўртоқлар, жадаллаштириш, турмушимизнинг барча соҳаларида тўз ўзгартиришлар шунчаки широк бўлмай, балки партия қатъийан ва ошаймай амал қилиб бораётган йўллар. (Давомли қарасаклар).

Қўпгина делегатлар маҳ камаличилик, маҳаллийчилик, қоғозбозлик, бошқа бюрократ

тик ғовлар янги, илгор нарсалар йўлида жиддий тўсиқ бўлаётганини айтиб ўтдилар. Ўртоқлар, Сизларни ишонтириб айтмакчи, Марказий Комитет социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш йўлидаги барча ғовларни қатъиян бартараф этади, интизом ва тартибни мустаҳкамлайди, ижодкорликни, дадил изланишни, социалистик омилдорликни бутун чоралар билан ривожлантириш учун ташкилий, маънавий ва моддий шарт шартларини яратди. (Қарасаклар). Бунинг бутун партия, барча меҳнатқошлар кенг қўламада ва актив қўллаб-қувватлашларига ишончим комил. (Давомли қарасаклар).

Юқоридан қуйилганча партия комитетлари — съезд йўл-йўриқларини бажаришга оид ишларнинг ташкилотчиларидир. Конкретлилик, ишчилик, изчиллик, сўз билан ишнинг бирлиги, энг самарали услуб ва воситаларни танлаш, одамларнинг фикрларини синчилаб эътиборга олиш, барча ижтимоий қўшларнинг ҳаракатларини моҳирлик билан мувофиқлаштириб бориш — ҳозир керак бўлган услубдир.

Бўшангликка, расмиётчиликка, лоқайдликка, жонли ишни бўлар-бўлмас, қуруқ ва чексиз сафсатабозликлар билан қўшиб ташлаш оdatи-га, «қайта қуришга мослаштириш» йўлидаги уринишларга батамом барҳам бериш зарур.

Барча партия комитетлари сиёсий раҳбарлиқнинг чинакам органлари сифатида иш қўришлари кераклиги — съезднинг асосий ҳулосаларидан биридир. (Қарасаклар). Пировард натижада партия XXVII съездининг бош йўлини турмушга таъбиқ этиш учун бутун қурашнинг муваффақияти фоят кент халқ оммасининг коммунистик қурилишда онгли иштироки билан белгиланади. Ҳақма нарса ўзимизга боғлиқ, ўртоқлар. (Қарасаклар). Зўр гайрат билан жислашиб ҳаракат қилиш пайти келди. Партия зар бир коммунистни, ҳар бир совет кишининг режаларини амалга ошириш, совет жамиятини такомиллаштириш, жонқоғ со-циалистик хонадонимизни янгилаш соҳасидаги катта ишга актив қўшилишга қақиради. (Қарасаклар).

Ўртоқлар! Съезд социализм ва тинчлик, тинчлик ва бунёдкорлик ажралмас эканлигини яна бир бор яққол кўрсатди. Социализм инсониятни ҳарбий ташвиш ва зўравонликнинг оғир юкидан халос этиш йўлидаги қурашга бошчилик қилмаганда, у ўзининг тарихий ва эфисидини бажармаган бўлар эди. Барча халқлар учун бахатар ва адолатли дунё совет сиёсатининг бош мақсадидир. (Давомли қарасаклар). Урушга ва ҳарбий тайёргарликка қарши, адолат ва зўравонликнинг тарғиб этишга қарши қурашни биз бутун халқларо муносабатларини демократлаштиришнинг, Ер юзиде сиёсий иқлимни чинакам соғломлаштиришнинг ажралмас қисми деб биламиз. (Қарасаклар).

Ядровий ҳавф-хатар давлатларни бир нарсда тенглаштириб қўйди: катта уруш

да ҳеч ким четда қолмайди ёки ўзларида жиддий тўсиқ бўлаётганини айтиб ўтдилар. Ўртоқлар, Сизларни ишонтириб айтмакчи, Марказий Комитет социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш йўлидаги барча ғовларни қатъиян бартараф этади, интизом ва тартибни мустаҳкамлайди, ижодкорликни, дадил изланишни, социалистик омилдорликни бутун чоралар билан ривожлантириш учун ташкилий, маънавий ва моддий шарт шартларини яратди. (Қарасаклар). Бунинг бутун партия, барча меҳнатқошлар кенг қўламада ва актив қўллаб-қувватлашларига ишончим комил. (Давомли қарасаклар).

Аммо, афсуски, халқро ҳамжамиятда ҳали алоҳида, фақат ўзлари учунгина мослаштирилган ҳафсизликни даъво қилувчилар бор. Ва-синтондагиларнинг ўй-фикрлари мана шундан далолат беради. У ерда ҳамон зўравонликка даъватлар қилиб келинмоқда. Улар ҳа-мон зўравонлигини жаҳон сиёсатидаги энг ишонarli далолат деб билимоқдалар. Баъзи кимсалар Совет Аме-рика муносабатларида, умуман халқро вазиетда жи-ддий, узоқ муддатли юмшаш имконияти пайдо бўлганли-гидан қўнғибганга ўхшайди.

Биз бундай вазиетга би-ринчи марта дўз келаетгани-миз йўқ. Милитаристик, агрессив кучлар ҳозир ҳам мухолифликни сақлаб қо-лишни абадийлаштиришни афзал қўрган бўлур эдилар, албатта. Хўш, биз нима қи-лишимиз керак, ўртоқлар? Эшқини тақа-тақа ёпиб қўй-миш? Бизни айна мана шунга мажбур этмоқчи бў-лаётганликларни эҳтимондан холи эмас. Аммо биз мам-лакат тақдирини учун, тин-члик тақдирини учун ўз мас-лулиятимизни жуда яхши ан-га-лаймиз. Шу бонсдан ҳам инсониятни ядро ҳавфига, қуруланиш пойгасига қўй-кишга мажбур этишни уста-бтган кимсаларнинг манфа-атларига мос иш тутиш нй-ятда эмасмиз. (Қарасаклар).

Совет ташқи сиёсати дав-латлар ўртасидаги муноса-батларда универсал норма бўлиши ҳамжамиятликни из-лаб, топишга, мулоқотга, тинч-тоғуш яшашни қарор топиришга қаратилган. Биз-нинг бунга қандай эришиш тўғрисидаги равшан тасав-вуримиз ҳам, тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкам-лаш манфаатлари йўлидаги конкрет иш программamız ҳам бор. (Қарасаклар).

Совет Иттифоқи жаҳон майдонда жиддий ва рўй-рост, актив ва ҳалол ҳа-ракат қилмоқда ва бундан бу-ён ҳам шундай ҳаракат қи-лаверади. Биз ядро қуроли тугатилишга, қуруланиш пойгаси тубдан чекланиши-га, барча давлатлар учун ишончли, баб-баравар халқ-ро ҳафсизликни вужудга келтирилишга зўр гайрат, ташаббускорлик билан эри-шиш йўлида ҳаракат қилиш ниятидамыз. Съездимиз де-легатларнинг нутқларида тинчликни сақлаш, қурула-ниш пойгасини янгилаш тўғрисидаги нақаз зўр куч ва эҳтирос билан янгради. Партия бу нақазга оғишмай амал қилаверади. (Давомли қарасаклар).

Биз ўтача социал систе-мадаги давлатларнинг раҳ-барларига мурожаат этиб, жаҳон сиёсатининг ҳозирги

энг муҳим проблемаси — уруш ва тинчлик проблема-сиа масъулият билан ёнда-шишга даъват қиламиз.

КПСС ва Совет давлати раҳбарлари халқимизга му-стаҳкам тинчлик ва эркин-лик шароитида меҳнат қи-лиш имкониятини таъмин-лаш учун ҳамма ишни қи-ладилар. (Давомли қарасак-лар). Съезд яна бир бор та-сдиқлагандек партиямизнинг, Советлар мамлакатининг чет элларда тинчлик, озоодлик, инсоният тараққиети учун қурашда кўпгина иттифоқ-чилари, тарафдорлари, ше-риклари бор.

Биз бир ерда социалистик давлатларнинг раҳбарларини қўриб, астойдил қувонмоқ-дамиз. Ана шу мамлакат-ларнинг Коммунистик пар-тиялари ва халқлари КПСС билан, Совет Иттифоқи би-лан бирдам эканликлари учун съезд номидан уларга сизидилдан миннатдорчи-лик изҳор этишга ижозат бе-райсиз! (Давомли қарасак-лар).

Социалистик давлатлар-нинг бир қанча қардош пар-тиялари учун ҳам бу йил-съездлар йилдир. Тарих ривожланишининг ўзи идроа қилувчи Коммунистик пар-тиялар олдиға қўйетган про-блемалар ва вазифалар кўп жиҳатдан ўхшашдир. Ана шу партияларнинг ҳар бири уларга жавоб топиб, жаҳон социализм муштарак таж-рибасининг умумий хазина-сиа ўз ҳиссасини қўшади. Сизларга муваффақиятлар тилаймиз, азиз дўстлар! (Давомли қарасаклар).

Коммунистик, революци-он-демократик, социалистик ва социал-демократик пар-тияларнинг, демократик, озоодлик кучлари, урушга қарши кучлар ва ҳаракат-ларнинг вакиллари КПСС шайғига айтган самийий сўзлар учун партияимиз ми-ннатдорчилик билдиради. Биз халқро ҳафсизликнинг кенг қамровли системасини вуж-удга келтиришдан иборат съезд олға сурган фояни, шу асрининг охиригача ядро қурулини тугатиш плагини улар тушуниб қўллаб-қув-ватлаётганликларини юксак қадрлаймиз. Ана шу гоа ва план барча халқларнинг, барча мамлакатларнинг, бу-тун инсониятнинг асл ман-фаатларига мос бўлиб туши-шига КПССнинг ишончи ко-мил. (Давомли қарасаклар).

Ўртоқлар! Съездимиз иж-тимоий ривожланишнинг энг муҳим, қурилиш босқичида Ленин партияси тарихий ва-зифаларга мос юксалишда турганлигини кўрсатди. (Қарасаклар). Бутун пар-тияимизнинг вакиллари бўлиш делегатлар номидан шу ми-барда туриб айтмоқчиман-ки, биз, коммунистлар иш-чилар синфи, деҳқонлар, зиёлиларнинг, барча совет кишиларининг ишончини қадрлаймиз. (Давомли қарасаклар). Биз учун халқ, Ва-тан, социализм ва тинчлик манфаатлари ҳамма нарсда азиздир. (Давомли қарасаклар). Биз Совет Итти-фоқи Коммунистик партияси XXVII съездининг қарорла-рини амалда рўёбоғ чиқа-риш учун кучимизни ҳам, гайрат-шижоатимизни ҳам аямаймиз. (Гулдурас, даво-мли қарасаклар. Ҳақма ўри-дан туради).

Азиз ўртоқлар, дўстлар! Биз Сизлар съездимизнинг меҳмонларига эмас, балки унинг қатнашчилари ҳам бўлдингиз, деб ҳисоблаймиз. (Қарасаклар). Унинг ишига ўз ҳиссангизни ҳам қўшдин-гиз.

Кремль Саройи залида ҳўм сурган янгилашниш ру-ҳини КПССнинг ташқи сиё-сий стратегиясини қўллаб-қувватлаб, ҳисса қўшдин-гиз.

Ўз фикрларингиз, баҳола-рингиз, фояларингиз, биз-нинг фоят хилма-хил, зидди-ятли, аммо кўп жиҳатдан ях-лит дунёимизни мушоҳада этишингизни съезд делегат-лари билан ўртоқлашиб, ҳис-са қўшдингиз.

Ниҳоят, совет кишилари, коммунистлари ҳамда пар-тиясинизлари билан учрашув-лар ва сўхбатлар ўтказиш учун истак билдириб вақт топанлигингиз билан ҳисса қўшдингиз. Бундай учрашув-лар аса бир-биримизни яхши-роқ билиб олиш ва тушу-нуни, муштарак интернаци-онал ҳис-туйғуларимизни на-моён этишнинг аjoyиб им-кониятидир. Булар ҳақиқа-тан ҳам самийий, унутилмас учрашувлар бўлди. (Қарасак-лар).

Бунинг учун сизларнинг ҳаммагизга раҳмат! (Қар-саклар).

(Давом 12-бетда).

КПСС XXVII СЪЕЗДИДА САЙЛАНГАН СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ СОСТАВИ Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзолари

Аксенов А. Н.
Александров А. П.
Алиев Г. А.
Алтуний А. Т.
Анучев В. П.
Антонов А. К.
Арбатов Г. А.
Аристов Б. И.
Архипов И. В.
Архипов В. М.
Ауельбеков Е. Н.
Афанасьев В. Г.
Афанасьев С. А.
Ахромеев С. Ф.
Багиров К. М.
Базовский В. Н.
Байбаков Н. К.
Бакатин В. В.
Бакин Б. В.
Баладин А. Н.
Баландин Ю. Н.
Бальмонт Б. В.
Бартошевич Г. Г.
Баталлин Ю. П.
Бахирев В. В.
Башиллов С. В.
Баштанюк Г. С.
Белоусов И. С.
Беляков О. С.
Березин А. И.
Бирюкова А. П.
Бобков Ф. Д.
Богомолов Г. П.
Бойко В. Г.
Болдырев И. С.
Борисенков В. М.
Бородин Л. А.
Бровиков В. И.
Бугаев Б. П.
Вайно К. Г.
Васильев Н. Ф.
Вашченко Г. И.
Ведерников Г. Г.
Величко В. М.
Власов А. В.
Войстроченко А. Ф.
Володин Б. М.
Вольский А. И.
Воронин Л. А.
Воронцов Ю. М.
Воропаев М. Г.
Воротников В. И.
Восс А. Э.
Гагаров Д. Н.
Гарасимов А. Н.
Гарасимов И. А.
Глушко В. П.
Головор В. Л.
Голубева В. Н.
Голубева М. А.

Гончаренко Б. Т.
Горбачев М. С.
Горшков Л. А.
Горшков С. Г.
Гостев Б. И.
Греков Л. И.
Грибов А. И.
Гришквичус П. П.
Грищенко П. С.
Громова М. С.
Громико А. А.
Гроссу С. К.
Гудков А. Ф.
Гуженко Т. Б.
Гусев В. К.
Густов И. С.
Демиденко В. П.
Демирчян К. С.
Демичев П. Н.
Динков В. А.
Добрик В. Ф.
Добринин А. Ф.
Долгих В. И.
Егоров А. Г.
Ежевский А. А.
Ельцин Б. Н.
Ельченко Ю. Н.
Емохов Н. П.
Ермаков Н. С.
Ермин Л. Б.
Ершова Н. М.
Ефимов А. Н.
Загладин В. В.
Зайков Л. Н.
Зайцев М. М.
Замыatin Л. М.
Затворницкий В. А.
Захаров В. Г.
Зиминин М. В.
Золотухин Г. С.
Зоркальцев В. И.
Ивановский Е. Ф.
Игнатков В. Н.
Кавун В. М.
Казakov Л. Д.
Калашников В. И.
Каменцев В. М.
Капто А. С.
Карлов В. А.
Карпова Е. Ф.
Карпушев К. Ф.
Качаловский Е. В.
Качин Д. И.
Качура Б. В.
Клепиков М. И.
Клейменко И. Е.
Клюев В. Г.
Князюк М. А.
Ковалев М. В.
Колбин Г. В.
Колдунов А. И.

Колесников А. Я.
Колесников В. Г.
Колпаков С. В.
Конарев Н. С.
Коноплев Б. В.
Корниенко Г. М.
Королев А. М.
Костин В. С.
Кочемасов В. И.
Круглова З. М.
Кручина Н. Е.
Крючков В. А.
Кузнецов В. В.
Куликов В. Г.
Куликов Ф. М.
Кунаев Д. А.
Купцов В. А.
Куркоткин С. К.
Лемаев Н. В.
Лигаев Е. К.
Лизичев А. Д.
Литвинцев Ю. И.
Логанов А. А.
Ломачин В. П.
Ломоко П. Ф.
Ломоносов В. Г.
Лощенков Ф. И.
Лукьянов А. И.
Лутак И. К.
Лущев П. Г.
Лущиков А. П.
Ляшко А. П.
Майорет А. И.
Макаренко В. С.
Максимов Ю. П.
Малифеев А. А.
Малихин В. И.
Мальков Н. М.
Мальцев В. Ф.
Манаенков Ю. А.
Манакин С. И.
Марков Г. М.
Марчук Г. И.
Масалиев А. М.
Масленников Н. И.
Маслов Ю. Д.
Махамов К.
Медведев В. А.
Мельников А. Г.
Мендибаев М. С.
Месца В. К.
Миронов В. П.
Мирошхин О. С.
Мишин В. М.
Мозговой И. А.
Моргун Ф. Т.
Морозов И. П.
Моторний Д. К.
Муравьев Е. Ф.
Муратовский В. С.
Мисниченко В. П.

Мясников А. П.
Назаров Н. А.
Никонов В. П.
Низов С. А.
Новожилов Г. В.
Ночевкин А. П.
Огарков Н. В.
Одинцов В. Е.
Орлов В. П.
Павлов В. Я.
Панов К. Н.
Парубок Е. Н.
Патишвили Д. И.
Патон Б. Е.
Первишин Э. К.
Переверзева Н. В.
Петров В. И.
Петров В. А.
Петров Ю. В.
Плетнева В. Н.
Плеханов А. Н.
Плешаков П. С.
Полозов И. К.
Поляков В. Н.
Пономарев А. Ф.
Пономарев Б. Н.
Пономарев М. А.
Попов Н. С.
Попов Ф. В.
Прокопьев И. П.
Прокопьев Ю. Н.
Птицин В. Н.
Пугин Н. А.
Пуго Б. К.
Разумов Е. З.
Разумовский Г. П.
Рахманин О. Б.
Ревенко Г. И.
Рекунков А. М.
Реут А. А.
Рибиков А. Я.
Рижков Н. И.
Риков В. Н.
Рябов Я. П.
Савинкин Н. И.
Сазонов А. П.
Сайкин В. Т.
Саликов К.
Сизенко Е. И.
Смислов В. И.
Славский Е. П.
Слюжков Н. Н.
Смиртюков М. С.
Смолянский П. А.
Смислов В. И.
Соколов Е. Е.
Соколов С. Л.
Соловьев Ю. Ф.
Соломенев М. С.
Степанов В. С.
Строев Е. С.

Стукалин Б. И.
Сисцов А. С.
Табеев Ф. А.
Тализин Н. В.
Таразев Г. С.
Таратута В. Н.
Татарчук Н. Ф.
Телепнев П. М.
Теребилов В. И.
Терешкова В. В.
Терешченко Н. Д.
Титаренко А. А.
Тихомиров В. П.
Тихонов Н. А.
Толкунов Л. Н.
Толубко В. Ф.
Третьяк И. М.
Третьяков П. И.
Трофимов Ю. Н.
Трунов М. П.
Тяжелыников Е. М.
Удалая Р. С.
Усманов Г. И.
Усмонхужаев И. Б.
Уткин В. Ф.
Федирко П. С.
Федосеев П. Н.
Филатов А. П.
Финогенов П. В.
Фотеев В. К.
Фролов И. Т.
Ходирев В. Я.
Хоммаков А. А.
Христорадов Ю. Н.
Чазов Е. И.
Чакковский А. Б.
Черников В. М.
Черволенко С. В.
Чердынцев В. М.
Черкашина В. Н.
Чернявин В. Н.
Черномырдин В. С.
Черный А. К.
Черняев А. С.
Чирсков В. Г.
Чирсков В. С.
Шабанов В. М.
Шакиров М. З.
Шалаев С. А.
Шамшин В. А.
Шарин Л. В.
Шеварднадзе Э. А.
Шевченко В. С.
Шкабардия М. С.
Школьников А. М.
Шуляк Е. А.
Шчадов М. И.
Шербина Б. Е.
Шербинский В. В.
Юсупов М. Ю.
Ягодин Г. А.
Яковлев А. Н.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети аъзолигига кандидатлар

Агеев Г. Е.
Алешин Г. В.
Алимов Т. А.
Антонов Н. А.
Оприжонов М. М.
Афонин В. Г.
Бабенко А. А.
Басистов А. Г.
Бацанов Б. Т.
Беликов В. А.
Беляков А. М.
Бибин Л. А.
Бобовиков Р. С.
Бобиков Л. Ф.
Болдин В. И.
Боровикова З. И.
Браков Е. А.
Брежнев В. А.
Брутенко К. Н.
Бригга Л. Д.
Будика А. Д.
Буренков С. П.
Бусинин М. И.
Валов Ю. Н.
Вареников В. И.
Варначев Е. А.
Васильев Л. Б.
Велихов Е. П.
Величко И. И.
Владиченко И. М.
Вороновский Г. П.
Геллерт Н. В.
Гиренко А. Н.
Гладкий И. И.
Глушков Н. Т.

Гончар А. Т.
Грамов М. В.
Грибачев Н. М.
Григорьев В. В.
Грицков И. Г.
Давидов Н. Г.
Деменцев В. В.
Жаббаров И.
Дмитриев В. И.
Дмитриев И. Н.
Дибенко Н. К.
Егоров Г. М.
Елисеев Е. А.
Ермаш Ф. Т.
Ефимов А. С.
Жуков Г. А.
Захаров В. А.
Иванов Т. Г.
Ивашко В. А.
Иевлев А. И.
Ильичев Л. Ф.
Израйленко В. М.
Ильичев Ф. Х.
Калин И. П.
Камай А. С.
Камалиденов З.
Капитанец И. М.
Карабасов Ю. С.
Карпов В. В.
Қосимова В. А.
Квнциский Ю. А.
Қирғизбоята Т. Б.
Киселев Г. Н.
Клейко С. В.

Клецков Л. Г.
Козловский Е. А.
Колбешкин А. Е.
Коломогоров Г. Д.
Коломиец Ю. А.
Комаров Н. Д.
Коновалов В. Н.
Константинов А. У.
Коптун В. А.
Коркин А. Г.
Королев М. А.
Кочетков Ю. П.
Кошоев Т. Х.
Кравцов Б. И.
Крючков В. Д.
Куанишев О. С.
Кулижанов Л. А.
Лаптев И. Д.
Листов В. В.
Лобов Ю. И.
Логинов В. П.
Лукьяненко В. М.
Луньков Н. М.
Лунинский П. К.
Мамарасулов С.
Масол В. А.
Матафонов М. И.
Ментешавили Т. Н.
Меркулова Г. В.
Метонидзе Г. А.
Мешков А. Г.
Мирошенко В. И.
Можжаев П. П.
Мукашев С.

Мирзашев Р.
Ненашев М. Ф.
Никитин В. В.
Никофоров В. М.
Никольский Б. В.
Образцов И. Ф.
Овчинников Ю. А.
Осипов В. В.
Павлов Н. А.
Паршина В. Р.
Паскарь П. А.
Пентюхов И. А.
Петрищев А. Г.
Погребняк Я. П.
Подольский Е. М.
Попков М. Д.
Попков Н. И.
Посибеев Г. А.
Праймов Е. М.
Радюкевич Л. В.
Рачков А. И.
Решетиллов В. И.
Родин В. С.
Романов И. Х.
Романин Д. В.
Рубан Ю. Я.
Рибиков А. М.
Рижиков М. Б.
Сакалаускас В. В.
Салимов О. У.
Саркисян Ф. Т.
Саул Б. Э.
Семидов Г. Н.
Сидоров В. В.

Скиба И. И.
Скляров Ю. А.
Слезко П. Я.
Смирнов В. И.
Смирнов Г. Л.
Снетков Б. В.
Сологуб В. А.
Сорокин А. И.
Спирidonов Л. Н.
Стасенков Н. А.
Торопов В. И.
Трояновский О. А.
Уланов Г. И.
Фалин В. М.
Фомиченко К. Е.
Фролов К. В.
Хаев И.
Хитрун Л. И.
Хриников Т. Н.
Чаплин Б. Н.
Черепанов И. М.
Чехарин Е. М.
Чикин В. В.
Шапиро Л. Б.
Ширин Г. Ч.
Шитов А. И.
Шубников Н. М.
Шуралев В. М.
Шчепетиль-ников А. Н.
Шчербак С. Г.
Эзкулиев Б.
Язов Д. Т.
Ястребов И. П.

ПАРТИЯ XXVII СЪЕЗДИДА САЙЛАНГАН КПСС МАРКАЗИЙ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИНING СОСТАВИ

Авакян Г. А.
Одилов В. Т.
Александров А. В.
Ануфриев Г. И.
Баликова Л. К.
Баранов А. А.
Бейшекеев А. М.
Беляев А. А.
Бухарин Н. И.
Биков В. А.
Вагрис Я. Я.
Владимиров Б. Г.
Воснякин С. Ф.
Галкин Д. П.
Гилешвили П. Г.
Гребенюк В. А.

Гулова З. С.
Жумагулов А.
Драгуновский Д. А.
Дубинин Ю. В.
Думачев А. П.
Ерпилов П. И.
Ефремов Л. Н.
Зверев А. А.
Израэль Ю. А.
Кабасин Г. С.
Капитонов И. В.
Касьянова Г. В.
Ковалев А. Г.
Комарова Д. П.
Комплектов В. Г.
Коннов В. Ф.
Коппель Х.-М. О.

Костюков И. И.
Красенкова В. Ф.
Криворучко Л. Л.
Лаптев П. П.
Лосев С. А.
Максимкина А. М.
Моисеев Н. А.
Мокану А. А.
Низовцев А. А.
Ододеску В. С.
Паллаев Ф.
Попов Н. И.
Постников С. И.
Рзаева Т. Н.
Романов К. З.
Рубцов Н. Ф.

Рибиков И. В.
Риндина А. Н.
Рябиль А. Ф.
Сайтеев М. Ф.
Самилин Н. И.
Сизов Г. Ф.
Смирнова Л. Е.
Снеткова Т. И.
Сонгайла Р.-Б. И.
Степанов В. Т.
Сторожук А. В.
Стульпинне З. А.
Субботин А. М.
Сухорученкова Г. Ф.
Татлев С. Б.
Ткачев С. П.

Трофимова Т. Г.
Трубинин Н. Т.
Ульянов М. А.
Фатеев А. М.
Халдеев М. И.
Харламов А. П.
Хужамуродов А.
Хусанов Ю. М.
Шабанов В. А.
Шалиев А. В.
Шараев Л. Г.
Шарапов В. В.
Швецова Л. И.
Шинкевич И. А.
Шчербак Н. Н.
Яновский Р. Г.

ЧЕТ ЭДЛИК МЕҲМОНЛАР ШАРАФИГА КРЕМЛДА ҚАБУЛ МАРОСИМИ

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети КПСС XXVII съездида тақдир этилган чет эдлик меҳмонлар шарафига 6 март куни Кремлиннинг Съездлар Саройида қабул маросими уюштириди.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Давоми. Боши 3-бетда).

Социалистик интернационализм муносабатлари социалистик ҳамдустликда тўла-тўки мувожаълашди. Ўзaro Иттифодий Ердан Кенгашилди, Варшава Шартномаси ташкилотда қатнашувчи ҳамдустлик мамлакатлари тўб мамлакатлари ва мамлакатларнинг муштараклиги билан, кўп қиррали кенг ҳамкорлик алоқалари билан бирлашиб, халқаро ишларда баҳамжият ҳаракат қилмоқдалар. Мамлакатларнинг бундай ҳаммаияти тарихда ҳали бўлган эмас, бу ҳаммаиятда ҳеч кимнинг алоҳида ҳуқуқлари ва йиғиёллари йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас, ундаги халқаро муносабатлар ҳақиқатан ҳам халқлар ўртасидаги муносабатларга айланган, унда олий партия ва давлат раҳбарларидан тортиб меҳнат коллективларига — турли поғоналарда самарали алоқалар вужудга келган ва ривожланмоқда. Ҳамдустлик социалистик курашида қардош давлатларнинг кучига куч қўшмоқда, уларнинг ишончли хавфсизлигини таъминлашда ёрдам бермоқда.

Социалистик мамлакатларнинг ўзаро тобора яқинлашиб боришга бўлган объектив эҳтиёжи социализм ҳолатининг ўзидан келиб чиқади. Агар капиталистик дунёда ютекис иқтисодий, социал-сиёсий ва маданий ривожланиш қонуни амал қилса, кучли мамлакатлар заиф мамлакатларни талаш ҳисобига бойлик ортирса ва уларнинг ҳолатининг туш ҳолда сақлаб қолишга зўр бериб уринса, социализм камроқ ривожланган мамлакатларни илгор мамлакатлар даражасига юксалтириш учун зарур шарт-шароитларни яратди. Социалистик мамлакатларнинг иқтимоий ривожланиш даражаси нақадар юқори ва нақадар бир-бирига яқин бўлса, уларнинг ҳамкорлиги шу қадар кенг ва чуқурроқ бўлади, ўзаро яқинлашув жараёни узаётган бўлади.

Ҳаёжон социализм системасининг ташкил топиши, социалистик ҳамдустлигининг шаклланиши ва мустақамманини халқаро майдондаги кучлар нисбатининг социал тарққиёт, демократия, миллий озолиқ ва тинчлик учун курашгаётган халқлар фойдасига тубдан ўзгаришига олиб келди. Социалистик ҳамдустлик ҳозирги замоннинг энг обрў-эътиборли қунидир, ҳаёжон сиёсийнинг боришга маасалис унинг ишга-руқисига ҳал этилиши мумкин эмас; у Ер юзюда тинчликнинг суянган тоғи, халқаро муносабатлардаги соғлом, тинч, демократик негизларнинг энг изчил ҳимоячиси, импералистик реакция йўлидаги энг катта тўсиқдир.

Еш, келажакка йитилувчи социализм дунёсига ҳали ҳам кучли ва хатарли, аммо завоља юз тутган капитализм эксплуататорлик дунёси қарама-қарши турибди. Капитализмнинг умумий кризиси чуқурлашиб бормоқда. Унинг ҳукмронлик доираси муттасил торайиб бормоқда, тарихан ҳало-катга маҳкумлиги тобора равшан бўлиб қолмоқда.

Ҳозирги капитализм XX аср бошларидаги ва ҳатто ўтгаридаги капитализмдан кўп жиҳатдан фарқ қилади. Монополистлар билан давлатнинг кучини бириштириб турган давлат-монополистик капитализм шароитида улкан даражада ўсган ишлаб чиқарувчи кучлар билан капиталистик ишлаб чиқариш муносабатлари ўртасидаги ихтилоф тобора кескинлашиб бормоқда. Экономиканинг ички бекарорлиги кучаймоқда, бу ҳол унинг умумий ўсиш суръатлари секинлашувига, цикли ва структуралар кризислар бир-бирига қаттиб, чуқурлашиб борилаётган ифодаланмоқда. Оммавий ишсизлик, пулнинг қадрсизланиши сурунали иллат бўлиб қолди, бюджет қамомалари ва давлат қарзлари жуда катта миқёсларга етиб бормоқда.

Ҳаёжон миқёсда меҳнатқашларни эксплуатация қилиш ҳисобига жуда катта фойда олаётган транснационал корпорацияларнинг кучайиши ишлаб чиқаришни капиталистик концентрациялаш ва интернационаллаштиришнинг бевосита натижасидир. Улар озолиқка чиққан давлатларнинг суверенитетига путур етказибгина қолмай, ривожланган капиталистик мамлакатларнинг миллий мамлакатларига ҳам кўз олайтирмоқда.

Монополистик буржуазия ўзгарган вазиёта мослашшига уриниб, доимо найранг ишлатмоқда. Капиталистик давлат миллий даромадининг анчагина қисмини, жумладан, бюджет орқали йирик капитал фойдасига қайта тақсимламоқда, энг янги фан-техника ютуқларини ўзига хизмат қилдиришга уринмоқда. Эксплуатация қилиш механизми мураккаблашиб, макорона тус олди. Ҳодимларнинг маалаксидан, интеллектуал кучларидан ва асаб қувватидан тобора кўпроқ фойда чиқариб олинмоқда.

Ҳаёжон социализмининг ошиб бораётган таъсири вазиётада меҳнатқашларнинг синфий кураши вақти-вақти билан капиталистларни қисман ён беришларга, меҳнат шартонларини, меҳнатга ҳақ тўлаши, социал таъминотини бирмунча яхшилашга мажбур этмоқда. Ёнг асосий нарсани — капиталистик ҳукмронлигини сақлаб қолиш учун шундай қилинмоқда. Аммо бундай найранглар зўравонлик ҳаракатлари билан, монополистларнинг ва буржуа давлатнинг меҳнатқашлар турмуш даражасига бевосита ҳужуми билан тобора тез-тез қўшиб олиб боришмоқда.

Капитализм шароитида фан-техника революцияси оғир социал оқибатларга олиб бормоқда. Корхоналардан бўшатиб юборидаётган миллион-миллион меҳнатқашлар касб-ҳунарларини унутиб қўймоқдалар. Моддий муҳтожликларга маҳкум бўлмоқдалар, келажакдан ҳар йандай умидин узмақдалар. Ёшларнинг анчагина қисми ўз кучи ва билимин ишлатишга жой тополмайоти, ўз аҳолининг ноқорлигидан азоб чекапти. Иқтисодий вазиёт ҳар қандай бўлганда ҳам оммавий ишсизлик сақланиб қолади, унинг янада қўпайиши реал истиқбол эканлиги капитализм иқтимоий тузуми учун жуда таҳликали ларзаларни келтириб чиқаради.

Монополистик экономиканинг аграр секторига ҳукмронлик позицияларини эгаллаб олди. Жуда кўп фермерлар ишлаб чиқаришдан қисиб чиқарилмоқда, бир амаллаб омон қолганлар эса ҳалдан ташқари кўп меҳнат ва маҳрумлиқлар азияти жо сақлаб турибдилар. Фермер оила-ларининг тадбири бозордаги ўзгаришларга ва монополистларнинг ўзбошимчилигига батамом боғлиқ бўлиб қолган. Социал мустамакка ва ярим мустамаклардаги деҳқонларнинг қисмати айниқса оғир. Шаҳарлардаги майда ва ўрта корхона эгалари йирик капитал томонидан тобора кучлироқ эксплуатация қилинмоқда, молиявий қарамлик тузюгига илтирилан.

Ҳатто энг ривожланган капиталистик мамлакатларда ҳам йўқсик, бошпанасидан маҳрум бўлган, саводсиз, медицина ёрдами билан таъминланмаган кишилар жуда кўп. Майда миллатларни камситишчи шармандали аҳвол сақланиб қолмоқда, хотин-қизларнинг ҳуқуқлари поймол қилинмоқда.

Сиёсий соҳада ҳамма жаҳонлар бўйлаб реакцияни кучайтириш тенденцияси империализмга хос хусусиятидир. Меҳнатқашлар шиддатли курашда муайян демократик ҳуқуқларга эришган жойларда давлат-монополистик капитализм

зўр бериб, баъзан устономларча ниқобланиб шу ҳуқуқларга ҳужум қилмоқда. У ўзи учун хатарли вазиётларда ҳеч иккинламай сиёсий дўш-дўшпа, жабр-зулм, террор ва жазо чораларини ишга солмоқда. Янги фашизм сиёсат майдонига тобора фаолроқ чиқмоқда. Меҳнатқашларни бостиришнинг одадига формалари иш бермаган жойларда империализм тараққиётирар кучлардан бевосита ҳарбий ўч олиш учун мустабид режимидаги ҳокимият тепасига чиқариб қўймоқда ва уларни қўллаб-қувватламоқда. Империализм меҳнатқашларнинг интернационал бирдамлигини заифлаштиришга интилиб, миллий худбинлик, шовинизм ва ирқчиликни, бошқа халқларнинг ҳуқуқлари ва мамлакатларига, уларнинг миллий маданий-тарихий меросига нафрат билан қарашини қўзғатмоқда ва авж олдиримоқда.

Ҳозирги замон капитализмининг ғайринисоний идеологияси одамларнинг маънавий дунёсига тобора кўпроқ зиён етказмоқда. Индивидуализмга, зўравонликка ва бешошликка ситиштириб, ёвуз антикоммунизм, маданиятдан бойиш манбаи сифатида фойдаланиш ғоясининг синдиришга, маънавий инқирозга олиб боради. Империализм оммавий жиноятчиликни, терроризмни келтириб чиқарди, бу тўлиқ капиталистик жамиятни ўз гирдобига олди. Одамларнинг онгини ҳукмрон синф мамлакатлари йўлида заҳарлаётган буржуа оммавий ахборот воситаларининг роли тобора фалокатли тус олмақда.

Капиталистик система ичюда мамлакатларнинг ривожланишидаги ютекислик чуқурлашиб бормоқда. Импералистлар ўртасидаги рақобатнинг АҚШ, Ғарбий Европа, Япониядан иборат учта асосий марказ вужудга келди. Улар ўртасида мол сотиш бозорлари, капитални ишга солиш соҳалари, хом ашё манбалари учун, фан-техника тараққиётининг ҳал қилувчи соҳаларида устуликка эришиш учун рақобатчилик кураши кучайиб бормоқда. Аввало Тinch океан ҳавзасида ва Лотин Америкасида, рақобатчиликнинг янги иқтисодий ва сиёсий марказлари вужудга келмоқда. Буржуа давлатлари ўртасидаги зиддиятлар кескинлашмоқда. АҚШ монополистларининг империалистик ҳақдорлари ва ғаразли сиёсати, уларнинг худбинлик мулоҳазалари асосланиб, бошқа давлатларнинг, ҳатто ўзлари билан иттифоддор давлатларнинг мамлакатлари ва хавфсизлигини қурбон қилишга тайёрлиги дунёда тобора кенг миқёсда ғазав ва ташвиш туғдирмоқда.

Индустриал капитал мамлакатлари билан озолиқка чиққан кўпчилик давлатлар иқтисодий ривожланиш даражалари ўртасидаги жуда катта ва чуқурлашиб бораётган тафовут учун, Ер юзюда очлик, қашшоқлик, юқумли касалликларнинг жуда кенг зоналари сақланиб қолаётганлиги учун империализм жавобгардир.

Тарихий ривожланишнинг бориши империализм позицияларини кучлироқ емирган сайин унинг энг реакциян кучлари сиёсийатини халқлар мамлакатларига душманлиги ортимоқда. Империализм иқтимоий тараққиётга жуда қаттиқ қаршилик қилмоқда, тарихнинг боришини тўхтатиб қолмоқда, социализм позицияларини қўпсирмоқда, жаҳоншумул миқёсда социал қасос олишга уринмоқда. Империалистик давлатлар ўзларининг иқтисодий, сиёсий ва идеологик стратегиясини мувофиқлаштириб олиб боришга интилмоқдалар, социализмга қарши, барча революцион, озолиқ ҳаракатларига қарши курашнинг умумий фронтини вужудга келтиришга уринмоқдалар.

Империализм ҳозирги дунёнинг сиёсий реалликлари билан ҳисобланиши ҳохламапти. У суверен халқларнинг хоши-иродасини немсимай, уларни ўз ривожланиш йўлини таллаб олиш ҳуқуқидан маҳрум қилишга интилмоқда, уларнинг хавфсизлигига таҳдид қилмоқда. Дунёнинг турли районлари жуда низолаб чиқариётганлигини энг асосий сабаби мана шундир.

АҚШ империализми халқаро реакциянинг таянчидир. Айни у биринчи галда уруш хавфини туғдирмоқда. У жаҳонда ҳукмронлик даъво қилиб, бутун-бутун қитъаларни ўзбошимчилиги билан ўзининг «ҳаётий мамлакатлари» зоналари деб эълон қилмоқда. АҚШ ўтказётган гегамонизм, зўравонлик сиёсати, бошқа давлатлар билан тенг ҳуқуқли бўлмаган муносабатларни зўрлаб ўратти, халққа қарши зулмкор режимидаги қўллаб-қувватлаш, АҚШга ёқмайдиган мамлакатларни камситиш сиёсати давлатларга иқтисодий ва сиёсий муносабатларни издан чиқармоқда, уларнинг нормал ривожланишига тўсиқлик қилмоқда.

Вьетнамга қарши қонли уруш, Кубанинг қўп йил мобайнида қамал қилиниши, фаластин халқининг қонуний ҳуқуқлари поймол этилиши, Ливандаги интервенция, ҳимоса Гренаданинг қурол-кучи билан босиб олиниши, Никарагуага қарши агрессия ҳаракатлар империализм тарихида абалди энг шармандали саҳифалар бўлиб қоладиган сон-саноксиз ёвузликларнинг айримларидир, холос.

Империализмининг милсиз миқёсда ядровий ва бошқа қуроллар билан қуролланиш пойгасини авж олдиришнинг унинг халқлар олдидига энг катта жиноятидир. Бу пойга монополистларга милсиз фойда келтирмоқда. Йўда катта ҳарбий харажатлар меҳнатқашлар елкасига оғир юк бўлиб тушмоқда. Қурол-яроғ ишлаб чиқарувчи монополистлар, генералитет, давлат бюрократияси, идеология аппарати, ҳарбийлаштирилган фан ҳарбий-эаноат комплексига биришиб, авантюризм ва агрессия сиёсатининг энг ашаддий қорчаловлари ва ташкилотчилари бўлиб қолди. Ажал қуролнинг ишлаб чиқарувчилар билан империалистик давлат ҳокимиятининг машғум иттифоқи ашаддий реакциянинг таянчидир, уруш хавфининг доимий ва кучайиб боруви манбаидир, капиталистик система сиёсий ва социал-маънавий жиҳатдан асоссиз эканлигининг яққол далилидир.

Ҳозирги замон капитализмининг ҳар қандай «турланишлари» ва найранглари унинг ривожланиш қонуниларини бекор қилмайди ва бекор қила олмайди, меҳнат билан капитал ўртасидаги, монополистлар билан жамият ўртасидаги кескин автагонизми бартараф эта олмайди, тарихан ҳалокаатга маҳкум этилган капиталистик системани янги кризис ҳолатидан қутқара олмайди. Ривожланиш диалектикаси шундайки, капитализм ўз позицияларини мустаҳкамлаш мақсадида ишга соладиган воситаларнинг ўзи унинг ҳамма чуқур зиддиятларини муқаррар равишда кескинлаштиришга олиб боради. Империализм ҷириб ва ўлиб бораётган, техникҳур капитализмдир, социалистик революциянинг арафасидир.

Ишчилар синфи ҳозирги даврнинг асосий революцион синфи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. У капитал дунёсига эксплуататорлик тузумини ағдариб ташлаш ва янги жамият қуриш учун курашувчи бош кучдир.

Ҳаёт марксизм-ленинизмнинг жамиятда ишчилар синфининг роли ошishi тўғрисидаги қондасини тасдиқламоқда. Ишлаб чиқаришда фанининг тобора кўпроқ қўлланилиши унинг сафарини юқори малакали меҳнат ҳолимлари билан туғдирмоқда. Синфий жанглар давомида ишчилар синфи

жиёслашмоқда, ўзининг сиёсий партияларини, касба-союз ва бошқа ташкилотларини тузмоқда, капитализмга қарши иқтисодий, сиёсий ва идеологик кураш олиб бормоқда. Бу курашнинг миёсёлари кентаймолда, формалари хилма-хил бўлиб бормоқда ва мазмун бойиммоқда. Пролетариатнинг тўб мамлакатлари ишчилар ҳаракатининг бирлигига, унинг барча отрядлари баҳамжият иш тутишига эришиши тобора қатъий зарурат қилиб қўймоқда.

Осиё, Африка, Лотин Америкаси мамлакатларидаги ёш ва тез ўсиб бораётган ишчилар синфи олдида мураккаб вазифалар турибди. Ажнабий капитал ҳам, маҳаллий эксплуататорлар ҳам унга қарама-қарши турибдилар. Курашда унинг сиёсий етуқлиги ва ушюққлиги ошмоқда.

Халқаро коммунистик ҳаракат ишчилар ҳаракатининг, жаҳон революцион жараёни барча кучларининг авангардидир. Коммунистлар ишчилар синфининг энг яқин мақсадлари учун ҳам, унинг истиқбол мақсадлари, барча меҳнатқашларнинг мамлакатлари, социал тараққиёт, халқларнинг миллий озолиқ, қуролсизланиш ва тинчлик учун ҳам курашмоқдалар. Коммунистик ҳаракат ҳозирги замоннинг энг нуфузли ғоявий ва сиёсий кучи бўлиб майдонга чиқмоқда.

Ишчилар синфининг революцион партиялари иқтимоий тараққиётнинг илмий назарисин — марксизм-ленинизмга амал қилмоқдалар, принципал синфий сиёсат ўтказмоқдалар. Улар капитализмининг социализм билан алмашув тарихан муқаррарлиги ишончи билан, социалистик революция қайси формаларда — тинч ёки нотинч формаларда амалга оширилишидан қатъи назар, унинг объектив қонуниятларини равшан тушуниши билан, ҳар бир мамлакатнинг конкрет шароитларида социализм учун курашнинг умумий принципларида фойдаланиш маҳорати билан ажралиб турадилар.

Революцион партияларнинг кучи шундаки, улар меҳнатқаш халқнинг ҳуқуқлари ва ҳаётий муддаоларини қаттиқ турсим ҳимоя қилдилар, буржуа жамиятининг кризис ҳолатидан олиб чиқиш йўлиларини кўрсатдилар, эксплуататорлик тузуми ўрниши эгаллаётган реал тузумни қўрсатиб берадилар, ҳозирги замоннинг тўб соҳаларига социал умидворлик руҳи билан суғурилган жаовоблар қайтардилар. Улар ўз мамлакатлари миллий мамлакатларнинг ҳаётий ифодачилари ва энг матонатли ҳимоячиларидир.

Империализмининг сиёсий-идеологик аппарати коммунистларни камситиш ва таъқиб қилиш билан бирга, ошқорча антикоммунистик пропаганда ишчилар ҳаракатини ичюдаги синфий сиёсатга ва интернационал бирдамликка қарши чиқётган буржуазия билан социал муросачилик ва шеричилик учун интилаётган унсурларни қўллаб-қувватлаб, тобора макорона ҳаракат қилмоқда, шунга қарамай, изчил синфий йўлдан бориш коммунистик партияларнинг обрў-эътиборини оширмоқда. Монополистик буржуазия, реакциян кучлар коммунистларга ва қадар шиддатли ҳужум қилаётганликларининг сабаби айни шундан иборатки, коммунистлар иқтимоий ривожланишда чуқур илдиларга эга бўлган, халқлар оммасининг энг зарур мамлакатларини ифодолувчи ҳаракатнинг намояндаларидир.

Носоциалистик дунёдаги оммавий демократик ҳаракатларнинг юксалиши замоназининг характерли хусусиятидир. Капиталистик мамлакатларда монополистлар билан аҳолининг гоят кўпчилиги ўртасидаги қарама-қаршилик чуқурлашиб бормоқда. Монополистларнинг зўравонлигига, ҳукмрон синфларнинг реакциян сиёсатига қарши курашга эйиллар, хизматчилар, фермерлар, шаҳар майда буржуазиясининг, майда миллатларнинг намояндалари, хотин-қизлар ташкилотлари, ёшлар ва студентлар тобора фаол қўшилмоқдалар. Турли сиёсий масаладаги кишилар жамиятининг ҳарбийлаштирилишига, агрессия ва уруш сиёсатига чек қўйиши, иррий ва миллий камситиш, хотин-қизларнинг ҳуқуқларини поймол этилиши, ёш аҳолининг аҳоли ёмонлашишини, поракхўрлики, монополистларнинг табиий ресурслардан фойдаланишга ва атраф-муҳитга ваҳшийларча муносабатини тутатиши талаб қилмоқдалар. Бу ҳаракатлар объектив равишда империализм реакциян доираларнинг сиёсатига қарши қаратилган бўлиб, тинчлик ва социал тараққиёт учун курашнинг умумий оқимига қўшилмоқда.

Мустамаккачилик бўйинтуруғини улоқтириб ташлаш халқлар ва мамлакатларнинг ўз мустақиллигини мустаҳкамлаш учун, социал тараққиёт учун олиб бораётган антиимпериалистик кураши жаҳон революцион жараёнининг таркибий қисминдир. Империализмининг мустамаккачилик система-си барбод бўлганлиги, унинг айрононалари ўрнида ўйнаб мустақил давлатлар вужудга келганлиги миллий-озолиқ революциялари ва ҳаракатларнинг дунёдаги кучлар нисбатига катта таъсир қўрсатган тарихий ғалабаси бўлди.

Мустақиллик йиллари мобайнида уларнинг қўллари ҳужалик ва маданий қурилишда, миллий давлатчилигини мустаҳкамлашда сезиларли муваффақиятларга эришилди. Шу мамлакатларнинг халқаро майдонда ўз ҳуқуқлари учун курашнинг коллектив формалари тарғиб тоиди. Бироқ таъриб уларнинг сиёсий мустақиллигини мустаҳкамлаш, иқтисодий ва социал ялғиланиш йўлини мустамакка ва ярим мустамакка ўтмишининг мероси, империализмининг хатти-ҳаракатлари жиддий мушқуллаштиришни қўрсатди.

Янги мустамаккачилик сиёсатини ўтказётган империализм ёш давлатлар курашиб қўлга киритган суверенитетни боштанитириш, улар устидан назоратни сақлаб қолиш ва ҳатто қучайтиришга интилмоқда. Империализм бу давлатларни милитаристик гирдобга жалб эттиб, улардан ўзининг ялли агрессия стратегияси майдонлари сифатида фойдаланишга уринмоқда. Империалистлар шу мақсадларга эришиш йўлида ҳарбий таъинқ ва иқтисодий зўравонлик методларидан фойдаланмоқдалар, ички реакцияни қўллаб-қувватламоқдалар. Ҳатто аллақачон давлат мустақиллигига эришган мамлакатлар, масалан, Лотин Америкасидаги давлатлар ҳам АҚШ ва бошқа империалистик давлатларнинг монополистлар зўравонлигига қарши кескин кураш олиб боришга мажбур бўлмоқдалар.

Империализм озолиқка чиққан мамлакатларнинг жаҳон капиталистик ҳужайидаги иқтисодий ва технологик қарамликдан, тенг ҳуқуқли бўлмаган аҳолидан фойдаланиб, уларни шафатсиз эксплуатация қилмоқда, кўп миллиардлаб ўлпон ундириб олиб, шу давлатлар экономикасини ҳолдан тойдирмоқда. Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг индустриал ривожланган капиталистик давлатлардан жуда кўп қарз бўлиб қолганлиги уларнинг империализм, аввало Америка империализми томонидан эксплуатация қилинишининг муҳим воситаларидан бири бўлиб қолди. Шу билан бирга, мажкур мамлакатлар халқларининг талончилик ва бедолик сиёсатига қаршилиги ҳам кучаймоқда. Улар янги мустамаккачиликка қарши, ўзларининг ички ишларига аралашшишга қарши, ирқчилик ва апартеидга қарши сабот билан, одилона курашдан давом эттирмоқдалар. Бу қарши

шилик халқларнинг озолиқ, тинчлик ва социал тараққиёт йўлидаги ялли антиимпериалистик кураши билан объектив равишда бирикиб кетмоқда.

Озолиқка эришган бир қанча мамлакатлар танлаб олган носоциалистик ривожланиш йўли, социалистик йўналишни танлаш йўли иқтимоий тараққиётнинг кенг истиқболларини очди. Уларнинг таърибаси ҳозирги замон шароитида дунёдаги кучларнинг мавжуд нисбатига илгари эълиб келган халқларнинг капитализмининг рад қилиш ва келажакни эксплуататорларсиз меҳнатқашлар мамлакатларини қўзлаб қуриш имкониятлари кентаймаллигини тасдиқлайди. Бу зўр тарихий аҳамиятга молик ҳодисадир.

Идора етувиш революцион-демократик партиялар ички ва ташқи реакциянинг қаршичилиги бартараф этиб, империалистик монополистларнинг қабил аъёнларининг, феодаллар ва реакциян буржуазиянинг ҳукмронлигини тутатиш, экономикадаги давлат секторини мустаҳкамлаш, кишлоқдаги кооператив ҳаракатни рағбатлантириш, меҳнатқашлар оммасининг иқтисодий ва сиёсий ҳаётдаги ролини ошириш йўлини ўтказмоқдалар. Бу мамлакатлар ўз мустақиллигини империалистларнинг таъидидан ҳимоя қилиб, социалистик давлатлар билан ҳамкорлигини кентаймолмоқдалар. Улар танлаб олган йўл халқ оммасининг ҳаётий мамлакатлари ва оруз-умидларига ҳамоҳанг бўлиб, уларнинг адолатли иқтимоий тузумга интилишини ифодалайди, тарихий тараққиётнинг бош йўналишига мос бўлиб тушади.

Уруш ва тинчлик проблемаси Иносоният олдида турган энг кескин проблемадир. Империализм ўш миллионлаб кишиларнинг ёстигини қуритган иккита жаҳон урушининг айлдоридир. У учинчи жаҳон уруши хавфини солмоқда. Империализм инсоният даҳоси ютуқларини дахлатли айрон қилиш қунига эга бўлган қуроллар яратишга хизмат қилдиримоқда. Бутун-бутун халқларнинг тақдирини қурбон қилишга тайёр бўлган империалистик доираларнинг сиёсати бу қурол ишга солиниши мумкинлиги хавфини кучайтирмоқда. Пировард натижада бу нарсая ялли ҳарбий туғишуви келтириб чиқариши мумкин, бу жоғора натижасида ғолиблар ҳам, мағлублар ҳам бўлмайди, аммо жаҳон цивилизацияси ҳалок бўлиши мумкин.

Фан-техника революцияси самараларидан қай мақсадларда фойдаланиш тўғрисидаги масала ҳозирги замон социал-сиёсий курашида асосий масалалардан бири бўлиб қолди. Замонамиз фани ва техникаси Ер юзюда нематларнинг мул-қўлигини таъминлаш, жамиятининг раънақи учун, шахсининг камол топиши учун моддий шарт-шароитлар яратиш имконини беради. Аммо улар, инсон ақл-заковати ва қўлларининг мана шу самараси — синфий худбинлик кучи билан, капиталистик дунёда ҳукмронлик қилувчи юқори табақанинг бойиши йўлида — инсоннинг ўзига қарши қаратилмоқда. Иносоният XXI аср бусасига мана шундай дахлатли зиддият билан етиб келди.

Фан ва техника ўз-ўзидан тинчликка хавф солмайди. Империализм ва унинг сиёсати — ҳозирги замоннинг энг реакциян, милитаристик, агрессия кучлари сиёсати шундай хавф солади. Шу кучларни жиловлаш йўли билангина бу хавфини тутатиш мумкин.

Кескин зиддиятларга тўлиб-тошган дунёда, хавф солиб турган фалокат қаршисида бирдан-бир оқилона, бирдан-бир мақбул йўл бор, у ҳам бўлса — турли иқтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшашидир. Бу — шунчаки урушларсиз ҳолат эмас. Бу — ҳарбий куч эмас, балки яхши қўшничилик ва ҳамкорлик ҳукмрон бўлган, фан ва техника ютуқлари, маданият бойликлари барча халқларнинг мамлакатлари йўлида кенг миқёсда баҳам қуриладиган халқаро тартибдир. Жуда катта ресурсларнинг ҳарбий эҳтиёжларга суворилишидан ҳалос бўлиш меҳнат самараларини фақат бунёдкорлик мақсадларига сарфлаш имконини берган бўлур эди. Мустақил ривожланиш йўлига ўтган давлатлар тақширдан қилинадиган ҳаммалардан муҳофиза этилган бўлур эди, бу эса, уларнинг миллий ва социал юксалиш йўлидаги ҳаракатини енгиллаштирган бўлур эди. Ялли проблемалари барча давлатларнинг коллектив куч-қўратлари билан ҳал этиш учун ҳам қўлай имониятлар очилган бўлур эди. Тинч-тотув яшаш барча мамлакатларнинг, ҳамма халқларнинг мамлакатларига моесдир.

Иносоният боши узра ҳали ҳеч қачон шу қадар дахлатли хавф пайдо бўлган эмас. Тинчлиқни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш имкониятини ҳам ҳали ҳеч қачон шу қадар реал бўлмаган эди. Халқлар ўз кучларини бириштириш, ядровий қирғин хавфини даф қилишлари мумкин ва лозим.

Тинчлик қуларининг ўсиб бораётган потенциални империализмининг агрессия сиёсатига қарама-қарши турибди. Бу — социалистик давлатларнинг фаол, изчил тинчликсевар сиёсатидир, уларнинг кучайиб бораётган иқтисодий ва мудофаа қудратидир. Бу тинчлиқни сақлаб қолишдан, қуролланиш пойгасини тўхтатишдан ҳаётий мамлакатдор бўлган Осиё, Африка ва Лотин Америкасидаги қўпчилик — давлатларнинг сиёсатидир. Бу барча қитъалардаги жуда кенг халқ оммасининг урушга қарши ҳаракати бўлиб, у иқтимоий ҳаётнинг узоқ муддатли ва нуфузли омилига айланди. Қўлларнинг реал нисбатини зияркли билан ҳисобга олиш капиталистик давлатлардаги қўпчилик сиёсат арбобларини ҳам қуролланиш пойгасини давом эттириш ва кентайитириш хавфи эканини тушунишга олиб келмоқда.

КПСС шунга асосланидиган, империализмининг агрессия доиралари сиёсати тинчликка солаётган хавф нақадар катта бўлмасин, жаҳон уруши муқаррар қисмат эмас. Урушнинг олдин олиш, инсониятни ҳалоқатдан сақлаб қолиш мумкин. Бу социализмининг, Ер юзюдаги барча тараққиётирар, тинчликсевар кучларнинг тарихий бурчидир.

Ҳаёжон тараққиётнинг бутун жараёни ҳозирги даврнинг ҳарактери ва асосий мазмунининг марксизм-ленинга анализ тўғрисида тасдиқлайди. Ҳозирги давр — капитализмдан социализмга ва коммунизмга ўтиш, жаҳондаги икки социал-сиёсий системанинг тарихий муносабаси давридир, социалистик ва миллий-озолиқ революциялари даври, мустамаккачиликнинг барбод бўлиш давридир, иқтимоий тараққиётнинг асосий ҳ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОМУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Давоми. Боши 3 ва 4-бетларда).

Иқтисодий соҳада — халқ ҳўжалигини принципиал янги илмий-техникавий ва ташкилий-иқтисодий даражага кўтариши, уни интенсив ривожланиш йўлига ўтказиш; иқтимоий меҳнат унумдорлигининг, маҳсулот сифатининг ва ишлаб чиқариш самарадорлигининг жаҳондаги энг юксак даражасига эришиш; мамлакат ягона халқ ҳўжалик комплексининг энг қулай структурасини ва баланслигини таъминлаш; меҳнат ва ишлаб чиқаришнинг умумлашуви даражасини анча ошириш; колхоз-кооператив мулкни умумхалқ мулки билан яқинлаштириш, истифодада уларни қўшиб юбориш;

Социал соҳада — меҳнатга қараб тақсимлашдан иборат социалистик принципларни изчил амалга оширган ҳолда, халқ фаровонлигининг сифат жиҳатдан янги даражасини таъминлаш; жамиятнинг асосан сифатсиз структурасини яратиб, шаҳар билан қишлоқ ўртасидagi муҳим социал-иқтисодий ва маданий-маиший тафовутларни тугатиш; ишлаб чиқариш фаолиятида жисмоний меҳнат билан ақлий меҳнатнинг тобора кўпроқ узвий тарзда қўшилиб кетишини таъминлаш; социал ва интернационал бирлик бўлган совет халқини янада яқинлаштириш; омма яқиндй гайрат-шижоати ва ташаббусларини юксак даражада бўлишига эришиш;

II. ПАРТИЯНИНГ ИҚТИСОДИЙ СТРАТЕГИЯСИ

Партия илгари сўраётган мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш вазифаси энг аввало инсон фаолиятининг ҳал қилувчи соҳаси — экономикада чуқур ўзгаришлар қилишни талаб этади. Ишлаб чиқаришни интенсивлаш томон кескин бўрилиш яшаш, ҳар бир корхона, ҳар бир тармоқни иқтисодий ўсишининг сифат омилларидан тўла-тўқис ва биринчи навбатда фойдаланишга қаратиш лозим бўлади. Юксак даражада ташкил этилган ва самарадор бўлган, ҳар томонлама ривожланган ишлаб чиқарувчи кучларга ва ишлаб чиқариш муносабатларига, яхши созланган ҳўжалик механизмга эга бўлган экономикага ўтиш таъминланиши лозим. 2000 йилгача мамлакатнинг ишлаб чиқариш потенциални инки баравар оширишга эришиш, уни сифат жиҳатдан тубдан янгилаш лозим.

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш—ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг асосий воситаси

Фан-техника тараққиётини тубдан жадаллаштириш—партия иқтисодий стратегиясининг асосий масаласидир. Халқ ҳўжалигини техникавий жиҳатдан янгидан реконструкция қилишни амалга ошириш ҳамда ана шу негизда жамиятнинг моддий-техника базасини тубдан ўзгариштириш лозим бўлади.

Янги маҳсулот ишлаб чиқаришга тезда мослашиб олиш имкониятини тугдирайдиган ҳамда энг катта иқтисодий ва социал самара берадиган илгор техникани, энг прогрессив технология ярабларини ва эгил ишлаб чиқаришларни кенг жорий этиш йўли билан ишлаб чиқариш аппаратурини тез янгилаш биринчи даражада аҳамиятга эгадир. Ишлаб чиқариш ва ноишлаб чиқариш соҳасининг ҳамма тармоқларида комплекс механизациялаштиришни низоҳосига этназиш, автомат цехлар ва корхоналарга, автоматлаштирилган бошқариш ва лойиҳалаш системаларига ўтган ҳолда ишлаб чиқаришни автоматлаштиришда катта оидим ташлаш зарур. Ишлаб чиқаришни электрлаштириш, химиялаштириш, роботлаштириш, компьютерлаштириш тобора кенг миқёсларда амалга оширилади, биотехнология татбиқ этилади.

Партия мамлакатларинг фан-техника потенциалини тағин ҳам ўстириб бориш ва самарали ишлатишга, экономикани интенсивлашда катта революцион ўзгаришлар қилиш учун янги-янги имкониятлар очиб беришни илмий тадқиқотларни авж олдиришга бутун чоралар билан қўмаклашди. Ҳамма ерда ишлаб чиқаришга, бошқарувга, хизмат кўрсатиш соҳаси ва турмушга фан ва техниканинг энг янги ютуқларини қўйиш этишни таъминлаш лозим бўлади. Фан батамом бевосита ишлаб чиқарувчи кучга айланди.

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, техника ва технологияда туб ўзгаришлар яшаш, барча техникавий, ташкилий, иқтисодий ва социал омилларни сафарбар этиш негизда меҳнат унумдорлигини анча оширишга эришиш лозим бўлади, бунис, В. И. Ленин таълим берганидек, «коммунизмга узил-кесил ўтиб бўлмайдй». Олдимизда турган ўн беш йил мобайнида юксак даражадаги меҳнат унумдорлигига эришиш йўлида уни 2,3—2,5 баравар ошириш муҳим марра сифатида белгиланмоқда.

Ҳар бир бирлашмада, ҳар бир корхонада ва ҳар бир иш жойида меҳнат унумдорлигини ошириш резервларида энг кўп даражада фойдаланимқ лозим. Буюмларга меҳнат сарфини камайтириш, шн вақтининг озе кетишини қисқартириш, энг янги техника ва технологияни жорий этиш, тартиб ва интизомни мустаҳкамлаш, нормалаш тақомиллаштирилишини, меҳнатни илмий асосда ташкил этишнинг илгор формалари кенг қўланилишини, ишлаб чиқариш маданийти юксаклатирилишини, меҳнат коллективларининг муқимлигини, ихтирочилик ва рационализация ривожлантирилишини таъминлаш зарур.

Ижтимоий ишлаб чиқаришни структуравий қайта қуриш

Интенсивлаш йўлига ўтиш экономикада жиддий структурга ўзгаришлар қилишни талаб этади. Халқ ҳўжалигини фан-техника ва технологиядаги, ижтимоий ва индивидуал эҳтиёжлардаги прогрессив ўзгаришларга мувофиқ тарзда ўз вақтида қайта қурииб бўлиш лозим. Фан-техника тараққиётини ҳамда социал вазифаларнинг муваффақиятли ҳал этилишини таъминловчи тармоқларни янада жадал сурьатлар билан ривожлантириш, истеъмол билан жамғартиришнинг энг мақбул нисбатига, ишлаб чиқариш воситалари ишлаб чиқариш билан истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш ўртасидagi нисбатларини яхшилашга эришиш зарур. Экономиканинг социал йўналишларини қўлайирилади, совет халқининг ўзи бораётган эҳтиёжларини янада тўлароқ қондирш томон изчил тарзда бўрилиш ясалди.

Шу муносабат билан инвестиция сисёати олдида янги талаблар қўйилмоқда. У капитал маблағлар самарадорлигини оширишни, уларни ҳал қилувчи уастакларга жамлашни таъминлаш лозим, юксак халқ ҳўжалик самарасига ва экономиканинг балансли ривожланишига тезда эришиш, сарфланган ҳар бир сўм ҳисобидан маҳсулотнинг ва миллий даромадининг энг кўп ўсишига эришиш ана шу уастакларга боғлиқдир. Асосий диққат-эътиборни янги қурилушдан ишлаб турган корхоналарни техник жиҳатдан қайта қурулантириш ва реконструкция қилишга қаратиш, ишлаб чиқаришга сарфланадиган капитал маблағлар жами ҳақимда ана шу мақсадларга сарфланадиган маблағлар улушини анча ошириш, уларда асбоб-ускуналар ва машиналарга қилинадиган харажатлар салмоқини қўпайтириш лозим. Биринчи навбатдаги вазифа—ресурсларни қазиб чиқаришдан, қайта ишлайдиган ва истеъмол қиладиган тармоқларда капитал маблағлар ўртасидаги нисбатни яхшилаш, маблағларни фан-техника тараққиётининг тезлашувини таъминловчи тармоқлар фойдасига қайта тақсимлашни амалга оширишдан иборатдир.

СССР экономикасини дунёдаги энг тақомиллашган ва қудратли экономикага айлантириш иқтисодий қудратнинг асоси бўлиши оғир индустрияни янада ривожлантиришни талаб қилиди.

Партия машинасозлик фан ва техниканинг энг янги ютуқларини моддийлаштиришда ҳал қилувчи роль ўйнайдй, деб ҳисоблайди. Машинасозлиқнинг ўсиш сурьатларини жадаллаштириш—халқ ҳўжалиги барча тармоқларидаги фан-техника тараққиётининг ҳамда мамлакат мудофаа қўбиланиш тегилли даражада сақлаб туришининг негизи, экономикани истиқболда ривожлантиришнинг бош йўлидир. Машинасозлик юксак техникавий-иқтисодий даражадаги машиналар, асбоб-ускуналар ва приборлар системалари ҳамда комплексларини ишлаб чиқариш лозимки, бу системалар ва комплекслар ишлаб чиқариш технологияси ва уни ташкил этишда революцион ўзгаришлар қилишни, меҳнат унумдорлигини бир неча баравар оширишни, маҳсулотга материал ва энергия сарфини камайтириш, унинг сифатини яхшилаш, фонд самарадорлигининг ўсишини таъминлайди. Фан-техника тараққиётини жадаллаштиришнинг чинакам омиллари бўлиши станоксозлик, электр техника санюати, микро-электроника, ҳисоблаш техникаси ва приборсозлик, бутун информатика индустрияси устун даражада ривожлантирилади.

Металлургия, химия ва оғир санюатнинг конструктория материалларини ишлаб чиқарувчи бошқа тармоқларда потенциални мустаҳкамлаш ва сифат силжишларини амалга ошириш, материаллар ассортиментини муттасил кенгайтириш, сифатини яхшилаш, уларнинг янги, энг тежамли ва прогрессив турларини чиқаришни қўпайтириш зарур.

Мамлакатнинг ёқилиш-энергетика комплексини самарали ривожлантириш — энг муҳим вазифадир. Ёқилги ва энергиянинг ҳар хил турларига ўсиб бораётган эҳтиёжларни барқарор қондириб туриш ёқилиш-энергетика баланси структурасини яхшилаш, атом энергетикасини жадал юксаклатириш, энергиянинг қайта тикланадиган манбаларидан кенг фойдаланиш, халқ ҳўжалигининг ҳамма тармоқларида ёқилиш-энергетика ресурсларини тежаш борисидagi фаол ва соҳибқамол ишни нозил амалга ошириш талаб этади.

сиёсий соҳада — граждандарни давлат ва жамоат ишларини бошқаришга тобора тўлароқ жалб этиш, сийлов системасини тақомиллаштириш, халқ ҳўжиятининг сийлаб қўйиладиган органлари фаолиятини яхшилаш, касбао союз, комсомол, меҳнатқашлар бошқа оммавий ташкилотларининг ролини ошириш, ваколатли ва бевосита демократиянинг ҳамма формаларидан самарали фойдаланиш йўли билан халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқаришнинг авж олдириш.

маънавий ҳаёт соҳасида — совет кишилари онгида социалистик идеологияни янада мустаҳкамлаш, социализмнинг ахлоқий принципларини, коллективизм ва ўртоқларча ўзаро ёрдам руҳини тўла-тўқис қарор топтириш; аҳоли кенг оммасини фан ютуқларидан, маданият бойлиқларидан баҳраманд қилиш, ҳар тарафлама камол топган шахсни тарбиялашдан иборат.

Совет жамиятининг сифат жиҳатидан янги ҳолати ана шу туб ўзгаришларнинг натижаси бўладики, у ҳаётнинг ҳамма соҳаларида социализмнинг жуда катта афзаллиқларини тўла-тўқис очиб беради. Бу билан коммунизмнинг юқори фазасига олиб борадиган йўлда олға томон тарихий қадам ташланади. Партия ўзининг сисёатини, иқтисодий ва социал стратегиясини, ташкилотчилик ва идеология иши вазифаларини доимо коммунистик истиқбол билан қиёслаб туради.

Партия билан халқ бу вазифаларни фан-техника революцияси янада чуқурлашиб бораётган шароитда ҳал қилмоқда. Фан-техника революцияси ҳозирғи ишлаб чиқаришнинг ҳамма томонларига, ижтимоий муносабатларнинг бутун системасига, инсоннинг ўзига ва унинг яшаш муҳитига жуда кучли таъсир ўтказмоқда, меҳнат унумдорлигини анча ошириш ва бутун жамиятни тараққий эттиришнинг янги-янги истиқболларини очиб бермоқда. Социализмнинг тарихий вазифаси — илгор фан ютуқларини, энг тақомиллашган ва қудратли, техникани, ижодий коллектив меҳнатнинг ортб бораётган кучини коммунистик қурилиш ишига хизмат қилдиришдан иборатдир.

Фан-техника тараққиёти хом ашё олиш ва комплекс қайта ишлашдан тортиб то пировард маҳсулотни чиқариш ва ундан фойдаланишга қадар — ҳамма босқичларда табиий ресурслардан, хом ашё, материаллар, ёқилги ва энергиядан фойдаланишни тубдан яхшилашга қаратилмоғи керак. Миллий даромадда материал, металл ва энергия сарфини камайтириш сурьатларини тезлаштириш зарур. Ресурсларни тежаш халқ ҳўжалигининг ёқилги, энергия, хом ашё ва материалларга ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондиритиш ҳал қилувчи манба бўлиб қолади.

Маҳсулотнинг техникавий даражаси ва сифатини бутун чоралар билан ошириш вазифаси партия иқтисодий сисёати ва бутун амалий иш марказига қўйилмоқда. Совет маҳсулотини илмий тафаккурнинг сўнгги ютуқларини, сода мунасаамлаштиришни, энг юксак техникавий-иқтисодий, эстетик талабларга ва бошқа истеъмол талабларига мос келиши, жаҳон бозорига рақобат қилишга қодир бўлиши лозим. Унинг сифатини ошириш — мамлакатнинг зарур буюмларга бўлган эҳтиёжини ва аҳолининг хилма-хил товарадга оиниб бораётган талабини янада тўлароқ қондиритишнинг ишончли йўлидир. Сифатнинг пастлиги, брак — моддий ресурслари ва халқ меҳнатини исроф қилишдир. Партия совет марказининг шарафни учун курашини актив қўллаб-қувватлаётганда. Маҳсулот сифати касб ва ватанпарварлик ифтихори бўлиши лозим.

Фан-техника тараққиётининг самарадорлиги энг янги техникани ишлаб чиқаришни қўпайтириб боришгагина эмас, балки асосий фондлардан яхшироқ фойдаланишга, ҳар бир машина-ускунадан, ишлаб чиқариш майдонининг ҳар бир квадрат метридан олинаётган маҳсулотни қўпайтиришга ҳам боғлиқдир. Фонд самарадорлигининг вужудга келган камайиш тенденциясини бартафр этиш, истифодада эса уни оширишга эришиш лозим бўлади.

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш меҳнатқашларнинг умумий ва ҳунар таълими олдида юксакроқ талаблар қўйилмоқда. Кадрларни тайёрлаш ва малакасини оширишнинг бутун системасини тақомиллаштиришга, мамлакатнинг ҳамма тармоқлари ва регионларида иш жойларининг меҳнат ресурслари билан мутаносиблигини плани тарзда таъминлашга қаратилган йўл изчиллик билан амалга ошириш лозим.

Ишлаб чиқаришни фан-техника тараққиёти негизига ҳар томонлама интенсивлаш ва рационализациялаш учун, унинг юксак самарадорлиги учун кураш плани социалистик ҳўжалик системаси шартларида совет жамиятининг инсонпарварлик мақсадларини амалга ошириш билан, кишиларнинг иш билан тўла бандлиги, улар ҳаётининг ҳамма жиҳатларини муттасил яхшилаб бориш билан узвий тарзда қўшилиб кетади.

расини яхшилаш, атом энергетикасини жадал юксаклатириш, энергиянинг қайта тикланадиган манбаларидан кенг фойдаланиш, халқ ҳўжалигининг ҳамма тармоқларида ёқилиш-энергетика ресурсларини тежаш борисидagi фаол ва соҳибқамол ишни нозил амалга ошириш талаб этади.

Агросаноат комплексини тағин ҳам мустаҳкамлаш ва унинг самарадорлигини ошириш мамлакатнинг шу комплекс берадиган маҳсулотга бўлган эҳтиёжларини тўла-тўқис қондиритиш — социал-иқтисодий тараққиётининг зарур шартидир. Қишлоқ ҳўжалигини сановат негизига кўчүришни тугаллаш, ҳамма ерда ҳўжалик юртишнинг илмий системаларини, интенсив технологияларини жорий этиш, ердан фойдаланишни яхшилаш ва унинг унумдорлигини ошириш, қишлоқ ҳўжалик экинлари ҳосилдорлигини ва чорвачилик маҳсулдорлигини анча ўстиришга эришиш, ем-хашак базасини мустаҳкамлаш, қишлоқ ҳўжалик ишлаб чиқаришнинг барқарорлигини таъминлаш, унинг нуқолай табиий-иқлим шароитларига қарамлигини камайтириш, етиштирилган ҳосилнинг ва чорвачилик маҳсулотларининг ноубуд бўлишга йўл қўймаслик лозим бўлади. Агросаноат интеграцияси ва ҳўжаликлараро кооперация кучайди, қишлоқ ҳўжалик маҳсулотини етиштириш, тайёрлаш, ташкил, сақлаш ва қайта ишлаш техникаси, технологияси ва ташкил этилиши янги босқичга кўтарилади.

Социалистик қишлоқ ҳўжалигининг асосийи ташкил этувчи колхозлар, совхозлар, агросаноат бирлашмалари ва корхоналари мамлакатнинг қишлоқ ҳўжалик маҳсулотига бўлган эҳтиёжларини таъминлашга ҳал қилувчи ҳисса қўлиши лозим. Шу билан бирга озиқ-овқат ресурсларини тўлдиритиш учун корхоналар ва граждандарнинг ёрдамчи ҳўжалиқларидан, коллектив бодғорчилик ва томорчиликдан фойдаланилади.

КПСС совет кишиларнинг эҳтиёжларини ҳар тарафлама қондиритиш маффаатларини қўллаб, қуч-ғайратни халқ истеъмолчи моллар ишлаб чиқаришни ва бутун хизматлар соҳасини жадал ўстиришга қаратади. Бу ишга барча халқ ҳўжалик тармоқларининг корхоналари, бирлашмалари ва ташкилотлари жалб этилмоғи лозим.

Партия мамлакатнинг ягона халқ ҳўжалик комплексини тақомиллаштиришда ишлаб чиқариш инфраструктураси тармоқларини — электр, нефть ва газ таъминоти, алоқа ва халқ ҳўжалигини ахборот билан таъминлаш системаларини техник жиҳатдан қайта қурулантиришга ва улар ишининг самарадорлигини оширишга муҳим аҳамият беради. Ягона транспорт системасини ривожлантиришга, унинг ҳамма бўғинларини тақомиллаштиришга, обод йўлларнинг кенг шохобчаларини барпо этишга алоҳида эътибор берилади.

Қурилишнинг техникавий-иқтисодий даражасини анча кўтариш, қурилиш ишлаб чиқаришнинг ягона индустрия ажарига айлантириш, лойиҳалаш ва қурилиш ишларининг сифатини ошириш ҳамда қийматини камайтириш, объектлар қуриш ва ишлаб чиқариш қувватларини ўзлаштириш мўддатларини қисқартириш лозим бўлади.

Партия бундан бун ҳам ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштиришни тақомиллаштиришга муттасил эътибор бериб борадики, бундай жойлаштириш ижтимоий меҳнатни тежашни, ҳар бир регионни комплекс ва юксак самарали тарзда ривожлантиришни таъминлаш лозим. Ижтимоий меҳнат тақсимотини чуқурлаштириш негизига барча итифоқдош республикаларнинг халқ ҳўжалиги янада ривожланиши, уларнинг мамлакат эҳтиёжларини қондиритишга қўшадиган ҳиссаси қўлади. Вужудга келтирилган территориал-ишлаб чиқариш комплексларини ва ҳўжалик алоқаларининг структурасини бундан бун ҳам яхшилаш, хом ашёни қайта ишловчи корхоналарни хом ашё қазиб олинадиган жойларга мақсиз даражада қинишлатириш лозим бўлади. Кичик, ўртача шаҳарлар ва илчи посёлкаларида йирик корхоналар билан кооперация асосида маҳсулот тайёрлаш, қишлоқ ҳўжалик

хом ашёси ва маҳаллий хом ашёни қайта ишлаш, аҳолига хизмат кўрсатиш билан боғлиқ бўлган ихтисослаштирилган ишлаб чиқаришлар жойлаштириб, уларнинг имкониятларидан янада тўлароқ фойдаланиш зарур.

Сийор ва ўзоқ Шарининг ишлаб чиқарувчи кучларини жадал ривожлантириш партия иқтисодий стратегиясининг таркий қисми бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверди. Янги раёонларни ўзлаштиришда кишиларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш маффаатларини қўллаб, ишлаб чиқариш вазифаларини комплекс ҳал қилишни ҳамда бутун социал инфраструктурани ривожлантиришни сўзсиз таъминлаш алоҳида иқтисодий ва сисёий аҳамиятга моликдир.

Социалистик ишлаб чиқариш муносабатларини, бошқарув системасини ва ҳўжалик юртиш методларини тақомиллаштириш

Ишлаб чиқариш муносабатларини муттасил тақомиллаштириш, уларнинг жадал ривожланиб бораётган ишлаб чиқарувчи кучларга барқарор тарзда мувофиқлигини таъминлаб туриш, улар ўртасида юзата келадиган нонантогонистик зиддиятларни ўз вақтида аниқлаш ва бартафр этиш жамиятни социал-иқтисодий тараққий эттиришни жадаллаштиришнинг зарур шартларидир.

Социализм иқтисодий системасининг асоси бўлиши ишлаб чиқариш воситаларининг ижтимоий мулклигини мустаҳкамлаш ва уни қўпайтириб бориш бундан бун ҳам партиянинг диққат марказида бўлади. Ишлаб чиқаришни умумлаштириш, уни плани ташкил этиш даражасини янада ошириш, умумхалқ мулкнинг афзаллиқлари ва имкониятларини рўббга чиқариш форма ва методларини оғишмай яхшилаб бориш лозим.

Қишлоқ ҳўжалик ишлаб чиқарувчи кучларининг юксалиши, ҳўжалиқлараро кооперация ва агросаноат интеграциясининг ривожланиш колхоз-кооператив мулкнинг умумхалқ мулки билан тағин ҳам яқинлашувига, келгусида эса қўшилиб кетишга қўмаклашди. Социалистик мулкнинг ҳар иккала формасини ҳар томонлама ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, экономиканинг колхоз-кооператив сектори имкониятларини тобора тўлароқ рўббга чиқариш натижасида шундай бўлади.

Партия меҳнат коллективларида, ҳар бир ҳодимда ижтимоий бойлиқнинг ҳўжалини туйғусини қут билан шакллантириш боради, социалистик мулкни муҳофаза этиш, ундан гаразли мақсадларда фойдаланиш йўлидаги ҳар қандай уринишларга чек қўйиб, ноз-неъматларни ўзлаштиришнинг социализмга ёт бўлган усулларини тағ-томири билан йўқотиш, граждандарнинг шахсий мулкка эга бўлиш конституцион ҳуқуқини таъминлаш борисида зарур чора-тадбирларни қўраверади.

Партия тақсимот муносабатларини тақомиллаштиришга катта аҳамият берадики, бу муносабатлар ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантиришда коллектив ва шахсий маффаотдорлиқнинг ўсишига, кишиларнинг сависси ва турмуш даражасига фаол таъсир кўрсатади. Ижтимоий маҳсулотини ва миллий даромадини гоят самарали тақсимлашга қаратилган, тақсимот механизмининг меҳнатсиз топиладан даромадларга, меҳнатга ҳақ тўлашдаги сунъий тенглаштиришларга — нимаки социалистик жамиятнинг норма ва принципларига зид бўлса, шуларнинг ҳаммасига ишончли тўсиқ бўлиб хизмат қилишга қаратилган йўл изчиллик билан амалга ошириш лозим. Меҳнат меъёри билан истеъмол меъёри устидан қатъий контролни амалга ошириш, коллективларнинг ва ҳар бир ҳодимнинг энг яхши халқ ҳўжалик натижаларига эришишдан маффаотдорлигини қўпайтириш, меҳнат фаолиятининг моддий ва маънавий омилларини моҳирлик билан қўша билиш зарур.

Айирболаш муносабатларини тағин ҳам ривожлантириш муҳим вазифадир. Ҳўжалик алоқаларининг ишончлигини қўпайтириш, талаб билан тақлиф ўртасида изчил мувофиқли бўлишига эришиш, моддий ва пул ресурслари муомаласига яхшилаш, оборот маблағларининг айланишини тезлаштириш лозим бўлади. Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш тақсимлаш, айирболаш ва истеъмолни тақомиллаштириш мақсадида товер-пул муносабатларидан социализмда уларга хос бўлган янги мазмунга мувофиқ тарзда янада тўлароқ фойдаланиш муҳимдир. Тежамкорлиқни, ишларнинг миқдорини ва сифатини устидан сўм билан контролни қўпайтириш, иқтисодий воситалар ва омилларнинг ҳаммасини ишлатиш, давлат бодғорчиини мустаҳкамлаш, сўминг ҳарид қўбиланигини ошириш зарур.

Мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш халқ ҳўжалигига раҳбарлиқни муттасил тақомиллаштириш, ҳўжалик юртишнинг хилма-хил, пухта форма ва методларини ўз ичига олган ҳўжалик механизмининг соиз ва самарали ишлатилиш, бу форма ва методлар иқтисодий ривожланишнинг ўзгариб турадиган шароитларига ва ҳал қилинаётган вазифаларнинг харақтери-га мувофиқ бўлишига эришишни талаб қилади.

Бошқарувни тақомиллаштиришда ҳўжаликнинг социалистик плани системаси афзаллиқлари ва имкониятларидан, иқтисодий қонулардан янада чуқуროқ ва ҳар тарафлама фойдаланишга таяниш, ишлаб чиқарувчи кучлар ва ишлаб чиқариш муносабатларига содир бўлган ўзгаришларни, кенг меҳнатқашлар оммасининг маълумоти, онглилиги, малакаси ва тажрибаси ўсганлигини — тўла-тўқис ҳисобга олиш лозим. Бошқарувни тақомиллаштириш шахсий маффаатларини, меҳнат коллективларининг турли социал гуруҳларнинг маффаатларини умумдашлат, умумхалқ маффаатлари билан энг мақбул равишда қўшиб олиб боришни ва шу тариқа улардан экономикани ўстиришнинг ҳарақатлантирувчи кучи сифатида фойдаланишни таъминлаш лозим.

Бутун бошқарув системаси ҳар бир халқ ҳўжалик бўғинининг олий мақсадга эришишга қўшадиган ҳиссасини қўпайтиришга — жамият эҳтиёжларини тўлароқ қондиритишга, барча турдаги ресурсларни жуда кам сарфлаган ҳолда ана шу ҳиссани бутун чоралар билан қўпайтиришга йўналишмоғи лозим. Бу — социалистик ҳўжалик юртишнинг ўзгармас қонуни, тармоқлар, бирлашмалар ва корхоналарнинг, барча ишлаб чиқариш бўғинларининг фаолиятини баҳолашда асосий меъзоидир.

Бошқарувнинг ленинча принципларини ва аввало, демократик централизм принципини изчил амалга ошириш таъминлаш лозим, бу принцип бошқарув ҳар иккала негизининг бирлигини — марказлаштирилган раҳбарлик самарадорлигини оширишни ҳамда бирлашмалар ва корхоналар ҳўжалик мустақиллиги ва масъулиятини анча кенгайтириш ифодалайди.

Марказий бошқарув органларининг эътибори иқтисодий ва социал ривожланиш стратегик вазифаларини ҳал қилишга, фан-техника тараққиёти ва капитал маблағлар, халқ ҳўжалигидagi структуравий ўзгаришлар, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг пропорционалиги ва плани умумдашлат резервлари системасини мустаҳкамлаш, ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштириш, меҳнатга ҳақ тўлаш, социал таъминот, нарх-наво, тарифлар, молия, ҳисоб-китоб ва статистика соҳасидagi ягона сисёатни амалга оширишга тобора кўпроқ қаратилмоғи керак.

Партия ўз иқтисодий сисёатини рўббга чиқаришнинг воситаси бўлиши **планлаштиришнинг** таъсирчанлигини ошириш зарур деб ҳисоблайди. Планлаштириш мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришнинг жадаллаштиришнинг, фан-техника тараққиёти негизига ишлаб чиқаришни интенсивлашнинг, прогрессив ҳўжалик ечимларини амалга оширишнинг актив воситаси бўлиши, экономиканинг балансли ва шитоб билан ўсишини таъминлаш лозим. Ресурслардан

КПСС халқ ҳўжалигини ривожлантириш истиқболларини белгилаб экан, **ташқи иқтисодий стратегияни** тақомиллаштириш, ўзаро маффаатли ҳалқаро меҳнат тақсимотининг имкониятларидан ва энг аввало социалистик иқтисодий интеграциянинг афзаллиқларидан янада тўлароқ фойдаланиш зарурлигига асосланади. Ташқи иқтисодий ва илмий-техникавий алоқалар янада чуқурлаштирилади, халқ ҳўжалигининг самарадорлигини ошириш, стратегик муҳим йўналишларда капиталистик мамлакатлардан мустақиллиқни таъминлаш маффаатлари йўлида экспорт ва импортда илгор структуравий ўзгаришлар амалга оширилади.

фойдаланиш самарадорлигини, маҳсулотларни янгилаш миқёсларини, фан ва техника ютуқларини негизда меҳнат унумдорлигининг ўсишини акс эттирувчи сифат кўрсаткичларни планларда етакчи ўринни олиши керак. Иқтисодий ва социал вазифаларни комплекс ҳал қилиш, ўзоқ мўддатли, беш йиллик ва йиллик планларни узвий

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Давоми. Боши 3, 4 ва 5-бетларда).

Яқин ўн беш йил ичидеҳ халқ эҳтиёжларини қондиришга сарфлаганидан ресурслар ҳажмининг янги баварар кўпайтириш мўлжалланмоқда.

Партия меҳнатнинг ижодий мазмунини ва коллектив харақтерини кучайтиришга, унинг маданиятини оширишга, жамият манфаатлари йўлида қилинадиган юқори малакали ва серунум меҳнатни рағбатлантиришга алоҳида эътибор беради. Буларнинг ҳаммаси меҳнатнинг аста-секин ҳар бир совет кишининг биринчи ҳаётий эҳтиёжига айланишига ёрдам беради.

Аҳолининг иш билан тўла ва самарали машғул бўлишини таъминлаш, меҳнатга яроқли барча граждандарга ўзлари танлаган фаолият соҳасида ўз истеъдоди, қобилияти, билими, профессионал тайёргарлигига яраша, ижтимоий эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда ишлаш имкониятини таъминлаш юзасидан бундан буюн ҳам илмий-техникавий, иқтисодий ва социал тадбирлар комплекси амалга ошириб борилади.

Кўл меҳнатини анча камайитириш, зерикари, оғир жисмоний ва паст малакали меҳнатни анча қисқартириш, келгусида эса тутатиш, ишлаб чиқаришда майиб бўлишини ва касб касалликларини бартараф этувчи соғлом санитария-гигиена шароитларини таъминлаш ҳамда мукамал хавфсизлик техникасини жорий этиш йўли изчиллик билан амалга ошириб борилади. Ишлаб чиқаришни интегсивлаш, унинг самардорлигини ва меҳнат унумдорлигини ошириш келгусида иш кунини қисқартириш учун, ҳақ тўланадиган отпускаларни ўзайтириш учун янги имкониятлар очиб беради.

Партия мамлакатнинг иқтисодий имкониятларига мувофиқ ҳолда меҳнаткашларнинг реал даромадларини муттасил кўпайтириб бориш ва барча қатламлар ҳамда социал гуруҳларнинг фаровонлигини янада юксалтириш учун бундан буюн ҳам барча зарур чораларни кўриб боради.

Коммунизмнинг биринчи фазасида меҳнатга яраша ҳақ тўлаш меҳнаткашлар даромадининг асосий манбаи бўлиб қолаверди. Иш ҳақи системасини доимо шундай такомиллаштириб бориш кераки, токи у меҳнатнинг миқдори ва сифатига қараб ҳақ тўлаш принциплари мос бўлиб тушсин, унинг шартини ва натижаларини ҳисобга олсин, ҳодимлар малакасини, меҳнат унумдорлигини оширишга, маҳсулот сифатини яхшилаш, барча хил ресурслардан оқилона фойдаланишнинг ва уларни иқтисод қилишни рағбатлантирсин. Меҳнаткашларнинг иш ҳақи ва турмуш даражаси айни шу асосда ўсиб бормоғи лозим. Ижтимоий бойлик ўсиб бораган сари минимал иш ҳақи миқдори кўпайтириб борилади, аҳолидан олинадиган солиқларни камайитириш йўли давом эттирилади. Партия меҳнатсиз даромадларни, социалистик тақсимот принципларидан ҳар қандай чекинишларни таътути билан таъмида тутатишга принципиал аҳамият беради.

Ижтимоий истеъмол фондларини жадал суръатлар билан кўпайтириш ва уларни тақсимлашни такомиллаштириш давом эттирилади, бу фондлар бепул халқ маорифи, соғлиқни сақлаш ва социал таъминот умумдавлат системадари ривожлантиришда, меҳнаткашларнинг дам олиш шартини яхшилашда тобора катта роль ўйнайди, социализм шартотида айрим граждандар, оилалар, социал гуруҳларнинг моддий аҳолида объектив равишда муқаррар бўлган тафовутларни камайтириш, болаларни тарбиялаш учун социал-иқтисодий ва маданий шарт-шароитларни баварарлаштириш, аҳоли айрим гуруҳларининг ҳам таъминланганлигини тутатишга ёрдам бериши лозим.

Аҳолининг халқ истеъмол қиладиган юқори сифатли ва хилма-хил товарлари — озиқ-овқат, маҳсулотлари, сифатли ва чиройли кийим-кечак ҳамда пойабал, мебель, маданий моллар, мураккаб маъшиий техника ва уй-ўрғор буюмларига ўсиб бораётган эҳтиёжнинг тўла қондириш гоат муҳим вазифадир.

Савдо ва умумий овқатланиш янада ривожлантирилади. Уларнинг моддий-техника базаси мустаҳкамланади, хизмат кўрсатиш маданияти ошади. Қишлоқда савдонинг такомиллаштириши, аҳолидан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид қилиш ва сотишни ташкил этиши лозим бўлган матлубот кооперацияси бундан буюн ҳам ривожланиб боради. Қолхоз бозори ўз аҳамиятини сақлаб қолади. Аҳолининг реал даромадларини ошириш мақсадида чакана нархлар сиёсати амалга оширилади.

Хизмат кўрсатишнинг юксак даражада ривожланган замонавий соҳасини вужудга келтириш юзасидан йирик тадбирларни амалга ошириш мўлжалланмоқда. Хизмат ҳажмининг кенгайтириш, турини кўпайтириш ва сифатини ошириш аҳолининг турар-жой коммунал, транспорт, маъшиий, социал-маданий хизмат кўрсатишнинг хилма-хил формаларига ўсиб бораётган эҳтиёжларини тўлароқ қондиришга, уй меҳнатини енгилаштиришга, дам олиш ҳамда бўш вақтдан мазмунли фойдаланиш учун яхши шартини яратишга имкон беради. Қишлоқ жойларда ва янги ўзлаштирилган районларда хизмат кўрсатиш соҳаси жадал ривожлантирилади.

Партия ҳар бир совет оиласи 2000 йилга бориб алоҳида уй-жойга эга қаварига ёки шахсий уйга амалда эга бўлиши учун турар-жой проблемасини ҳал этишни жадаллаштиришни алоҳида социал аҳамиятга эга бўлган иш деб ҳисоблайди. Давлат маблағлари ҳисобидан кенг қўлама турар-жой қурилиши, кооператив ва шахсий уй-жой қурилишини янада кенгроқ ривожлантириш, шунингдек, уй-жой фондини реконструкция қилиш, янгилан ва яхши сақлаш, уни тақсимлаш устидан назоратни кучайтириш шу мақсадга хизмат қилмоғи лозим. Турар-жой қурилишининг сифатига, квартиралар ва уйларнинг яна ҳам қўлай ва ширин бўлишига, планировкасини яхшилашга, уларни техник воситалар билан таъминлашни такомиллаштиришга алоҳида эътибор берилади.

Шаҳар ва қишлоқ жойларнинг архитектураси, эстетик

Синфий тафовутларни тугатиш, социал жиҳатдан бир хил жамиятни шакллантириш

Ишчилар синфий, қолхозчи дехқонлар ва зиёлиларнинг бир-бири билан яқинлашуви, синфсиз жамият структурасининг қарор топиши ва бу жараёнда ишчилар синфининг ҳал қилувчи роль ўйнаши — ҳозирги босқичда социал муносабатлар ривожининг муҳим қонуниятидир.

Ишчилар синфининг сиёсий таърибаси, унинг юксак онглигини, ушшоқчилиги ва иродаси жамиятимизни жипслаштиради. Ишчилар синфининг умумий таълим, маданий ва профессионал савиясининг, меҳнат гайрати ва ижтимоий-сиёсий активлигининг ўсиши унинг социализмни такомиллаштиришда, коммунистик қурилишдаги авангардлик ролини ошириб.

Партиянинг аграр сиёсатини изчиллик билан амалга ошириш жараёнда қишлоқ хўжалик меҳнати индустриал меҳнат турларидан бирига айланиб, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги муҳим социал-маданий-иқтисодий тафовутлар йўқолиб боради; дехқонларнинг турмуш тарзи ва меҳнат харақтерига тобора кўпроқ ўхшаб боради. Бу синфлар ўртасидаги тафовутларнинг йўқолиши, мамлакатимизда синфларсиз жамиятнинг қарор топиши асосан коммунистик формациянинг биринчи, социалистик фазасининг тарихий доираларида содир бўлади.

Ишлаб чиқарувчи кучлардаги революцион ўғаришлар кенг ишчилар ва қолхозчилар оmmasининг фаолиятида қўлай меҳнат салмоғининг орттишига олиб боради. Айни вақтда зиёлилар сони кўпаяди, уларнинг моддий ишлаб чи-

бегаги ва ободончилигига янада юксакроқ талаблар қўйилади. Аҳоли пунктлари, ишлаб чиқариш зоналари, турар-жой районлари ижтимоий, маданий ва ўқув-тарбия муассасалари, савдо ва маъшиий қорхоналар, спорт иншоотлари, жамият транспортининг оқилона таъминл этилган комплекслари, дам олиш бўлат бўлиб, кишиларнинг меҳнат қилиши, яшаш ва дам олиши учун энг яхши шартонларни таъминлаб бормоғи лозим. Аҳолининг маблағларини турар-жой ва маданий-маъшиий шартонинг яхшилаши, дам олиш, туризм ва бошқа мақсадлар учун жалб этилиб кенгайди.

Совет кишилари соғлигини мустаҳкамлаш, уларнинг актив умрини ўзайтириш жуда муҳим ишдир. Партия шаҳар ва қишлоқ аҳолисининг барча хилдаги юқори малакали меҳнатчи на хизматига эҳтиёжини ҳамма ерда ва тўла қондиришга, бу хизмат сифатини тубдан оширишга эришиш вазифасини қўяди. Шу мақсадда: аҳолини ёлпасига диспансеризациядан ўтказиш системасини жорий этиш; оналар ва болалар соғлигини сақлаш муассасалари, поликлиникалар, касалхоналар, санаторийлар шохобчаларини янада кенгайтириш ва уларни замонавий медицина аппаратлари ва ускуналари билан жиҳозлаш; дори-дармонлар, даволаш ва санитария-гигиена воситалари билан тўла таъминлаш мўлжалланади.

Аҳолининг соғлигини мустаҳкамлашда, шахсни уйғун камол топтиришда, ёшларни меҳнатга ва Ватан ҳимоясига тайёрлашда физкультура ҳамда спортнинг, уларни қуздалик ҳаётга жорий этишнинг аҳамияти ўсиб бормоқда. Ишчи шундай йўлга қўйиш кераки, ҳар бир киши ёшлгини унинг жисмоний баркамол бўлиши тўғрисида раҳмўрлик қилсин, гигиена ва медицина ёрдами соҳасидаги билимларни эгаллаб олсин, соғлом турмуш кечирсин.

КПСС оила тўғрисида раҳмўрликни кучайтиришнинг давлат аҳамиятга эга бўлган гоат муҳим вазифа деб билади. Оила ёш авлодлар соғлигини мустаҳкамлаш ва уларни тарбиялашда, жамиятнинг иқтисодий ва социал тараққиётини таъминлашда, демографик жараёнларни яхшилашда муҳим роль ўйнайди. Киши харақтерининг, унинг меҳнатга, маънавий, ғоявий ва маданий бойликларга муносабатининг асослари оилада шаклланади. Жамият мустаҳкам, маънавий ва ахлоқий жиҳатдан соғлом оила бўлишидан гоат манфаатдордир. Шунга асосланиб, партия оилани мустаҳкамлаш, унга социал вазифаларни бажаришда, болаларни тарбиялашда ёрдам бериш, болани оналар ва келин-кувдаларнинг модий, турар-жой ва маъшиий шартонларини яхшилашга қаратилган йўлни ўтказиш зарур, деб ҳисоблайди. Оила, мактаб, меҳнат коллективининг ҳамкорлигини чуқурлаштириш, ота-оналарнинг болалар тарбияси учун масъулиятини ошириш, худди шунингдек, болаларнинг ота-оналар омон-созлигини, уларнинг кескаликда таъминланган ва оқилона бўлишлари учун масъулиятини ҳам ошириш зарур.

Оналарнинг аҳолини янада яхшилаш партиянинг доимий раҳмўрлиги остида бўлади. Шу мақсадда оналикни аёлларнинг меҳнат ва ижтимоий фаолиятда фаол иштироки билан уйғунлаштириш учун қўлай шартини яратиб берилади. Оналик ва болалани муҳофаза қилишга алоҳида эътибор берилади, туққунча бериладиган отпускани, шунингдек болаларга қараш учун бериладиган отпускани мўддатли ўзайтирилади. Оилани дам олиш учун санаторийлар, дам олиш уйлари ва пансионатлар шохобчалари кенгайтирилади. Аёлларнинг меҳнатга жалб этишнинг турли-туман формалари ривожлантирилади, уларнинг истаги билан ўзгартиб турувчи иш графикни, тўлиқсиз иш кунини, касаначилик меҳнати кенг қўлланилади.

Ёш авлодин тарбиялаш учун зарур шартини яратиш юзасидан кенг тадбирлар комплекси амалга оширилади. Яқин вақт ичиде аҳолининг болалар муассасаларига бўлган эҳтиёжи тўла-тўкис қондирилади. Пионерлар, меҳнат ва спорт лагерлари, пионерлар уйлари, илмий-техника ва бадий ижод уйлари ҳамда станциялари шохобчалари кенгайди. Мактабга қария муассасаларида, хунар-техника ўқув курталари, болалар уйларида овқатланишга сарфланадиган харажатлар нормаси қўйлади.

Партия ёшларнинг социал проблемаларига эътиборини анча кучайтириш ва аввало йигит ва қизларнинг меҳнат ва турмуш, ўқиш ва маданият, профессионал ва хизмат даражасини ўстириш, бўш вақтдан оқилона фойдаланиш соҳасидаги ижтимоий аҳамиятлик қизиқишлари ва талаб-эҳтиёжларини ривожлантириш ҳамда уларни тўлароқ қондириш зарур деб ҳисоблайди.

КПСС бундан буюн ҳам меҳнат ва уруш ветеранларининг, кекса граждандарнинг, инвалидларнинг, ҳалок бўлган жангчилар оналарининг моддий аҳолини яхшилаш тўғрисида, уларга социал, тиббий ва маданий хизмат кўрсатиш тўғрисида доим раҳмўрлик қилаверади. Вақти-вақти билан пенсиялар миқдори, аввало минимал ва илгари тайинланган пенсиялар миқдори ошириб турилади. Қолхозчиларнинг пенсия таъминоти ишчи ва хизматчилар учун белгиланадиган даражага аста-секин яқинлашиб боради. Кексалар ва инвалидлар учун интернатлар шохобчалари кенгайди, уларда яшаш шартоти яхшиланади. Катта таърибга эга бўлган меҳнат ветеранларининг қўриб етадиган меҳнат фаолиятида, ижтимоий ҳаётда ва тарбиявий ишларда иштирок этиш имкониятини кенгайтириш катта социал-иқтисодий аҳамиятга эга бўлган ишдир.

Жамият билан табиатнинг, инеон билан атроф муҳитнинг ўзаро уйғун таъсири халқ турмушини яхшилашда тобора катта аҳамият касб этиб бормоқда. Ўз келажини онгли равишда қураётган социалистик жамият табиатдан планли тарзда, тежаб-тергаб фойдаланмоқда ва инсониятнинг планета табиий ресурсларини сақлаш ва кўпайтириш учун қурашда олдинги маррада турибди. Партия табиатдан фойдаланиш устидан назоратни кучайтириш, аҳоли экологик тарбиялашни кенг авж олдириш зарур деб ҳисоблайди.

Синфий тафовутларни тугатиш, социал жиҳатдан бир хил жамиятни шакллантириш

қаришга ва ижтимоий ҳаётнинг бошқа соҳаларига қўшадиган ижодий ҳиссаси ошиб боради. Бу эса жисмоний меҳнат билан ақлий меҳнат ўртасидаги муҳим тафовутларнинг аста-секин йўқолиб боришига, барча социал гуруҳларнинг бир-бири билан яқинлашувиغا ёрдам беради. Бу тафовутларни батамом тугатиш, социал жиҳатдан бир хил жамиятни қарор топтириш коммунизмнинг юқори фазасида няхосини етказилади. Шу билан бирга бундай тафовутлар ҳали манжуд экан, партия ўз сиёсатида синфлар ва социал гуруҳларнинг манфаатлари хусусиятларини синячлаб ҳисобга олишни жула муҳим иш деб ҳисоблайди. Мамлакатнинг турли регионлардаги аҳолининг меҳнат ва турмуш шартонларини баварарлаштиришга катта эътибор берилади.

Совет жамиятининг социал структурасида меҳнат коллективларининг роли ўсиб бормоқда. Партия ҳар бир меҳнат коллективни халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқарувининг таъсирчан социал аъёкчасига, қорхоналар, муассасалар ва ташиқлотлар ишларига, шахсининг ижодий кучларини ривожлантириш ва таътиб этишга онд масалаларни ҳал этишда меҳнаткашлар кун сайн бевосита ва реал иштирок қилганидан аённага айланишига ёрдам бериш учун бутун чоралар билан қарашат қилади. Партия жамият ҳаётининг ҳамма соҳаларида меҳнат коллективларининг таъсирини муайян мақсад қўлашга ҳолда кучайтириш, уларнинг ҳуқуқларини кенгайтириш ва айни вақтда иқтисодий, социал ва маданий тараққиётнинг конкрет вазифаларини ҳал этиш учун уларнинг масъулиятини ошириш зарур, деб ҳисоблайди.

оқруглар ролини янада ошириш тўғрисида, барча миллат меҳнаткашларининг ҳокимият ва бошқаруш органлари ишда фаол иштирок этиши тўғрисида доимо раҳмўрлик қилади. Ленинка социалистик федерализм ва демократик централизм принципларини ижодий қўллаш асосида миллатлараро муносабатлар формалари бутун совет халқи ва ҳар бир миллат ва элат манфаатлари йўлида бойитиб борилади;

— ҳар бир республиканинг-моддий ва маънавий потенциалини ягона халқ хўжалик комплекси доирасида кенгайтириб бориш. Иттифокдош ва автоном республиканинг, автоном областлар ва автоном оқруглар ташаббусларини умумиттифоқ миқёсидаги марказлашган бошқарув билан уйғунлаштириш мамлакат ресурсларидан, маҳаллий табиий ва бошқа хусусиятлардан яна ҳам оқилона фойдаланиш имконияти беради. Республикалар ўртасидаги меҳнат тақсимоти ни изчил чуқурлаштириб бориш, хўжалик юритиш шартини баварарлаштириш, республикаларнинг янги районларини иқтисодий жиҳатдан ўзлаштиришдаги фаол иштирокини рағбатлантириш, республикалараро ишчи ва мутахассис кадрлар алмаштиришни ривожлантириш, республикаларда илмий ва ҳар бир миллат ва элат граждандаридан малакали ҳодимлар тайёрлашни кенгайтириш ва яхшилаш зарур;

— СССР халқларининг эъти яхши ютуқлари ва ўзига хос прогрессив анъаналарини неғизда совет халқининг мазмуан социалистик, миллий шакл жиҳатидан хилма-хил, интернационал руҳдаги ягона маданиятини ривожлантириш.

Миллий маданиятларнинг ўсиши ва бир-бири билан яқинлашуви, ўзаро алоқаларнинг мустаҳкамлашини бир-бирини бойитишнинг самаралроқ қилиди, мамлакатимиздаги ҳар бир халқнинг истеъдоди билан яратилган жами қимматли насарлардан баҳраманд бўлиш учун совет кишинларига кенг имкониятлар очиб беради.

Бундан буюн ҳам СССРнинг барча граждандари она тилларини эркинлик билан ривожлантиришлари ва улардан тенг ҳуқуқ билан фойдаланишлари таъминланади. Айни вақтда ўз миллий тили билан бир қаторда совет ки-

IV. СОВЕТ ЖАМИЯТИ СИЁСИЙ СИСТЕМАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

Социалистик революция натижасида ўрнатилган пролетариат диктатураси янги жамиятнинг барпо этишда ҳал қилувчи роль ўйнади. Бу жараёнда унинг ўзи ҳам ўзгариб борди. Эксплуататор синфлар тугатилиши билан пролетариат диктатурасининг ағдарилган эксплуататорлар қаршилигини бостириш вазифаси ҳам аста-секин йўқолиб борди, унинг асосий, бунёдкорлик вазифаларини амалга ошириш жадал ривожланиб кетди. Пролетариат диктатураси ўз тарихий вазифасини бажариб, барча меҳнаткашларнинг сиёсий ҳокимиятига, пролетар давлати эса умумхалқ давлатига айланди. Умумхалқ давлати мамлакатимизда социализмни такомиллаштиришнинг асосий қуроли бўлиб хизмат қилмоқда, халқлар майдонда эса социалистик ғалабаларни ҳимоя қилиш, жаҳон социализмининг позицияларини мустаҳкамлаш, империалистик кучларнинг агрессив сиёсатида қарши курашиш, барча халқлар билан тинч ҳамкорлик қилишни ривожлантириш вазифасини бажармоқда.

КПСС ҳозирги босқичда жамият сиёсий системасини ривожлантиришнинг стратегик йўли меҳнаткашларнинг, уларнинг коллективлари ва ташкилотларининг давлат ва жамоат ҳаёти масалаларини ҳал қилишда фаол ва амалий иштирок этиши асосида совет демократиясини такомиллаштиришдан, халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқаришнинг тобора тўлароқ амалга ошириб боришдан иборат, деб ҳисоблайди.

Совет жамияти сиёсий системасининг ўзига бўлган партия бу қараёнидан етакчи кучи сифатида майдонга чиқади. Мазкур системанинг бошқа барча бўғинлари — мамлакатдаги барча аҳоли қатламларининг, барча миллат ва элатларнинг манфаатлари бирлигини ва ўзига ҳослигини акс эттирувчи Совет давлати, касабга союзулари, комсомол, кооператив ташкилотлари ва бошқа жамоат ташкилотлари партия раҳбарлигида ишлайди. КПСС Конституция доирасида иш олиб бориб, давлат ва жамоат ташкилотларининг ишини йўлга солиб ва мувофиқлаштириб туради, уларнинг ҳар-бири ўзига хос вазифаларни тўла-тўкис бажариши тўғрисида раҳмўрлик қилади. Партия ўзининг бутун фаолияти билан халқ манфаатларига хизмат қилиш, социалистик демократизм принципларига риоя этиш намунасини кўрсатади.

Партия жамият ва давлатни бошқаришда халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқариш принципларини изчил амалга ошириш тўғрисида, яъни бошқарув меҳнаткашлар манфаатларини қўлаб амалга оширилолтига қолайи, шу билан бирга, Ленин ибораси билан айтганда, ўз бирлашмасининг ҳокимиятидан бошқа ҳеч қандай ҳокимиятни тан олмайдиган меҳнаткашларнинг қонуний суратда, тобора кўпроқ даражада бевосита ишита айланиб бориши тўғрисида ҳам раҳмўрлик қилади.

Партия граждандарнинг социал-иқтисодий, сиёсий, шахсий ҳуқуқ ва эркинликларни кенгайиб ва бойиб боришига, уларни тўла амалга ошириш учун тобора кўпроқ қўлай шартини ва гарантларни яратилишга бундан буюн ҳам имкон топтираверади. Совет кишиси ўз граждандар иродаси ва манфаатларини ифода қилиш ва амалга ошириш учун барча имкониятларга эгадир, у социализм томонидан ўзига берилган барча неъматлардан фойдаланади. Совет граждандарнинг ўз ҳуқуқлари ва эркинликларини амалга оширишнинг унинг конституцион бурчалари бажаришдан айириб бўлмади. Бурчаларсиз ҳуқуқлар бўлмаганидек, ҳуқуқларсиз бурчалар ҳам бўлмади — социалистик жамиятнинг қатъий сиёсий принциплари шундай. КПСС ҳар бир совет кишиси ўзининг ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчаларининг бирлигини аниқлашган тушунишни руҳида тарбиялашни учун бундан буюн ҳам астойдил қаракат қилаверади.

Партия сиёсатининг тўб масаласи Совет социалистик давлатини ривожлантириш ва мустаҳкамлашдир, унинг демократик, умумхалқ харақтерини ижодий, бунёдкорлик ролини тобора тўлароқ намоен қилишдир.

КПСС СССРнинг сиёсий неғиз, халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқарувининг асосий бўғини бўлган халқ депутатлари Советларнинг фаолиятини ҳар томонлама яхшилаш тўғрисида доимо раҳмўрлик қилади. Партия халқ вакилликнинг формаларини такомиллаштиришга, Совет саялов системасининг демократик принципларини ривожлантиришга, Советларга ишчилар сиёфий, қолхозчи-деҳқонлар, халқ зиёлиларнинг мамлакатдаги барча миллат ва элатларнинг энг муносиб ва обрўли вакиллари сайланиши учун депутатликка номзодларнинг шахсий ва ишчилар сифатларини эркин ва ҳар томонлама муҳомаа қилишни таъминлашга катта аҳамият беради. Советлар ишини яхшилаш ва уларга янгидан янги бурчалар қилиб қўйилиши учун, миллионлаб янги меҳнаткашлар давлатни бошқариш мактабини ўташи учун саяловларда Советларнинг депутатлар состави мунтазам суратда янгилан турилади.

КПСС СССР Олий Совети, республикаларнинг Олий Советлари қонунийликни изчиллик билан такомиллаштиришлари, ички ва ташқи сиёсатининг ўз компетенциясига тааллуқли асосий масалаларини самарали ҳал этишларида халқ депутатлари Советларига фаол раҳбарлик қилишларида, ўзларига ҳисоб бериб турувчи органларнинг ишини текширишларига доимо ёрдам беради. Маҳаллий Советларнинг регионларнинг иқтисодий ва социал жиҳатдан комплекс ривожланишини таъминлашдаги, маҳаллий аҳамиятга эга бўлган вазифаларни мустақил ҳал қилишдаги, ўз территорияларида жойлашган ташкилотларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилишдаги роли ва масъулиятини бундан буюн ҳам ошириб боради.

Ленининг Советлар қарорлар қабул қиладиган органларга бўлиб қолмай, уларнинг амалга оширилишини ташкил етдиган, ижросини текширишни таъминлайдиган органлардир, деган қўрсатмаларига қатъий риоя қилиш учун барча шартонлар яратилиши керак. Ҳар қандай даражадаги Советлар фаолиятида ишнинг демократик принциплари: масалаларни коллектив, эркин, амалий муҳомаа қилиш ва ҳал этиш; ошкоралик; ўз-ўзини танқид ва танқид, депутатларнинг мунтазам ҳисоб бериб туриши ва масъулият, ҳатто саяловчиларнинг ишчиюни оқламаган депутатларни қачириб олиш; ижрокя ва бошқа органларнинг ишини назорат қилиб туриш; граждандарнинг бошқарувда иштирок этишга кенг жалб қилиш тобора тўлароқ амалга оширилиши керак.

Партия бошқарувни, давлат қарорларини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш жараёнини демократлаштириш йўлини онгли амалга ошириб боради, бу мазкур қарорларнинг энг мақбул вариантларини таллаб олиш, меҳнаткашларнинг турли фикрларини, тақлифларини ҳисобга олиш ва таққослашни таъминлайди. Меҳнат коллективларида, Советларнинг доимий комиссияларида, касабга союз, комсомол ва бошқа жамият ташкилотларида муҳомаа қилингандан кейингина қарор қабул қилиниши мумкин бўлган масалалар доираси кенгайтирилади. Энг муҳим қонуи лойиҳалари ва қарорлар умумхалқ муҳомаасига ва овозига қўйиб турилади. Саяловчиларнинг нақалларини, граждандарнинг аризалари ва тақлифларини умумлаштириш ва амалга ошириш, жамоатчилик фикрини ўрганиш системасини бундан буюн ҳам такомиллаштириш, қабул қилинган қарорлар ва уларнинг бажарилиши натижалари тўғрисида аҳолини кўпроқ хабардор қилиб туриш лозим бўлади.

Ишлаб чиқариш ва социал-маданий қурилишнинг бошқариш онд барча масалаларда меҳнат коллективларининг ҳуқуқларини кенгайтириш ва активлигини ошириш алоҳида аҳамият касб этмоқда. Умумий йиғилишлар ва меҳнат коллективлари кенашларининг роли, уларнинг қарорларини бажариш учун маъмуриятнинг масъулиятни оширилади, мас-терлар, участка бошқиларининг, ишлаб чиқариш бошқа бўлимчалари раҳбарларининг сайланадиган бўлишига ёрдам беради.

Давлат аппаратининг, барча бошқарув органларининг ишини такомиллаштириш — катта аҳамиятга эга бўлган ишдир. Совет аппарати халқга хизмат қилади ва халқга ҳисоб бериб туради. У малакали ва оператив бўлиши керак. Бошқарув аппаратини ихчамлаштириш ва арзонлаштиришга, ортқча

ишлари миллатлараро алоқа воситаси сифатида ихтиёрий равишда қабул қилган рус тилини эгаллаб олиш; фан-техника ютуқларидан, Ватан ва жаҳон маданиятидан баҳраманд бўлиш имкониятини кенгайтириш.

Партия шунга асосланиб, ленинка миллий сиёсатини изчил амалга ошириш, халқлар дўстлигини бутун чоралар билан мустаҳкамлаб бориш — социализмн такомиллаштиришнинг таркибий қисми, кўп миллатли социалистик Ватанимизни янада равақ топтиришнинг ижтимоий практикада синалган йўлидир.

штатларни йўқотишга, бюрократизм ва расмиётчилик, маҳкамачилик ва маҳаллийчилик қўришларини қатъий билан тугатишга, уқувсиз ва ташаббуссиз ҳодимлардан қатъийн кутулиб боришга эришиш керак. Викдонсизлик, хизмат мавқенин сунистеъмол қилиш, мансабпарастлик, шахсий бойлик орттириш учун илтилош, наридош-уруғчилик ва ошна-оғайнигарчилик қатъийн тугатиш ва қатъий жазоланиши керак.

Партия давлат органлари ҳодимларининг ҳисоб бериб туриши принциплари қатъий риоя қилиш, мансабдор шахсларни саялов ва конкурс системаси орқали алмаштиришни кенгайтириш лозим, деб ҳисоблайди. Ҳар бир ҳарбаирнинг шахсий масъулиятини сақлаб қолган ҳолда, ишда колле-гналлик қўнт билан амалга оширилиши, ҳодимларга уларнинг амалий ишларига қараб объектив баҳо берилиши, қабул қилинган қарорларнинг амалда бажарилиши самарали назорат қилиниши керак.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Давоми. Боши 3, 4, 5, 6-бетларда).

онгли муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашни, уларни маънавий маданият дурдоналаридан янада тўлароқ баҳраманд қилишни, социалистик турмуш тарзига эришган ҳудудларнинг бағамон тугатишни идеология ишнинг асосий масаласи деб ҳисоблайди.

Партия шунга таянадики, инсон тарбияси унинг ҳалқ бахт-саодати йўлидаги бунёдкорлик меҳнатида, иқтисодий ҳаёда, социал-иқтисодий ва маданий қурилиш вазифаларини ҳал этишда амалий иштирокдан ажралмасдир. Воқеликдан, унинг реал проблемаларидан ажралиб қоллиб қолган тарбиявий ишнинг маъмуриятчиликка, қуруқ сарфсата-бозликка айлантириб қўяди, уни коммунистик бунёдкорлик-

нинг муҳим вазифаларидан четта бўриб юборади. Идеоло- гик фаолият иқтисодий практика билан мустаҳкам боғлан- ганлиги, гоёвий-назарий мазмунининг тегишлик билан аж- ралиб туриши, ички ва халқаро ҳаётдаги реаллиқни, меҳнат- қилларнинг ўсиб бораётган маънавий эҳтиёжларини тўла ва аниқ ҳисобга олиши одамларга яқинроқ, ҳаққоний, далил- ларга асосланган, конкрет бўлиши лозим.

Сўз ва иш бирлиги — бутун партия ва давлат фаолияти- нинг жуз муҳим принципи бўлиб, гоёвий-тарбиявий иш олди- га ҳам қўйиладиган зарур талабдир. Бу ишда фаол иштирок этиш барча раҳбар кадрларнинг вазифаси, ҳар бир комму- нистнинг бурчидир.

Партия қуйидаги вазифаларни илгари суради.

Гоёвий - тарбиявий иш соҳасида

Илмий дунёқарашни шакллантириш. Социализм совет жамаиятининг маънавий ҳаётида илмий дунёқараш ҳукмрон- лигини таъминлади. Унинг негизини фалсафий, иқтисодий ва социал-сиёсий қараларнинг яхлит ва мукаммал системаси бўлиши марксизм-ленинизм таъкил этиди. Марксизм-ленин- гизм назарияси совет жамаияти ҳаётидаги янги ҳодисаларни ўрганиш ва умумлаштириш, социалистик ҳамдустликдаги бошқа мамлакатларнинг, жаҳон коммунистик, ишчилар, мил- лий-озодлик ва демократик ҳаракатларнинг таърибларини ҳис- обга олиш, табиий, техникавий ва иқтисодий фанларнинг ютуқ- ларини таъкил этиш негизини янада иқидий ривожлантириш- нинг партия ўзининг жуз муҳим вазифаси деб ҳисоблайди.

КПСС барча совет кишилари марксизм-ленинча таълимоти- нг қўриқларини олишлари тўғрисида, ўзларининг сиёсий мада- ниятларини оширишлари, партиянинг сиёсийини ишлаб чиқиш- да онгли иштирок этишлари ва уни фаоллик билан ҳаётга та- биқ қилишлари тўғрисида доимо ғамхўрлик қила боради.

Меҳнат тарбияси. Партия ҳар бир совет кишида меҳнат- га у ҳоқ ақлий, хоҳ жисмоний бўлсин, чуқур меҳр-муҳаббат- ни ва умум манфаатга йўллада ҳалол меҳнат қилишга тайёр туришни шакллантиришни тарбиявий ишнинг марказига қўяди. Меҳнат—жамаият моддий ва маънавий бойлигининг асосий манбаи, кишининг социал обрў-эътиборини баҳола- йдиган асосий мезон, унинг муваффақият бурчи, шахсини комму- нистик руҳда тарбиялашнинг негизидир. Партия бундан буён ҳам ҳалол, серурум меҳнатнинг қадр-қимматини оши- риш тўғрисида, ишда ташаббускорлик ва иқидор- ликни ривожлантириш, меҳнатга коммунистик муносабат асосларини мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилаверади.

Коммунистик ахлоқни қарор топтириш. Коммунизм сари аста-секин олға бориш шароитида революцион кураш маъ- садлари, коммунизм идеалларида саноатда асосланган энг инсонпарвар, адолатли ва олижаноб коммунистик ахлоқнинг иқидий потенциални тобора тўлароқ намойиш бўлади. Ўзининг ахлоқий умуминсоний маънавий бойликлари ҳам, кишининг ахлоқий нормалари ва улар ўртасида эксклю- тацияга қарши, озодлик ва социал тенглик, бахт-саодат ва тинчлик учун қўй арлик кураш жараёнида ҳалқ оммаси яратган муносабатларни ҳам ўз ичига олади.

КПСС қуйидаги коммунистик ахлоқнинг қарор топиш- учун ҳаракат қилади: — **коллективчилик ахлоқи.** Унинг асосий принципи: «Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун» деган ғойадан иборатдир. У худбинлик, ўзини ва ўз манфаатини қўлашнинг рад этади, умумхалқ, коллектив ва шахсий манфаатларни ўзига уйғунлаштиради;

— **инсонпарварлик ахлоқи.** У меҳнатнаш инсонни улуғ- лайди, унга чуқур ҳурмат билан сугорилган бўлиб, инсоннинг қадр-қимматига қилинадиган ҳурурларга муроасазидир. У ки- шилар ўртасида чинакам инсоний муносабатларни—ўртоқ- ларча ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам муносабатларини, шахсий ва иқидий ҳаётда ҳайрихоҳлик, ҳалоллик, софдиллик ва камтарлиқни қарор топтиради;

— **таъсирчан, фаол ахлоқ.** У инсонни янги меҳнат ва иқидий зафарларга, коллектив ва бутун мамлакат ҳаётида сидидилдан иштирок этишга, социалистик турмуш тарзига эришган барча нарсаларга фаол қарши чиқишга, коммунистик идеаллар учун қатъият билан курашишга ундайди.

Ватанпарварлик ва интернационализм руҳида тарбиялаш. Партия совет кишида Октябр Ватанига, ўз тугилиб ўс- ган заминга меҳр-муҳаббат, жаҳонда биринчи социалистик дав- латнинг тарихий ғалабалари учун фахрлини тўғуларининг пролетар, социалистик интернационализм, қардош мамлакат- ларнинг меҳнатқиллари билан, империализмга қарши, соци- ал тараққиёт ва тинчлик учун кураш олиб бораётган барча кишилар билан синфий бирдамлик тўғуларин билан уйғун намоён бўлиш борисида бундан буён ҳам тинмай иш олиб бораверади.

Партия, бизнинг давлатимиз, ҳар бир совет кишида СССРдаги барча миллатлар ва элат- ларни бириктирувчи дўстлик ва қардошлиқ тўғу- гуси, миллатлараро юксак алоқа маданияти сингдирилши- нинг, миллатчилик ва шовинизм, миллий маҳдудлик ва мил- лий худбинлик қўриқларини, турмушнинг коммунистик и- гилишга ҳалқат қаратилган урф-одатлар ва феъл-атворларга инсбатан муроасияли ҳис-тўғуларини сингдирилшидан ман- фаатдордирлар.

Ҳарбий-патрипарварлик тарбияси, социалистик Ватанин- ҳимоя қилишга, бунинг учун ўзининг бутун куч-ғайратини,

Халқ маорифи соҳасида

Партия ҳам жисмоний, ҳам ақлий меҳнатга қобилиятли, халқ ҳўналтириш, иқидий ва давлат ҳаётининг турли со- ҳаларида, фан ва маданият жабҳаларида актив фаолият қў- ради.

Учинчи қисм

КПССнинг ХАЛҚАРО МАЙДОНДАГИ, ТИНЧЛИК ВА СОЦИАЛ ТАРАҚҚИЁТ УЧУН КУРАДАГИ ВАЗИФАЛАРИ

КПССнинг халқаро сиёсати социалистик жамаиятнинг ин- сонпарварлик табиатидан келиб чиқади. Бу жамаият эксклю- сив ва зулмдан ҳалос бўлган, урушлар қишиндан манфа- атдор синфлар ва социал гуруҳлардан ҳоли жамаиятдир. КПСС халқаро сиёсати партиянинг мамлакат ичкаридаги- ги тўб, стратегик вазифалари билан қамбарчас боғланган бўлиб, совет халқининг бунёдкорлик меҳнати билан шўгул- ланиш, барча халқлар билан тинчликда яшайдан иборат яқид муваффақият ифодалади.

КПСС халқаро сиёсатининг бош мақсадлари ва йўналиш- лари қуйидагилардан иборат:

— СССРда социалистик жамаияти тақомиллаштириш ва коммунизм сари силжиш учун кулай таъши шароитларни таъминлаш; жаҳон уруши ҳавфсини тугатиш, ялли хавфсиз- ликка ва қурулсизликка эришиш;

— СССРнинг қардош социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлигини оғишмай кенгайтириш ва чуқурлаштириш, жаҳон социализм системасини мустаҳкамлаш ва тараққий этиришга ҳар томонлама қўмаклашиш;

— озодликка эришган мамлакатлар билан тенг ҳуқуқли, дўстона муносабатларни ривожлантириш;

— СССРнинг капиталистик давлатлар билан муносабатла- рини тинч-тотув яшаш, амалий, ўзаро манфаатли ҳамкорлик асосида давом этириш ва ривожлантириш;

I. СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАР БИЛАН ҲАМКОРЛИК

КПСС Совет Иттифоқи билан бошқа социалистик мамла- катлар ўртасидаги дўстона алоқаларини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлашга биринчи даражада аҳамият беради.

Партия СССРнинг жаҳон социалистик системасидаги барча давлатлар билан мустаҳкам ўртоқларча муносабатларига ва ҳар томонлама ҳамкорлигига интилади. КПСС социализм мам- лакатларини жипслаштириш шунга таянадики, ҳар бирининг манфаатларига ва уларнинг муштарак манфаатларига мос бўлиб турушига, тинчлик ишига, социалистик идеалларнинг тантанасига хизмат қилишга асосланади.

Партия Совет Иттифонининг социалистик ҳамдустлик мам- лакалари билан дўстлигини ҳар томонлама мустаҳкамлаш, алоқаларини ривожлантириш ва тақомиллаштириш ҳақида алоҳида ғамхўрлик қилади.

Бу мамлакатлар ҳар томонлама ҳамкорлигининг ҳаракат- лантирувчи кучи — уларни идора қилувчи коммунистик ва ички партиялардир. Қардош мамлакатлар коммунистлар- нинг ижтисодий мустаҳкамлаш, жамаията раҳбарлик прак- тикасини ўзаро бойитиш мақсадида КПСС партияларнинг Марказий Комитетларидан тортиб бошлангич партия таъши- лотларигача уларнинг ҳамма бўғинларини қамраб оладиган

— Коммунистик ва революцион-демократик партиялар, халқаро ишчилар ҳаракати, халқларнинг миллий-озодлик ку- раши билан интернационал бирдамлик.

КПССнинг таъши сиёсат проблемаларига ёндашув совет халқининг манфаатларини қатъий ҳимоя қилишнинг, импери- ализмнинг агрессия сиёсатига қатъий қаршилик қилишнинг му- лоқотга, халқаро масалаларини музокаралар йўли билан амалий ҳал этишга тайёрлик билан қўшиб олиб боришга асосланади.

Партия ишлаб чиққан ва Совет давлати изчиллик билан ўтказиб келётган тинчликсевар таъши сиёсат йўли мамлакат- ларини мувоффақият билан мустаҳкамлаш билан бирга қў- шилиб, совет халқининг, Ёр юзидagi қўнчилик аҳолининг XX асрда энг узок давр мобайнида тинч турмушини таъ- минлади. КПСС совет кишиларининг бунёдкорлик меҳнати тинч шароитларини сақлаб қоллиш, халқаро муносабат- ларни соғломлаштириш, дунёни ўз гирдобига олган қуруланиш пойгаини тўхтатиш учун, халқлар боши узра пайдо бўлган ядро уруши ҳавфсини даф этиш учун бундан буён ҳам ўзига боғлиқ ҳамма ишларни қилаверади.

Ҳозирги ва келажак авлодларнинг ҳаёти йўлида тинчликни ҳимоя қилиш ва мустаҳкамлашдан, агрессия ва милитаризм кучларини жиловлашдан ҳам юксакроқ ва масъулиятроқ вазифа йўқ. Урушларсиз, қурул-яроғсиз дунё социализмнинг олий мақсадирид.

партиялараро алоқаларини кенгайтиришга бундан буён ҳам қўмаклашаверади; ҳам инки томонлама, ҳам қўл томонлама асосда фикр ва таъриба алмашишга қўмаклашаверади.

КПСС Совет Иттифоқи билан социализм мамлакатлари- нинг давлатлараро муносабатларини мустаҳкамлаш, бу му- носабатларини шартнома тарзида мустаҳкамлаб қўйиш, қонуи чикарувчи органлар, жамоат ташкилотлари ўртасидаги ало- қаларини ривожлантириш, сиёсий ҳамкорлиқнинг ҳамма фор- маларини янада активлаштириш йўлини давом этираверади.

Совет коммунистлари қардош мамлакатлардан ҳар бири- нинг аҳоли ва манфаатларини, ҳамдустлигининг муштарак манфаатларини эътиборга олиб, бу мамлакатларнинг халқаро майдонда янада самарали баҳамжиҳат ҳаракат қилиш- ларини учун интилаверади.

Империалистик НАТО ҳарбий блоки ҳозирча мавжуд бўлган шароитларда партия империализмининг агрессия му- доаоларига қарши коллектив мудофаа қилишнинг, мустаҳкам тинчлик ва халқаро ҳамкорлиқни кенгайтириш учун бирга- ладга курашишнинг қурули бўлиши Варшава Шартномаси таъшилотли фаолиятини тақомиллаштиришга ҳар томонлама қўмаклашиш зарур, деб ҳисоблайди.

Ўзаро иқидий муносабатлар соҳасида КПСС социализм

лимлар сари йўл очиб берди, тарихан қисқа муддат ичидa ялли саводсизлигини тугатиш ва умумий ўрта таълимга ўтиш имконини берди.

КПСС социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш эҳ- тийжлари, коммунистик қурилиш истибболлари, фан ва тех- ника тараққиёти олға сураётган талабларга мувофиқ равиш- да халқ маорифи системасини тақомиллаштириш- ни давом этиради. Мамлакатда амалга ошириладиган умумий таълим ва ҳунар мактаби ислотини ягона меҳнат поли- техника мактаби тўғрисидаги ленинча принципларни иқидий ривожлантиришга асосланган бўлиб, ёшларга таълим ва тарбия бериш савиясини янада юқори кўтаришга; уларни муштарак меҳнат фаолиятига тайёрлашни яхшилаш, аста-секин умумий профессионал таълимга ўтишни амалга оширишга қаратилгандир. Мактаб ўқувчиларга Ватанга му- ҳаббат, коллективизм, катталарга, ота-оналар ва ўқитувчи- ларга ҳурмат тўғрисида сингдиришга, ёш авлодни ўқиш ва меҳнат сифати учун, ўз ҳуқуқ-атвори учун юксак масъулият руҳида тарбиялаш, ўқувчиларнинг ўз-ўзини бошқарувини ри- вожлантиришга даъват этилгандир. Белгиланган чора-тадбир-

Фан соҳасида

Фан ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришда ва иқидий муносабатларни тақомиллаштиришда, техника ва технологиянинг принципал янги хилларини яра- тишда, меҳнат уюмдорлигини оширишда, ер ости бой- ликларини, океан, космосни ўзлаштиришда, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва қўриқлаштиришда тобора кўпроқ роль ўйнайди.

Партиянинг фан соҳасидаги сиёсати билимнинг барча тармоқ- ларини жадал равишда топтириш учун кулай шарт-шароитлар яратишга, кадрларни, моддий ва молвий ресурсларни мўл- жаллаётган иқтисодий ва социал мақсадларга эришниш, жамаиятнинг маънавий ривожланишини жадаллаштириш, мамлакатнинг ишончли мудофаа қудратини таъминлаш лозим бўлган энг истибболли йўналишларга жамлашга қара- тилгандир.

Диалектик-материалистик методология табиий-илмий ва со- циал билишнинг принципал, сигнал негизин бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Уни бундан буён ҳам иқидий ривожлантириш, тақдиротчилик ишда ва иқидий практи- када оқилона қўлланиш керак.

Совет фани фан-техника тараққиётининг муҳим йўна- лишлари бўйича етакчи позицияларни эгаллашга, жорий ҳам- да истибболли ишлаб чиқариш ва социал-иқтисодий про- блемаларнинг самарали ва долзарб ечимларини топишга даъват этилгандир. Илмийларнинг, фундаментал тақдиротлар- ни илдамроқ ривожлантириш таъминлаш, илмий гоёлар- нинг халқ ҳўналтиришда ва инсон фаолиятининг бошқа соҳа- ларида теозроқ моддий ифодасини топишга эришниш муҳимдир. Фан билан ишлаб чиқариш интеграциясининг, фан-техника тараққиётини бошқаришнинг таъшилотли-ҳўналтириш формалари мунтазам тақомиллаштирилиб бориши, актуал аниқий тақди- ротлар ва таъриба-конструкторлик ечимлари кенгайтирилиши, уларнинг самарадорлиги оширила бориши лозим. Ана- демия, олий ўқу юртли ва тармоқ фанларининг ўзаро ҳам- корлигини изчиллик билан мустаҳкамлаш керак.

Жамаиятшўносларнинг диққат-эътибори жаҳон тараққиёти, СССРда, бошқа социалистик мамлакатларда янги жамаият- ни барпо этиш таърибларини, социализм шароитида ишлаб чиқарувчи кучлар ва ишлаб чиқариш муносабатлари, мод-

Маданий қурилиш, адабиёт ва санъат соҳасида

Халқаро миёсда ётироқ қилинган чинакам халқчил кўпмиллатли совет маданиятининг барпо этилганлиги—тузу- мишнинг тарихий ютуғидир. Унинг қудратли таъсир манбалари ҳаёт ҳақиқатида, социализм ва коммунизм идеал- ларига солиқлигиде, инсонпарварлиги ва оптимизмда, халқ билан алоқасининг мустаҳкамлигидир.

КПСС меҳнатқиллар оммасининг маънавий ва моддий ма- даният бойликларини тўлароқ ва чуқурроқ ўзлаштиришга, уларни бадий иқидорликка актив жалб этишга катта аҳа- мият беради. Партия маданий қурилишнинг ленинча прин- ципларига изчил амал қилган ҳолда меҳнатқилларнинг, ёш авлодни Ватан ва жаҳон бадий маданиятининг энг ях- ши намуналарини асосида эстетик тарбиялаш тўғри- сида ғамхўрлик қилади. Эстетик зақилишнинг меҳнат ил- ҳомини янада жўш урдиради, инсонни улуғлайди ва унинг турмушини беэади.

Маданият жабҳаси аҳоли турли категорияларининг тобо- ра ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондириш, халқнинг ба- рдига ҳаваскорлик иқиди учун зарур имкониятларни таъмин- лаш, қобилиятларини ривожлантириш, социалистик турмуш- ларини бойитиш, соғлом эҳтиёжлар ва юксак эстетик диқ- қатни тарбиялаш лозим. Партия маданий-матрифий иш- ни тарбиялаш лозим. Партия маданий-матрифий иш- ни тарбиялаш лозим. Партия маданий-матрифий иш- ни тарбиялаш лозим. Партия маданий-матрифий иш- ни тарбиялаш лозим.

Партия адабиёт ва санъатнинг ривожини оширишга ҳар то- монлама ёрдам қўраверади. Адабиёт ва санъат халқ ма- моаларига, коммунизм ишга ҳизмат қилиши, миллионлаб кишилар учун қувонч ва илҳом манбаи бўлиши, уларнинг иродаси, тўғуси ва ўй-фикрини ифодалашини, уларнинг гоёвий берамол бўлиши ва маънавий тарбияланишига актив ёрдам бериши зарур.

Халқ ҳаёти билан алоқани мустаҳкамлаш, социалистик во-

ларини амалга ошириш жараёнида ҳунар ва умумий таълим мактабларининг янада ривожланиши ва яқинлашуви, келгу- сида эса уларнинг бир-бирига қўшилиб кетиши рўй беради.

Фан-техника талаблари ва социал тараққиёт талабларига мувофиқ равишда ўрта махсус ва олий таъ- лим системаси янада ривожлантирилади. У иш- лаб чиқаришнинг, фан ва маданиятнинг эҳтиёжлари- га сезирлик билан ва ўз вақтида жавоб бериши, халқ ҳўналтиришнинг юксак профессионал тайёрларини, гоёвий-сиёсий етуқлиқни, ташкилотчилик ва бошқа- риш фаолияти қўнчиларини ўзига уйғунлаштирган мута- хассисларга бўлган талабни қондириш лозим. Партия ма- лака ошириш системасини ривожлантиришга катта эътибор беради, бу система сиртки ва кечки таълим билан биргалик- да барча меҳнатқилларга билим олишни давом этириш, би- лимларини тўхтовсиз бойитиш ва янгилаш, умумий ма- данияти ва профессионал савиясини узлуксиз ўстириш учун кулай имкониятлар яратди.

Партия педагог кадрлар тўғрисида, бутун маориф сис- темасининг моддий базасини мустаҳкамлаш ва ривожланти- риш тўғрисида тинимсиз ғамхўрлик қилади.

дий ва маънавий жабҳалар диалектикасини, коммунистик формациянинг қарор топиш қонуниятларини, унинг олий босқ- ич сари таърихий ҳаракат қилиш йўллари ва воститалари- ни ўрганишга ва ҳар томонлама таҳлил қилишга қаратилган лозим. Социалистик жамаиятнинг объектив зиддиятларини ил- мий таҳлил қилиш, уларни ҳал этиш юзасидан асосли таъ- сиялар, ишончли иқтисодий ва социал прогноزلар ишлаб чи- қиш—тараққиётнинг ҳозирги босқичида иқидий фанлар- нинг кечкириб бўлмайдиган вазифасидир.

Коммунистик, ишчилар, миллий-озодлик ҳаракатларида, капиталистик жамаиятда юз бераётган жараёнлар чуқур ўр- ганишга муҳтождир. Жаҳон тараққиётининг бориши инсо- ният олдида қўлаб олган муаммолар масалаларни қўймоқда. Ил- мий тафаккур аша муаммоларга тўғри жавоб топиб бериши керак. Буржуа идеологиясига қарши, ревизионизм ва догма- тизмга қарши кураш иқидий фаннинг муҳим вазифаси бў- либ келди ва шундай бўлиб қолади.

Партия фанда далил изланишини, гоёлар ва йўналиш- лар муносабатини, самарали мунозараларни қўлаб-қувват- лайди. Холластик мулоҳазалар ҳам, далил назарий умумлашмалардан ўзини олиб қочган ҳолда фактлар- ни пассив қайд этиб қўй қоллиш, конъюнктурачилик, реаллик- ни проблемаларнинг мураккаб комплекс характери иқиди- юли, табиий ва техник фанларнинг интеграциясини чу- қурлаштиришнинг тақозо қилади. Фаннинг таъкил этилишини, шундай формаларини янада кенг ривожлантириш лозим, илар актуал проблемаларни фанлараро тақдир қилиш, илмий қудратнинг зарурий ҳаракатчанлигини, илмий муассасалар, структурасининг изчиллигини, тақдиротлар ва ечимлар са- марадорлигини таъминлаш. Иқтисодий ва социал ривожла- ниш планларини тузиш ва амалга оширишда уларнинг ролини ошириш керак. Фанга доимий равишда янги кучлар- нинг, шу жумладан ишлаб чиқариш жабҳаларидан янги куч- ларнинг келиб туриши, олимларнинг иқидий имкониятлари- дан оқилона фойдаланиш, уларнинг меҳнатини назарий ва амалий проблемаларини ишлаб чиқишга қўшган реал ҳисса- сига мувофиқ равишда рағбатлантириб бориш — фан та- раққиётининг зарур шартидир.

қелиқни ҳаққоний ва юксак бадий акс этириш, янги, илгор нарсаларни жўшқиллик билан ёрқин очиб бериш ва жамаият- нинг олға қараб ҳаракат қилишга ҳалқат бераётган барча нарсаларни эҳтирос билан фох қилиш — адабиёт ва санъатни ривожлантиришдаги бош йўналишдир.

Социалистик реализм санъатни халқчилик ва партияий- лик принциплари асослангандир. У ҳаётни ҳаққоний бадий акс этиришдаги далил новаторлиқни Ватан ва жаҳон мада- ниятининг барча илгор анъаналаридан фойдаланиш ва бу анъаналарни ривожлантириш билан бирга қўшиб олиб боради. Адабиёт ва санъат арбобларини олдида чинакам эркин иқид қилиш, ўз маҳоратларини ошириш, хилма- хил реализмнинг формалар, услуб ва жанрларини янада ривожлантириш учун кенг уфқлар очиб қўйилган. Халқнинг маданий савияси ўса борган сари санъат- нинг жамаият ҳаётига, унинг маънавий психология муҳитига таъсир кучай боради. Бу иқидий гоёвий йўналиш асар- ларнинг бадий таъсир кучини ошириш учун маданият ар- бобларининг масъулиятини кучайтиради.

КПСС истеодол ағаларини аввалба асрайди, бадий изла- нишга ҳурмат билан муносабатда бўлади. Айна пайтда у иқидий союзналар, жамоатчилик фикирга, марксизм-ленинча бадий таъкидга таялган ҳолда роғсизлик ва дунёқарашда- ги берақрилик, эстетик жиҳатдан гўрлик қўриқларига қар- ши ҳақиқа курашиб келди ва бундан кейин ҳам курашае- ради.

Совет маданияти халқларининг ўзаро бир-бирини тушуни- шига ва яқинлашувида ёрдам беради, империализмга, реак- цияга ва урушга қарши курашда фаол иштирок этади. У со- циалистик жамаият маънавий ҳаётининг гоёвий бойлиги ва кўп қирраллигини, унинг реал инсонпарварлигини ўзига муассамлаштирган ҳолда жаҳон маданиятини бойитди. ўзини инсоният маънавий тараққиётининг қудратли омили сифатида, келгуси коммунизм маданиятининг тимсоли сифатида тобора тўлароқ намоён этади.

(Давоми 6-бетда).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Давоми. Бош 3, 4, 5, 6, 7-бетларда).

Идора қилувчи Коммунистик ва ишчи партияларнинг марксизм-ленинизм таълимотига содиқлиги, шу таълимотнинг ижодий қўлланилиши; партияларнинг кенг меҳнаткашлар оммаси билан мустаҳкам алоқаси, уларнинг жамиятдаги обрў-эътибори ва раҳбарлик роли мустаҳкамланиши, партия ва давлат турмушининг ленинча нормаларига қатъий риоя этилиши, социалистик ҳалқ ҳокимиятининг ривожлантирилиши; реал вазиятнинг сергак эътиборга олинishi, вужудда келаётган проблемаларнинг ўз вақтида, илмий асослаб ҳал этилиши; бошқа қардош мамлакатлар билан муносабатларнинг социалистик интернационализм принциплари негизига қурилиши — жаҳон социализми муттасил муваффақиятли ҳаракат қилишнинг энг муҳим омиллари эканини

II. ОЗОДЛИККА ЭРИШГАН МАМЛАКАТЛАР БИЛАН МУНОСАБАТЛАРНИ МУСТАҲКАМЛАШ

КПСС собиқ мустамлака ва ярим мустамлака мамлакатларга нисбатан ўз сиебатини белгилаганда шунга асосланадиган, илгари асосатда бўлган халқларнинг мустақиллиги йўлида кириши ва ўйлаб янги давлатларнинг вужудга келиши, уларнинг жаҳон сиебати ва экономикасидаги салмоғининг ошиши — ҳозирги даврнинг ўзига хос белгиларидан биридир. В. И. Ленин башорат қилганидек, озодликка эришган халқлар бутун инсониятнинг тақдирига катта роль ўйнайдилар. КПСС бу халқларнинг ошиб борувчи таъсири тинчлик ва социал тараққиёт ишига тобора кўпроқ кўмаклашишини ёқлаб чиқаради.

Партия Совет Иттифоқининг озодликка эришган мамлакатлар билан алоқаларини кенгайтириш йўлини изчилик билан ўтказида, мустамлака қўлтигининг машаққатли, ҳўрдовчи аўлимини бошдан кечирган халқларнинг муддаоларига чуқур хайрихоҳлик билан қарайди. Совет Иттифоқи шу мамлакатлар билан ўз муносабатларини уларнинг мустақиллигини қатъий ҳўрмат қилиш ва тенг ҳўқуқлилик асосига қўради, бу мамлакатларнинг империализмнинг янги мустамлакачилик сиебатига қарши, мустамлакачилик қолдиқларига қарши, тинчлик ва ялпи хавфсизлик учун курашини қўллаб-қувватлайди.

Партия социалистик йўлни қўловчи мамлакатлар билан бирдамликка, сиесий ва иқтисодий ҳамкорликка катта аҳамият беради. Ҳар бир халқ янги жамият қуриш учун зарур моддий-техникавий базани асосан ўз кучи билан вужудга келтиради, омманинг фаровонлиги ва маданиятини оширишга эришади. Совет Иттифоқи шу йўлдан бораётган халқларга ҳўжалик ва маданий қуришда, миллий қадрлар таъйирлашда, мудоффа қўбилиятини оширишда ва бошқа соҳаларда ўз имкониятларига яраша ёрдам бериб келди ва ёрдам бераверади.

КПСС озодликка эришган мамлакатларнинг революцион-демократик партиялари билан муносабатларини чуқурлаштиришди. Улар орасида ўз фаолиятини илмий социализм асосида қуришга интилаётган партиялар билан, айниқса, мустаҳкам ҳамкорлик тарби топи. КПСС империализмга қарши ва ватанпарварлик позицияларидан турган барча миллий тараққишпарвар партиялар билан алоқаларини ривожлантириш тарафдоридир.

СССРнинг озодликка эришган мамлакатлар билан муносабатлари практикаси капиталистик йўлдан бораётган ён давлатлар билан ҳам ҳамкорлик қилиш учун реал замин мавжудлигини кўрсатади. Бу — тинчликни сақлашдан, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашдан ва қўролсизланиш пойга-сини тўхтатишдан умумий манфаатдорлиқдир. Бу — халқларнинг манфаатлари билан империалистларнинг эўравонлик ва экспансия сиебати ўртасида кескинлашиб бораётган анд-

III. КАПИТАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАР БИЛАН МУНОСАБАТЛАР. МУСТАҲКАМ ТИНЧЛИК ВА ҚЎРОЛСИЗЛАНИШ УЧУН КУРАШ

КПСС шунга асосланадиган, ҳозирги дунё бир-бирига зид бўлган икки ижтимоий системага бўлинган, бу системалар ўртасидаги тарихий низо тинч йўл билан ҳал этилиши мумкин ва лозим. Социализм ўз афзалликларини қўрол қучи билан эмас, балки ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларидаги намуна кучи билан — экономика, фан ва маданияти жадал ривожлантириш билан, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини ошириш, социалистик демократияни чуқурлаштириш билан исботламоқда.

Совет коммунистлари келажак социализмни эканлигига аминдирлар. Ҳар бир халқ социал ва миллий зулмдан холи жамиятга, чинакам тенг ҳўқуқлилик ва чинакам демократия жамиятига айланишга муносибдир. Узини эксплуатациядан ва адолатсизликлардан ҳалос қилиш — маълум ва эксплуатация қилинаётган халқнинг суверен ҳўқуқидир. Революциялар — ҳар бир мамлакатдаги ижтимоий ривожланишнинг, синфий курашнинг қонуниятли натижасидир. КПСС революцияни «экспорт» қилишни, уни ташқаридан бирон бир мамлакатга таъқиштиришни принципаал жиҳатдан номақбул деб ҳисоблаб келди ва ҳозир ҳам шундай деб ҳисоблайди. Бироқ, контрреволюцияни «экспорт» қилишнинг ҳар қандай формалари ҳам халқларнинг ўз хохиш-иродасини эркин изҳор қилишга, уларнинг ўз ривожланиш йўлини мустақил танлаб олиш ҳўқуқига жуда кўпо таъовузидир. Совет Иттифоқи тарих жараёнини эўравонлик билан тўхтатиб қилиш ва тескари бериб юбориш йўлидаги уринишларга қатъиян қарши туради.

Халқларнинг манфаатлари давлатлараро муносабатларнинг тинч мусоабқа ва тенг ҳўқуқли ҳамкорлик ўзанига солиб юборилишини талаб қилади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш ленинча принципини изчилик билан қатъий ҳўқуқ қилади. КПССнинг тушунишига, тинч-тотув яшаш сиебати: урушдан воз кечиши, низоли масалаларни ҳал этиш воситаси сифатида куч ишлатишдан ёки куч билан дў қилишдан воз кечиши, уларни музокарали йўли билан ҳал этиш; бир-бирининг ички ишларига аралашмаслиги ва бир-бирининг қўнуний манфаатларини ҳўсобида олмиши; халқларнинг ўз тақдирини ўзи мустақил ҳал этиш ҳўқуқини; давлатларнинг суверенитетини, территориял бутунлигини ва уларнинг чегаралари бузилмаслигини қатъий ҳўрмат қилиши; тўла тенг ҳўқуқлилик ва ўзаро манфаат асосидаги ҳамкорлигини; халқаро ҳўқуқнинг ҳамма эътироф этган принциплари ва нормаларидан, тузилган халқаро шартномалардан келиб чиқадиган мажбуриятлар виждонан баъжорилишини назарда туттиди.

Совет Иттифоқи капиталистик давлатлар билан ўз муносабатларини қўрайдиган фундамента асослар мана шунлардан иборат. Бу асослар СССР Конституцияси билан мустаҳкамланган.

КПСС халқаро муносабатларда давлатлараро муносабат-

СССРнинг, бутун жаҳон социализмнинг тажрибаси кўрсатиб турибди.

Социализм мамлакатларидан ҳар бирининг хусусиятлари, уларнинг иқтисодий даражаси, катта-кичиклиги, тарихий ва миллий анъаналари қандай бўлмасин ҳаммасининг синфий манфаатлари битта. Социалистик мамлакатларни бирлаштириб, жишлаштириб турган жиҳатлар асосий бўлиб, уларни айириш мумкин бўлган жиҳатлардан бекис кўпдир.

КПСС шунга аминдирки, социализм мамлакатлари тенг ҳўқуқлиликка ва миллий манфаатларни ўзаро ҳўрмат қилишга тўла-тўқис риоя этиб, тобора кўпроқ бир-бирини тушуниш ва ақинлаштиш йўлидан бораверади. Партия шу тарихий прогрессив жараёнга кўмаклашаверади.

дир. Бу — ён давлатлар Совет Иттифоқи билан сиесий ва иқтисодий алоқалар ўзларининг мустақиллигини мустаҳкамлашга кўмаклашишини англаб етишди.

Озодликка эришган мамлакатлар бир-бирдан қанчалик фарқ қилмасин, улар қайси йўлдан бормасин, уларнинг халқларини мустақил ривожланиш, ўз ишларини ақнабийларнинг аралашувисиз ҳал этиш истаги бирлаштиради. Совет Иттифоқи улар билан батамом бирдамдир. Озодликка эришган мамлакатларнинг тақдирларини белгилаш, ижтимоий тузумни танлаб олиш — уларнинг муқаддас ҳўқуқи эканлиги КПСС учун қатъий қондидир.

КПСС Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг империализмга ва транснационал монополияларнинг зулмига қарши, ўз ресурсларини тасаруф этиш, суверен ҳўқуқини қарор топтириш учун, халқаро муносабатларини тенг ҳўқуқли, демократик асосда қайта қуриш учун, янги халқаро иқтисодий тартибни вужудга келтириш учун, империалистларнинг зўри билан юзга келган қардорлик асосидан ҳалос бўлиш учун одилона курашини қўллаб-қувватлайди.

Совет Иттифоқи империализм агрессив кучларининг уружларини қайтарётган, ўз озодлиги, мустақиллиги ва миллий қадр-қимматини қатъий туриб ҳўқуқ қилиётган давлатлар ва халқлар томонидир. Улар билан бирдамлик — бизнинг дурмишда тинчлик ва халқаро хавфсизлик учун умумий курашнинг муҳим қисми ҳамдир. Партия ҳамон яргилик зулмда қоётган ва апартеид системасининг қўрбон бўлаётган халқлар курашини қўллаб-қувватлашни ўзининг интернационал бурчи деб ҳисоблайди.

КПСС қўшмаласлик ҳаракатининг мақсадларига ва фаолиятига хайрихоҳлик билан қарайди, унинг жаҳон сиебатидagi ролини ошириш тарафдоридир. СССР булдан бун ҳам агрессив кучлари ва гегамонизмга қарши, юзга келсаётган низолар ва можақораларни музокарали йўли билан ҳал этиш учун курашда қўшмаласган давлатларнинг тарафини оқовадиган, бу давлатларнинг ҳарбий-сиесий гуруҳларга жалб этилишига қарши чиқаради.

КПСС — озодликка эришган мамлакатларнинг халқаро ишларда тўла ҳўқуқ билан қатнашини тарафдоридир, уларнинг ҳозирги замоннинг энг муҳим проблемаларини ҳал этишга қўшадиган ҳўсаси қўйишни тарафдоридир. Бу мамлакатларнинг социалистик давлатлар билан баҳамжиҳат ҳаракати халқларнинг мустақиллигини мустаҳкамлаш, халқаро муносабатларини соғломлаштириш, тинчликни сақлаб қилиш учун жуда катта аҳамиятга эга.

Социал тараққиёт ва миллий озодлик кучларининг иттифоқи — инсониятнинг энг яхши келажакни гаровдир.

ларнинг ҳамма эътироф этган ва барча риоя қиладиган нормаси сифатида тинч-тотув яшаш принципини ҳамма ийода қарор топтиришга собитқадимлик билан кўмаклашаверади. У икки система ўртасидаги идеологик зиддиятларини шу муносабатлар соҳасига ёйишга йўл қўйиб бўлмайди, деб ҳисоблайди.

Партия халқаро кескинлиқни юмшатишни хавфсизликнинг кенг ва пухта системасини вужудга келтириш йўлидаги табиий ва зарур босқич деб ҳисоблаб, бу жараёни ривожлантиришга интилаверади. Мавжуд ҳамкорлик тақрибаси шу истиқболли рўёбга чиқариш мумкинлигини тасдиқлайди. КПСС — миллий, давлат манфаатларининг умуминсоний манфаатлар билан энг мақбул нисбатларини топиш имконини берадиган интернационал механизмлар ва тартиботларни барпо этиш ва улардан фойдаланиш тарафдоридир. У тинчликни мустаҳкамлашда ва халқаро ҳамкорлиқни ривожлантиришда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ролини ошириш тарафдоридир.

Дунёдаги вазият учун ядровий давлатлар зиммасига алоҳида масъулият тушади. Ядро қўролга ва бошқа оммавий қирғин қўролга эга бўлган давлатлар уни ишлатишдан ва ишлатиш билан дў қилишдан воз кечишлари, халқаро вазиятни кескинлаштиришга олиб борадиган қадамлардан тийилишлари керак.

КПСС — Совет Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари ўртасида нормал, барқарор муносабатлар тарафдоридир, бу муносабатлар икки ишларга аралашмаслигини, бир-бирини қўнуний манфаатларини ҳўрмат қилишни, тенглик ва баб-баравар хавфсизлик принципини эътироф қилишни ва амалда рўёбга чиқаришни, шу негизда имкони борича кўпроқ ўзаро ишона бўлишини тақозо этади. Социал системалар, идеологиялар ўртасидаги тафовут кескин муносабатларга олиб бормаслиги керак. Турли соҳаларда самарали ўзаро манфаатли Совет — Америка ҳамкорлигини йўлга қўйиш учун объектив шарт-шароитлар мавжуд. КПСС шунга аминдирки, иккала давлатнинг сиебати Совет ва Америка халқлари учун ҳам, бошқа халқлар учун ҳам ҳалокатли оқибатлар хавфини келтириб чиқарадиган адоватини эмас, балки бир-бирини тушунишни қўлашга лозим.

Партия шунга аминдирки, кескин проблемаларни ҳал этиш йўларини қидиришда, низоли вазиятларни бартарф этишда, кескинлиқни юмшатиш ва қўролланиш пойгасини жиловлаш тадбирларида ўз потенциалдан, географиял мавқеидан ва ижтимоий системаларга мансублигидан қатъи назар ҳамма давлатлар — катта давлатлар ҳам, кичик давлатлар ҳам қатнашилари мумкин ва лозим.

КПСС Европа давлатларининг тинч яхши қўшнчилигини ва ҳамкорлигини янада ривожлантиришга катта аҳамият беради. Бошқа регионларда бўлганидек, бу ерда ҳам иккинчи жаҳон уруши натижасида вужудга келган территориял-сиесий реалликлари ҳўрмат қилиш ижобий жараёнилар барқарорли-

гининг зарур шартидир. КПСС бу реалликлари, қандай вақлар билан бўлмасин, қайта қўриб чиқиш йўлидаги уринишларга қатъиян қаршидир, реваншизмнинг ҳар қандай кўринишларига зарба бераверади.

Партия Совет Иттифоқининг ташаббуси билан ва унинг актив иштирокида бошланган Европада хавфсизлик, ишонч ва тинч ҳамкорлиқни мустаҳкамлаш жараёни ривожланиб, чуқурлашавишига, бутун дунёни ўз ичига олишга муттасил интилаверади. КПСС Осиёда хавфсизликни таъминлаш мақсадида барча манфаатдор давлатларнинг куч-гайратларини бирлаштиришни, улар бу проблемани амалий тарзда ҳал этиш йўларини биргаликда излашларини ёқлаб чиқаради. Осиё, Африка, Лотин Америкаси, Тинч океани ва Ҳинд океани ҳавзалари тинчлик ҳамда яхши қўшнчилик зоналари бўлиб қолиши мумкин ва лозим.

КПСС — давлатлар ўртасида экономика, фан ва техника соҳасидаги кенг, узоқ муддатли ва барқарор алоқалар тўла тенг ҳўқуқлилик ва ўзаро манфаатдорлик асосида ривожлантирилиши тарафдоридир. Ташқи иқтисодий ҳамкорлик тинчликни, турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш муносабатларини мустаҳкамлашга кўмаклашиб, катта сиесий аҳамият касб этади. Совет Иттифоқи ҳар қандай шаклдаги камситишни, савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий алоқалардан тазийқ ўтказиш воситаси сифатида фойдаланишни рад қилади, давлатларнинг иқтисодий хавфсизлиги таъминланишига интилаверади.

КПСС — барча мамлакатлар ўртасида чинакам маданий бойликларни кенг миқёсда ўзаро афирошлаш тарафдоридир. Бундай афирошлаш инсонпарварлик мақсадларига: халқларни маънавий бойитишга, тинчлик ва яхши қўшнчиликни мустаҳкамлашга хизмат қилмоғи лозим.

Совет давлати XX асрнинг иккинчи ярмида, айниқса, кескинлашган ва бутун инсоният учун гоёт муҳим бўлган оламшумул проблемаларни: афро-мухитни муҳофаза қилиш, энергетика, хом ашё, озик-овқат ва демография проблемаларини, космосни ва дунё океани бойликларини тинчлик йўлида ўзлаштириш, озодликка эришган қўлгина мамлакатларнинг иқтисодий қолоқлигига барҳам бериш, хатарли насалликларни тугатиш ва шу каби проблемаларни ҳал этишда бошқа мамлакатлар билан ҳамкорлик қилади. Бу проблемаларни ҳал этиш барча давлатларнинг биргаликда иш қилишларини талаб қилади. Куч ва воситаларни қўролланиш пойгасига исроф қилиш тўхтатилса, бу иш аниа енгиллашади.

Инсоният манфаатлари, барча халқларнинг бахт-саодати йўлида КПСС, Совет давлати қўролланиш пойгасини тўхтатишга ва қўролсизланиш, тинчлик ва хавфсизликни таъминлашга қаратилган тадбирларнинг кенг программасини қатъий туриб ҳўқуқ қилади.

КПСС қатъий ҳар томонлама халқаро контрол остида ёшасин ва батамом қўролсизланиш тарихий вазифа деб билиб, бу вазифани амалга ошириш учун курашини давом эттириб.

Айниқса, оммавий қирғин қўроли билан боғлиқ бўлган ҳарбий таёйргарлик соҳасини келаш ва торайитиришга изчилик билан интилаверади. Космик фазо ҳарбий рақобат майдони, ўлим ва вайронгарчилик манбаи бўлмаслиги учун аввало уни бо соҳадан батамом қасб қилиш лозим. Космосни таъдиқ қилиш ва ўзлаштириш фан ва ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун, барча халқларнинг эҳтиёжларига мувофиқ равишда фақат тинчлик мақсадларида амалга оширилиши лозим. СССР бу проблемани ҳал этишда коллектив куч-гайрат сарфлашини тарафдор бўлиб, шундай халқаро ҳамкорликда фаол қатнашади. Совет Иттифоқи ядро қўроли тарқалмас

IV. КПСС ХАЛҚАРО ИШЧИЛАР ВА КОММУНИСТИК ҲАРАКАТИДА

КПСС — халқаро коммунистик ҳаракатнинг таркибий қисмидир. У социалистик жамиятни тақомиллаштириш ва коммунизм сари илгарилаб бориш соҳасидаги фаолиятини ўзининг энг муҳим интернационал вазифаси, деб ҳисоблайди. Бу вазифанинг ҳал этилиши жаҳон социалистик системасининг, халқаро ишчилар синфининг, бутун инсониятнинг манфаатларига мосдир.

Социал ва миллий зулмга қарши ҳамиша энг изчил курашчи бўлиб келган коммунистлар эндиликда Ер юзидида тинчликни сақлаш учун, кишиларнинг яшаш ҳўқуқи учун курашнинг ҳам олдинги сафларидида турибдилар. Улар уруш хавфининг сабабларини аниқ-равшан тушунадилар, халқаро кескинлик кучайтирилишининг, қўролланиш пойгасининг ҳақиқий айбдорларини фох қиладилар, урушга қарши ҳўсас қўша оладиган ҳамма кишилар билан ҳамкорлик қилишга интилади.

КПСС носоциалистик дунёнинг коммунистик ва ишчи партиялари мураккаб ва зиддиятли вазиятда ҳаракат қилиётганлигини ҳўсобида олади. Улар олиб бораётган кураш шарт-шароитлари ва формаларининг доираси жуда кендир. Аммо бу ҳол ҳаракат имкониятларини торайитмай, аксинча кенгайтиради. Улар фаолияти формаларининг хилма-хиллиги коммунистларга миллий хусусиятлар ва конкрет тарихий вазиятни, аҳоли турли социал гуруҳларини ва табақаларининг манфаатларини яхшироқ ҳўсобида олиш имконини беради.

КПСС шунга асосланадиган, ҳар бир мамлакатнинг коммунистлари аҳолини мустақил таҳлил этадилар ва баҳолайдилар, ўз стратегик йўлини, ўз сиебатини мустақил равишда белгилайдилар, яқин ва пировард мақсадлар учун, коммунистик идеаллар учун курашнинг у ёки бу йўлини мустақил танлаб оладилар. Коммунистик партиялар тўплаган тажриба қимматли интернационал бойлиқдир.

КПСС чет эл коммунистик партияларининг проблемалари ва тажрибасини эътибор билан ўрганади. КПСС уларнинг ўз стратегияси ва тактикасини тақомиллаштириш, монополияларга қарши, урушга қарши қаранкатлар платформаси негизда синфий иттифоқларни кенгайтиришга эришиш, демократия учун кураш социализм учун курашнинг таркибий қисми эканлигига асосланиб, меҳнаткашларнинг иқтисодий манфаатларини ва сиесий ҳўқуқларини қатъий туриб ҳўқуқ қилиш йўлидаги иттишларини яхши тушунади.

Турли мамлакатларнинг империалистик доиралари социализмга, барча демократик кучларга қарши ҳаракатларини пухта мувофиқлаштириб олиб бормоқдалар, бир компартияни иккинчига қарама-қарши қилиб қўйишга интилоқдалар. Бундай шартотда пролетар интернационализмнинг, коммунистлар ўртоқларча бирдамлигининг аҳамияти ўса боради.

КПСС айрим масалалар юзасидан келишмовчиликларнинг мавжудлиги коммунистик партияларнинг интернационал ҳамкорлигига, яқид ҳаракатларига тўқинлиқ қилмаслиги керак, деб ҳисоблайди.

Қардош партиялар ўртасида айрим проблемалар юзасидан келишмовчиликлар рўй берган тақдирда КПСС бир-бирларини қарашларини яхшироқ тушуниш ва ўзаро мақбул фикрларга келиш мақсадида ўртоқларча мухокама юрийтишни фойдалди, деб ҳисоблайди. Марксизм-ленинизмнинг революцион моҳияти ҳақида, реал социализмнинг моҳияти ва роли тўғрисида гап борадиган, КПСС бундан бун ҳам принципиал позицияларни қатъий туриб ҳўқуқ қилаверади. Коммунистлар фаолиятининг синфий моҳиятини чипкача қиқариш мақсад-

лигига, шу қўролдан ва бошқа оммавий қирғин воситаларидан холи зоналар вужудга келтирилишига кўмаклашувчи тадбирлар қўрилиши учун ҳаракат қилади.

Ядро қўроллини ҳамма турларини синаш ва ишлаб чиқаришни тўхтатиш, барча ядровий давлатларнинг бу қўролни биринчи бўлиб ишлатишдан воз кечиши, унинг асла-ҳақонларини қўйатишмаслик, қиқартириш ва йўқ қилиб ташлаш йўли билан XX аср охиригача босқичма-босқич ядро қўролини бутунлай тугатишга;

— оммавий қирғин қўролининг бошқа турларини, шу жумладан химиявий қўролни ишлаб чиқаришни тўхтатиш ва тугатишга, бу қўролни янги типлари яратилишини тақдирлашга;

— давлатларнинг, аввало БМТ Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзолари бўлган давлатларнинг ҳамда ҳарбий битимлар орқали улар билан боғланган мамлакатларнинг қўролни қуларини қиқартиришга, оддий қўроллари келашга, уларнинг ўз зарба бериш кучи жиҳатидан оммавий қирғин қўролига ақиналашадиган янги турлари яратилишини тўхтатишга, ҳарбий ҳаракатларини қамайитишга;

— Ер юзидида энг хатарли райоиларида қўшнлар ва қўрол-арогларни қўйатишмаслик ҳамда қиқартиришга, ўзга территориялардаги ҳарбий базаларни тугатишга, ўзаро ишончни мустаҳкамлаш, қўролни можақорлар қиқариш, шу жумладан тасодиф натижасида қўролни можақорлар қиқариш хавфини қамайитиш тадбирларини қўришга изчилик билан интилаверади.

КПССнинг позицияси дунёнинг ҳарбий-сиесий гуруҳларга бўлиниб кетишини тугатишга ҳаракат қилишдан иборат. КПСС — НАТО ва Варшава Шартномасининг айнаи бир вақтда тарқатиб юборилиши ёки биринчи қадам сифатида — уларнинг ҳарбий ташкилотлари тугатилиши тарафдоридир. Ҳарбий блоклар ўртасидаги қарама-қаршилиқни қамайитиш мақсадида Совет Иттифоқи улар ўртасида ўзаро куч ишлатмаслик ва тинчлик муносабатларини давом эттириш тўғрисида бошқа ҳамма давлатлар учун ҳам очиб бўлган шартнома тузиллини учун ҳаракат қилаверади.

Партия қўрол-арогларни келаш, уруш хавфининг олдини олиш масалалари томонларини тенглиги ва баб-баравар хавфсизлиги асосида ҳалол ва қатъий риоя этиладиган аҳд-номалар йўли билан ҳал қилинишига, музокараларни «эўравонлик позициясида» туриб ўтказиш, улардан қўрол-арогларни қўйатириш учун ниқоб сифатида фойдаланиш мақсадидаги ҳар қандай уринишларга йўл қўймаслиқка ҳаракат қилаверади.

Совет давлати ва унинг иттифоқчилари ҳарбий устуниликка эришишга интилайдилар, аммо жаҳон майдонида вужудга келган ҳарбий-стратегик мувозанатнинг бузиллишига ҳам йўл қўймайдилар. Шу билан бирга улар бу мувозанат даражаси муттасил қамайишига, иккала томоннинг қўрол-ароглари микдори қиқартирилишига, барча халқларнинг хавфсизлиги эса таъминланишига изчилик билан интилаверади.

КПСС тантанали равишда маълум қиладики, Совет Иттифоқи тасдиқлаган контролни қўллаб, ўзаро келишув асосида ҳар қандай қўролни келаш ёки таққиллашга таъйирлар.

СССР ҳок фарбадига, хоҳ шарҳиди биронта мамлакатнинг хавфсизлигига таъовуз қилмайди. У ҳеч кимга таҳдид қилмайди, биронта давлат билан муҳолифиликка интилайди, барча мамлакатлар билан тинчликда яшашни хоҳлайди. Улғў Октябрь даридадан бун Совет социалистик давлати халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик байроғини белади кўтариб келмоқда. КПСС бундан бун ҳам шу Ленин байроғига содиқ бўлиб қолади.

ларнинг революцион характерини ва уларга эришиш йўлидаги кураш воситаларини бузиб талқин этиш борасидаги ҳар қандай уринишларга нисбатан КПССнинг муносабати ҳам худди ана шу билан белгиланади. Маркс-Энгельс-Ленин таълимоти асосларидан четлашиб коммунистик ҳаракат имкониятларини заифлаштиришни тажриба кўрсатиб турибди.

Қардош партиялар билан муносабатларида КПСС пролетар интернационализм принципларига қатъий амал қилади. Бу принцип революцион бирдамлиқни ҳам, ҳар бир партиянинг тўла мустақиллиги ва тенг ҳўқуқлилигини эътироф этилиши ҳам узвий равишда қамраб олади. КПСС ана шу принцип асосида аҳолиларни ўзаро баҳам қўриб, икки томонлама ва кўп томонлама учрашувларда, зарурат туғилишига қараб ўтказиладиган регионал ва янада генроқ халқаро кенгашларда қатнашиб, коммунистик ва ишчи партиялар билан алоқаларини фаол ривожлантиради.

Совет коммунистлари капитал дунёсидаги синфдош ўртоқларини ҳамма қўллаб-қувватлайдилар. КПСС реакция бебошлигининг жаборидилари бўлган коммунистларнинг ҳўқуқ қилиш учун ўзининг халқаро нудуфидан фойдаланади. КПСС қардош партияларнинг бирдамлигини, уларнинг антисоветизмга қарши курашини гоёт қадрайди. Социалистик ва носоциалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партияларнинг ўзаро бир-бирини қўллаб-қувватлаш — ижтимоий тараққиётнинг муҳим омилдир.

КПСС социалистик, социал-демократик, лейбористик партиялар билан алоқаларини ривожлантириш йўлини давом эттираверади. Бу партиялар билан ҳамкорлик аввало, ядровий урушнинг олдини олишда муҳим роль ўйнаши мумкин. Ишчилар ҳаракатидаги турли оқ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Давоми. Бош 3, 4, 5, 6, 7 ва 8-бетларда).

КПСС барча партия ташкилотларининг, меҳнат коллективларининг фаолиятида ижодий ёндашишни, ишчанликни, юксак масъулият ва принципиаллигини тинимай қарор топтираверади, эришилган натижаларга объектив ва ўз-ўзини танқид асосида баҳо бера билиш, кишиларга, уларнинг талаб ва эҳтиёжларига эътибор ва сезгирлик билан қараш хислатини тарбиялайверади.

Партия давлат, ҳўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик савиясини оширишни кадрлар билан ишлашнинг янада яхшилаш билан чамбарчас боғлайди. У ҳамма ерда, юқорида пастгача кадрларни сиёсий, ишчанлик ва ахлоқий хислатларга қараб танлаш ва баҳолаш ленинча принципларига оғимшай амал қилинишни, жамоатчилик фикри тўлиқ ҳисобга олинишни зарур, деб ҳисоблайди.

КПСС ўзининг бутун кадрлар сиёсати билан коммунистлар ва партиясизлар орасидан сиёсий етук, юксак ахлоқли, омижор, талабдор ҳодимларни раҳбарлик ишига қўтаришга ёрдам беради, хотин-қизларни раҳбарлик ишига янада активроқ қўтираверади. Партия раҳбарининг янгиликни ҳис этиш, одамларга яқинлик, масъулиятни ўз зиммасига олишга шай бўлиб туриш, яхшироқ ишлашни ўрганишни исташ, ҳўжалик юртишининг сиёсий моҳиятини ҳисобга ола билиш, ўзини ва бошқаларга нисбатан талабчан бўлиш каби фазилатларига принципиал аҳамият беради.

Партия барча участкаларда ёш, истиқболли ҳодимларнинг некса авлодларга мансуб синналган кадрлар билан елкама-елка меҳнат қилишлари, тажриба тўплаб, зарур даражада чиникиб олишлари тўғрисида ғамхўрлик қилади. Ана шу табиий жараён қолоқлик, турғунлик ва волюнтаризмга йўл қўймайдиган мустаҳкам гарантини вужудга келтиради.

Кадрларга ишончини уларга нисбатан талабчанлик билан, иш натижалари учун, партия ва давлат интизомига риоя этилиши учун партия ташкилотлари, меҳнат коллективлари олдидан уларнинг шахсий масъулиятини қўйиш билан, раҳбарлар фаолиятини омма томонидан контрол қилиб турилишини қўйиш билан қўшиб олиб бориш зарур. Ҳар бир раҳбар топширилган иш учун тўлиқ жаавоб бериши, одамлар билан тўғри муносабатда бўлиши, шахсий намунаси билан уларни илҳомлантириши керак. Бирорта партия ташкилоти, бирорта ҳодим контролдан четда қолмаслиги керак. Партиянинг ривожланиши партия сафларининг янада ўсиши ва мустаҳкамланиши, демократик централизм принципи асосида партия ички муносабатларини такомиллаштирилиши билан характерланади.

Партия ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, совет зин

лиларнинг илғор намоёндаларини ўз сафига танлаб олиб, коммунистик қурилишнинг турли участкаларига ўз таъсирини қўйиштираверади. КПСС ўзининг социал составида ишчилар етакчи ўринни эгаллаш зарур, деб ҳисоблайди. Кишиларнинг сиёсий ва ишчанлик хислатлари, ҳўжалик ва бутун қўшни коммунизм ишига бахш этишга шай туриш партия сафларига қабул қилинишнинг асосий шартлари бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади. Партияга амалпарастлик мақсадида киришга уринишларнинг пайи қатъийин қирқилиши керак.

Партияга мансублик ҳеч қандай имтиёзлар бермайди, балки мамлакатда қилинаётган барча ишлар учун, коммунистик қурилиш, ижтимоий тараққиёт тақдирини учун янада юксак масъулиятни билдиради. Ҳар бир коммунист меҳнатда ва ҳўл-аъворда, ижтимоий ва шахсий ҳаётда намуна бўлиши зарур. Коммунистлар авангардлик ролининг нечоғлик тўлиқ намоён бўлиши кўп жиҳатдан партиянинг омма билан мустаҳкам алоқаларига, унинг халқ ўртасидаги обрў-этиборига боғлиқдир. Партия ҳар бир коммунистдан ўз бурчи, партия аъзосининг ҳўлал ва мусофого қиёфасига нисбатан талабчанлигини муттасил ошираверади, унга иши ва хатти-ҳаракатига қараб баҳо беради.

КПСС партия ички демократиясини янада ривожлантириш ва чуқурлаштириш, партия ҳаётининг ленинча нормаларига қатъий риоя этилиши, танқид ва ўз-ўзини танқидни, кенг ошкораликни ривожлантиришни ўз муваффақиятли фаолиятининг, коммунистлар юксак ижодий активлигининг гарови, деб билади.

Партия бундан буюн ҳам ўз ишчи синналган коллективчилик принципи асосига қўраверади. Уни янада қарор топтириш ва ривожлантириш мақсадида КПСС коллектив раҳбар органлар бўлган партия йиғилишлари, пленумлари, конференциялари ва съездларининг, партия комитетлари ва бюросларининг ролни ва аҳамиятини ошириш, партия сиёсати ва амалий фаолияти масалаларини партияда эркин ва ишчанлик билан муҳокама этиш учун қўлай шарт-шароитлар яратиш зарур, деб ҳисоблайди.

КПСС партия ички турмушининг демократик принциплари амалда ижро этилишига эриша бориб, айна пайтда партия интизомини мустаҳкамлашга жуда катта эътибор беради. Партия аъзоларининг мустаҳкам, оғли интизми—

жамият ҳаётининг барча соҳаларида юксак социалистик интизомнинг зарур шартидир.

Партиянинг муваффақиятли фаолияти, коммунистлар активлигининг ошishi бошлангич партия ташкилотлари ишчининг янада яхшиланishi билан чамбарчас боғлиқдир. Бошлангич партия ташкилотлари меҳнат коллективларининг сиёсий ўзгариш бўлиб, улар партия сиёсати оманинг жонли ижодкорлиги билан қўшилиб кетишига бутун чоралар билан ёрдамлашишга даъват этилган.

Партия ўз сафларининг бирлиги ва монолитлигини ҳаммаша мустаҳкамлайверади. У фракциячилик ва гуруҳбозлиқнинг ҳар қандай қўринишларига қарши КПСС Уставига қўйла тутилган ташкилий гарантларнинг ўз воситалари арсеналида сақлаб қолади. Партиянинг куч-қудрати ва енгилмаслигининг энг муҳим манбаи — унинг бузилмас ғойий ва ташкилий жишислигидир.

КПСС халқ — тарихнинг ижодкори, коммунистик бунёдкорлик—унинг қўли, ғайрат-шижоати, ақл-идроки билан амалга ошириладиган ишдир, деган марксча-ленинча қонунга асосланади. Оманинг жонли ижодкорлиги — барча ютуқларимизнинг гаровидир.

Партия халқ учун ашайди, халққа хизмат қилишни ўз фаолиятининг мазмуни, деб билади. Партия ўз олдига қўйётган мақсад ва вазифалар совет кишиларининг ороу-умидларини, тўб манфаатларини ифодалайди. Партия бундан буюн ҳам халқ олдиданги масъулиятини юксак ҳис этиш руҳида ҳаракат қилаверади, омма билан алоқаларини муттасил кенгайтириб ва чуқурлаштириб бораверади, унинг эҳтиёжлари ва ташвишлари билан яшайверади. Партия ички ва ташқи сиёсатининг энг муҳим масалалари юзасидан меҳнаткашлар билан муттасил маслаҳатлашиб туришни, жамоатчилик фикрини диққат билан ҳисобга олишни, партиясизларни партия ташкилотлари ишида қатнашишга кенг жалб этишни ўз бурчи, деб ҳисоблайди. Халқ партияни нечоғлик актив қўллаб-қувватлаган сайин партия ижтимоий тараққиёт жараёнига тобора кўпроқ таъсир ўтказаверади.

КПСС ўзининг бутун фаолиятида пролетар, социалистик

интернационализмнинг синналган марксча-ленинча принципларига оғимшай амал қилаверади. У марксизм-ленинизм асосида халқро коммунистик ҳаракат жишислигини мустаҳкамлашга ҳар томонлама қўмақлашаверади, барча комму-

нистик ва ишчи партиялар билан қардошлик алоқаларини ривожлантираверади, тинчлик учун, адровий ҳўлатокат хавфига қарши курашда улар билан актив ҳамкорлик қилаверади, меҳнаткашларнинг тўб манфаатларини ҳўмоа қилиш учун, миллий озодлик, демократия ва социализм учун улар олиб бораётган курашни қўллаб-қувватлайверади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Программаси мана шундай.

Партия коммунистларини, барча меҳнаткашларини — ишчиларини, колхозчиларини, зиндиларини Программага илгари сурилган тарихий вазифаларни амалга оширишга ғайрат-шижоат билан киришишга даъват этади. Совет кишилари КПСС Программасини ўзларининг жонанж иши деб қабул қилишларига ва уни амалга оширишга бутун кучларини сафарбар этишларига партиянинг ишончи қомил.

Социал-иқтисодий тараққиётни яқиний жадаллаштириш йўли билан жамиятнинг сифат жиҳатидан янги ҳўлатига эришиш — партия стратегиясидир. Социализмни ҳар томонлама такомиллаштириш ҳар бир онлаги, ҳар бир совет кишига янги неъматлар келтиради, социалистик Ватанимизнинг янада гуллаб-яшнашига ва пировард натижада коммунизм тантанасига олиб боради.

Халқимизнинг ана шу эзу мақсадга эришиш йўлидаги олға томон ҳаракати марксизм-ленинизмнинг жамиятнинг инсонпарварлик ва социал адолат асосида ўзгартириш ғойларининг жожибадор кучини ошираверади. Бу ғойлар жамиятнинг янада мукаммал ташкил этиш, ишлаб чиқарувчи кучларни муттасил ўстириш, инсоннинг ижодий меҳнат қилиши, бахт-саодати ва фаровонлиги учун шарт-шароитлар яратиб бериш намунаси билан, агресив урушларни кескин рад этиш, тенг ҳўқуқлилик ва ялли хавфсизлик асосида халқлар ўртасида тинчлик ва кенг ҳамкорлик принципларини қарор топтириш билан одамлар ақли ва қўлини эгаллайверади.

Мамлакатимиз коммунистлари, барча меҳнаткашлари келажакка ишонч билан қарайдилар. Қўйилган вазифалар ижодкор халқ, бунёдкор халқ — совет халқининг фидокорона меҳнати билан ҳал этилишига, белгиланган марралар эгалланишига партия қатъий ишонади.

СОВЕТ ХАЛҚИ ПАРТИЯ РАҲБАРЛИГИДА, МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ БАЙРОҒИ ОСТИДА СОЦИАЛИЗМ ҚУРДИ.

СОВЕТ ХАЛҚИ ПАРТИЯ РАҲБАРЛИГИДА, МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ БАЙРОҒИ ОСТИДА КОММУНИСТИК ЖАМИЯТ ҚУРАЖАК.

КПСС XXVII СЪЕЗДИНИНГ ҚАРОРИ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ УСТАВИГА ЎЗГАРТИШЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Устави тексти унга киритилган ўзгартишлар билан биргаликда тасдиқлансин.

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING УСТАВИ

КПСС XXVII СЪЕЗДИДА ТАСДИҚЛАНГАН

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясини совет халқининг жанговар синналган авангардидир, у СССР ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари ва зиндиларининг илғор, энг оғли қисмининг ижтимоий асосларида бирлаштиради.

В. И. Ленин ишчилар синфининг илғор отряди сифатида тузган Коммунистик партия шонли кураш йўлини босиб ўтди, мамлакатимизда ишчилар синфини ва меҳнаткаш деҳқонларни Улут Октябрь социалистик революциясининг ғалабасига, пролетариат диктатурасининг ўрнатилишига олиб келди. Коммунистик партия раҳбарлигида Совет Иттифоқида эксплуататор синфлар тугатилди, қўмиллатилди совет жамиятининг социал-сиёсий ва ғойий бирлиги вужудга келиб, муттасил мустаҳкамланиб бормоқда. Социализм тўла-тўқис ва узил-кесил ғалаба қозонди. Пролетар давлати ўсиб, умумхалқ давлатига айланди. Мамлакат ривожланган социализм босқичига қадам қўйди.

КПСС ўзининг синфий моҳияти, идеологиясини жиҳатидан ишчилар синфининг партиясини бўлиб қолган ҳўлда, бутун халқ партиясига айланди.

Партия халқ учун ашайди ва халққа хизмат қилади. У ижтимоий-сиёсий ташкилотнинг олий формаси, совет жамияти сиёсий системасининг ўзгариш ва етакчи кучидир. Партия мамлакат тараққиётининг бош истиқболлини белгилаб беради, халқнинг бунёдкорлик фаолиятига илмий раҳбарлигини таъминлайди, унинг пировард мақсада — коммунизм ғалабасига эришиш йўлидаги курашига уюшган, плани ва аниқ мақсадни қўловчи характер бахш этади.

КПСС ўзининг бутун фаолиятида марксча-ленинча таълим-мотта, ўз Программасига амал қилади. Бу Программага мамлакатнинг социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш асосида социализмни плани ривашда ва ҳар то-

монлама такомиллаштириш, совет жамиятнинг коммунизм сари янада олға силжитиш вазифалари белгилаб берилган.

КПСС ўз ишчи партия турмушининг ленинча нормаларига, демократик централизм, коллектив раҳбарлик принципларига оғимшай амал қилиш, партия ички демократиясини, коммунистларнинг ижодий активлигини, танқид ва ўз-ўзини танқиди ҳар томонлама ривожлантириш, кенг ошкоралик асосида олиб боради.

КПССнинг ғойий ва ташкилий бирлиги; сафларининг монолитлиги, барча коммунистларнинг юксак оғли интизми партия ҳаётининг бузилмас қонундир. Фракциячилик ва гуруҳбозлиқнинг ҳар қандай қўриниши марксча-ленинча партияийликка зиддир, бунга партияда йўл қўйилмайди. Партия КПСС Программасини, Уставини бузувчи ва коммунист деган юксак номга ҳўл-аъвори билан доғ туширувчи шахслардан ўзини ҳўли тутади.

КПСС марксизм-ленинизмни ижодий ривожлантира бориб, революцион назарияга мутлақо ёт бўлган ревизионизм ва догматизмнинг ҳар қандай қўринишларига қарши қатъий курашади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясини халқро коммунистик ҳаракатнинг тарихий қисмидир. У пролетар, социалистик интернационализмнинг синналган марксча-ленинча принципларига қатъий амал қилади, қардош социалистик мамлакатларнинг, жаҳон социализм системасининг ҳамкорлиги ва жишислигини, халқро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг бирлигини мустаҳкамлашга актив қўмақлашда, миллий ва социал озодлик учун, империализмга қарши, тинчликни сақлаб қолш учун курашаётган халқлар билан бирдамлигини намоён қилади.

1. Партия Программаси ва Уставини эътироф этувчи, коммунизм қуришда актив қатнашувчи, партия ташкилотларидан бирда ишловчи, партия қарорларини бажарувчи ва аъзолик вазонларини тўловчи Совет Иттифоқининг ҳар бир граждани КПСС аъзоси бўла олади.

2. Партия аъзоси қуйидаги вазифаларни бажариши шарт:

а) партиянинг бош йўлини ва директиваларини қатъий билан, оғимшай амалга ошириш, КПССнинг ички ва ташқи сиёсатини оммага тушутириш, шу сиёсатни амалга ошириш учун меҳнаткашларни уюштириш, партиянинг халқ билан алоқасини мустаҳкамлаш ва кенгайтиришга қўмақлашиш;

б) меҳнатда ўрнатилган кўрсаткич, социалистик мулкни эҳтиёт қилиб асраш ва қўйиштириш, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини узлуксиз ўстиришга, маҳсулот сифатини яхшилашга, замонавий фан, техника ютуқларини ва илғор тажрибани халқ ҳўжалигига жўрий этишга сабот билан ҳаракат қилиш, ўз малласини ошириш, жамини янги прогрессив нарсаларнинг актив тарафлари бўлиш, мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга энг кўп ҳисса қўиш;

в) мамлакатнинг сиёсий ҳаётига, давлат ва жамоат ишларини бошқаришда актив иштирок этиш, гражданлик бур

кашлари билан қардошлик алоқаларини мустаҳкамлашга актив қўмақлашиш;

ж) СССРнинг мудоффа қудратини мустаҳкамлашга ҳар томонлама қўмақлашиш, халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик учун тинимсиз кураш олиб бориш;

з) партиянинг ғойий ва ташкилий бирлигини мустаҳкамлаш, партиянинг унинг сафларига коммунист деган юксак номга номуносив кишиларнинг кириб қўлишдан эҳтиёт қилиш, ҳўшёрлик қўрсатиш, партия ва давлат сирини сақлаш;

и) танқид ва ўз-ўзини танқиди ривожлантириш, камчиликларни дадил очиб ташлаш ва уларни бартараф этишга ҳаракат қилиш, дабдабозликка, манманликка, хотиржамликка берилишга, кўбўямачиликка қарши курашиш, танқидни бўғишга ҳар қандай уринишларга кескин зарба бериш, бюрократизмга, маҳаллийчиликка, маҳкамачиликка, партия ва давлат зарар етказадиган ҳар қандай ҳаракатларга қарши чиқиш ва бундай ҳаракатлар ҳақида партия органларига, то КПСС Марказий Комитетига хабар қилиш;

к) партиянинг кадрларини уларнинг сиёсий, ишчанлик ва маънавий фазилатларига қараб танлаш йўлини оғимшай амалга ошириш. Кадрларни танлаш ва тарбиялашнинг ленинча принциплари бузилган ҳамма ҳўлларда муросасиз бўлиши;

л) партиянинг барча аъзолари учун баб-баравар мажбур бўлган партия ва давлат интизомига риоя қилиш. Партияда барча коммунистлар учун, уларнинг хизмати ва ағалла турган лавозимдан қатъий назар, бир интизом, бир қонун бор.

3. Партия аъзоси қуйидаги ҳўқуқларга эга:

а) партия органларига сайлаш ва сайланиш;

б) партиянинг сиёсати ва амалий фаолияти масалаларини партия йиғилишларида, конференцияларида, съездларида, партия комитетларининг мажлисларида ва партия матбуотида эркин муҳокама қилиш, тақдирлар қиритиш, ташкилот қарор қабул қилгунга қадар ўз фикрини ошқора изҳор этиш ва ҳўмоа қилиш;

в) партия йиғилишларида, конференцияларида, съездларида, комитетларнинг пленумларида ҳар бир партия органини, ағаллаб турган лавозимдан қатъий назар ҳар бир коммунистни танқид қилиш. Танқидни бўғишда ва танқид қилган кишини таъбиёт этишда айбдор бўлган шахслар КПСС сафларидан чиқарилишга қадр қатъий партияий жавобгарликка тортилишлари лозим;

г) ўз фаолияти ёки ҳўл-аъвори тўғрисидаги масала муҳокама қилинадиган партия йиғилишларида, бюро ва комитетларнинг мажлисларида шахсан иштирок этиш;

д) партиянинг ҳар қандай инстанциясига, то КПСС Марказий Комитетига ҳавола, арзаулар ва тақдирлар билан мурожаат этиш ва ўз мурожаатига тегишлича жавоб берилишини талаб қилиш;

4. Партия аъзоларига фақат яқин-яқин тартибда қабул қилинади. Партия аъзоларига ишчилар, деҳқонлар ва зиндилар орасидан оғли, актив ва коммунизм ишига солиқ граждани қабул қилинади. Янги аъзолар белгиланган кандидатлик стажини ўтган кандидатлардан қабул қилинади.

Партияга 18 ёшга етган кишилар қабул қилинади. 25 ёшга тўлуғунга қадар ёшлар партияга фақат ВЛКСМ орқали кирилади.

Кандидатликдан партия аъзоллигига қабул қилиш тартиби:

а) партияга аъзо бўлиб кирувчилар камида беш йиллик партия стажига эга бўлган ҳамда ишлаб чиқаришда ва жамоат ишларида ўзлари билан камида бир йил бирга ишлаб

танганан уч КПСС аъзосининг рекомендацияларини тақдим этадилар.

Биринчи изох. Партияга кирувчи ВЛКСМ аъзолари ВЛКСМ район, шаҳар комитетдан рекомендация тақдим этадилар, бу рекомендация бир партия аъзосининг рекомендациясини ўрнига ўтади.

Иккинчи изох. КПСС Марказий Комитетининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари рекомендация беришдан ҳўли турадилар.

б) партияга қабул қилиш масаласи бошлангич партия ташкилотининг умумий йиғилишида муҳокама этилади ва ҳал қилинади; йиғилишнинг қарори йиғилишда қатнашган партия аъзоларининг камида учдан икки қисми ёқлаб овоз берган тақдирдагина қабул қилинган ҳисобланади ва у район партия комитети, районларга бўлинмаган шаҳарларда эса шаҳар партия комитети тасдиқлагандан кейин кучга қиради.

Партияга қабул қилиш масаласи рекомендация бериувчиларнинг иштирокисиз муҳокама қилиниши мумкин. Партияга одатда, очиқ йиғилишларда қабул қилинади;

в) илгари бошқа мамлакатлар коммунистик ва ишчи партияларининг аъзолари бўлган СССР гражданилари Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига КПСС Марказий Комитети белгилаб берадиган қондалар асосида қабул қилинади.

5. Рекомендация бериувчилар рекомендация қилинган кишиларнинг сиёсий, ишчанлик ва ахлоқий хислатларига доир характеристиканинг объективлиги учун партия ташкилотлари олдига жавобгардирлар, уларнинг ғойий-сиёсий ўсишига ёрдам берадилар.

6. Партияга аъзо бўлиб кирувчиларнинг партия стажини бошлангич партия ташкилоти умумий йиғилиши шу кандидат партия аъзоллигига қабул қилиш тўғрисида қарор қабул қилган қундан ҳисобланади.

7. Партия аъзоларини ва партия аъзоллигига кандидатларни учётга олиш ва уларнинг партия ташкилотдан бошқа ташкилотга ўтиш тартиби КПСС Марказий Комитетининг тегишли инструкциялари билан белгиланади.

8. Ўзисиз сабаблар билан уч ой мобайнида аъзолик вазонларини тўламаган партия аъзоси ёки партия аъзоллигига кандидат тўғрисидаги масала бошлангич партия ташкилотига муҳокама қилиниши керак. Агар муҳокама натижада шу партия аъзоси ёки партия аъзоллигига кандидат ҳақида партия ташкилотидан билан алоқани узиб қўйилганлиги аниқланса, у партиядан чиққан ҳисобланади, бу ҳақида бошлангич партия ташкилоти қарор чиқаради ва бу қарорини район ёки шаҳар партия комитетининг тасдиғига киртади.

9. Партия аъзоси ёки партия аъзоллигига кандидат Уставда қўрсатилган вазифаларини бажармаганилиги ва бошқа ноқўй хатти-ҳаракатлари учун жавобгарликка тортилади: унга қўрсатиб ўтиш, виговор (қатъий виговор) бериш, учёт қотмасига ёзиш шарт билан виговор (қатъий виговор) бериш ками жазо чоралари қўлланилиши мумкин. Олий партияий жазо чораси партиядан чиқаришдир.

Учалик жиддий бўлмаган ноқўй хатти-ҳаракатлар учун ўртоклик танқиди, партияий ҳайфсан, оғохлантириш ёки танбех бериш ками партияий тарбия ва таъсир чоралари қўлланилиши лозим.

Ноқўй иш қилган коммунист бунинг учун аввало бошлангич партия ташкилоти олдига жаавоб беради. Коммунист юқори орган томонидан партияий жавобгарликка тортилган тақдирда бу ҳақида бошлангич партия ташкилоти хабардор қилинади.

(Давоми 10-бетда).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING УСТАВИ

(Давоми. Боши 9-бетда).

Партиявий жавобгарликка тортиш тўғрисидаги масала кўриб чиқилган пайтда имкон борича эътибор билан қараш ҳамда коммунистга қўйилган айбдорнинг қанчалик асосли эканлигини синчилаб текшириш таъминлашни лозим.

Партия аъзосига жазо берилгандан кейин бир йилдан кечиктирмай партия ташкилоти у йил қўйган камчиликларни қандай тўзатаётганлиги тўғрисида унинг ҳисоботини тинглайди.

10. Коммунист партиядан чиқариш масаласи бошланғич партия ташкилотининг умумий йиғилишида ҳал қилинади. Бошланғич партия ташкилотининг партиядан чиқариш тўғрисидаги қарори йиғилишда ҳозир бўлган партия аъзоларининг камиди учдан икки қисми бу қарорни ёқлаб овоз берган тақдирда қабул қилинган деб ҳисобланади ва у раён ёки шаҳар партия комитети тасдиқлагандан кейин кучга киради.

КПССдан чиқариш тўғрисидаги қарорни раён, шаҳар партия комитети тасдиқлагунга қадар партия билети ёки кандидатлик нарчоскаси коммунистнинг қўлида туради ва у ёққ партия йиғилишларида қатнашишга ҳақлидир.

Партиядан чиқарилган киши икки ой муддат ичда юқори партия органларига, то КПСС Марказий Комитетига шикоят қилиш ҳуқуқига эгадир.

11. Иттифоддош республика Компартияси Марказий Комитетининг, ўлка, область, округ, шаҳар, раён партия

комитетларининг аъзолари ва аъзолигига кандидатларини шунингдек ревизия комиссияларининг аъзоларини партиявий жавобгарликка тортиш масаласи бошланғич партия ташкилотларида муҳокама қилинади ва уларга жазо бериш тўғрисидаги қарорлар одатдаги тартибда қабул қилинади.

Партия ташкилотларининг КПССдан чиқариш тўғрисидаги тақлифлари шу коммунист аъзо бўлган тегишли партия комитетига маълум қилинади. Иттифоддош республика Компартияси Марказий Комитетининг, ўлка, область, округ, шаҳар, раён партия комитетларининг аъзоларини ва аъзолигига кандидатларини ҳамда ревизия комиссиялари аъзоларини партиядан чиқариш тўғрисидаги қарорлар тегишли комитетнинг пленумида комитет аъзоларининг учдан икки қисмидан иборат кўпчилиги овози билан қабул қилинади.

КПСС Марказий Комитети аъзосини ва аъзолигига кандидатини ҳамда КПСС Марказий Ревизия Комиссияси аъзосини партиядан чиқариш масаласини партия съезди, съездлар орасидаги даврда аса Марказий Комитет Пленуми КПСС Марказий Комитети аъзоларининг учдан икки қисмидан иборат кўпчилиги овози билан ҳал қилади.

12. Партия аъзоси совет-қонунларини бузган тақдирда икки томонлама — давлат олдида ва партия олдида жавобгар бўлади. Иккинчи тартибда жазолангандан ноқўй ҳаракатлар қилган шахслар КПСС сафидан чиқарилади.

13. Партиядан чиқарилганларнинг ёки жазо олганларнинг шикоят аризалари, шунингдек партия ташкилотларининг партиядан чиқариш тўғрисидаги қарорлари тегишли партия органлари томонидан шу ариза ва қарорлар олинган кундан эътиборан икки ойдан кечиктирилмай кўриб чиқилади.

II.

ПАРТИЯ АЪЗОЛИГИГА КАНДИДАТЛАР

14. Партияга кирувчилар КПСС Программаси ва Устави билан чуқурроқ танишиш ҳамда партия аъзолигига киришга тайёрилиш учун зарур бўлган кандидатлик стажини ўтказишлари. Партия ташкилоти кандидатга КПСС аъзолигига киришга тайёрилиш учун ёрдам бериши ва амалий ишларда, партия ва жамоат топириқларини бажаришда унинг шахсий ҳислатларини текшириши лозим.

Кандидатлик стажини бир йил муддатга белгиланади.

15. Кандидатликка қабул қилиш тартиби (якка-якка қабул қилиш, рекомандациялар тақдим этиш, бошланғич ташкилотнинг қабул қилиш тўғрисидаги қарори ва уни тасдиқлаш) партия аъзолигига қабул қилишда қандай бўлса шундай бўлади.

16. Кандидатлик стажини ўтатиш билан бошланғич партия ташкилоти кандидатни партия аъзолигига қабул қилиш ма-

саласини қараб чиқади ва ҳал қилади. Агар кандидатлик стажини ўташ вақтида кандидат ўзини кўрсатмаган бўлса ва ўзининг шахсий ҳислатларига кўра унинг КПСС аъзолигига қабул қилиниши мумкин бўлмаса, партия ташкилоти уни партия аъзолигига қабул қилишга рад этиш тўғрисида қарор чиқаради ва бу қарор раён ёки шаҳар партия комитети томонидан тасдиқланган, у КПСС аъзолигига кандидатликдан чиққан ҳисобланади.

17. Партия аъзолигига кандидатлар партия ташкилотининг бутун фаолиятида иштирок этадилар ва партия йиғилишларида маслаҳат овози ҳуқуқидан фойдаланадилар. Партия аъзолигига кандидатлар раҳбар партия органларига сайлана олмайдилар, партия конференциялари ва съездлари делегат бўлиб сайлана олмайдилар.

18. КПСС аъзолигига кандидатлар ҳам партия аъзолари бўладиган миқдорда партия вазослари бўладилар.

III.

ПАРТИЯНИНГ ТАШКИЛИЙ ТУЗИЛИШИ. ПАРТИЯ ИЧКИ ДЕМОКРАТИЯСИ

19. Партия ташкилий тузилишининг, бутун ҳаёти ва фаолиятининг раҳбар принципи демократик — централизм бўлиб, бунинг маъноси шунки:

а) партиянинг барча раҳбар органлари қўйдан юқоригага сайлаб қўйилади;

б) партия органлари ўз партия ташкилотлари олдида ва юқори органлар олдида вақти-вақти билан ҳисоб бериш турадилар;

в) партия интизомини қаттиқ риоя қилинади ва озчилик кўпчилигига бўйсунди;

г) юқори органларнинг қарорлари қўйи органлар учун мутлақо мажбурийдир.

д) партиянинг барча ташкилотлари ва раҳбар органлари ишда коллективчилик ҳамда ҳар бир коммунистнинг ўз вазифалари ва партия топириқларини бажариши учун шахсан масъулияти таъминланади.

20. Партия территориял-ишлаб чиқариш белгисига қараб тузилади: бошланғич ташкилотлар коммунистлар ишлаб турган жойда тузилади ва территория бўйича раён, шаҳар ва бошқа ташкилотларга биришади. Муайян территориядаги коммунистларни бириштирувчи ташкилот унинг таркибиди раён партия ташкилотларига нисбатан юқори ташкилотлар.

21. Барча партия ташкилотлари маҳаллий масалаларни ҳал қилишда автономдирлар, лекин улар чиқарадиган қарорлар партия сисётига яид бўла олмайди керак.

22. Партия ташкилотларининг юқори раҳбар органи: умумий йиғилиш, конференция (бошланғич ташкилотлар учун), конференция (раён, шаҳар, округ, область, ўлка ташкилотлари учун), съезд (иттифоддош республикалар компартиялари учун), Совет Иттифоқи Коммунистик партияси учун). Йиғилиш, конференция, съезд агар уларда партия ташкилоти аъзоларининг ёки сайланган делегатларнинг яримдан кўпроғи ҳозир бўлган тақдирда ваколатлидир.

23. Умумий йиғилиш, конференция ёки съезд бюро ёки комитетини сайлайди, бу бюро ёки комитет иккоро қилувчи орган бўлиб, партия ташкилотининг барча қундалик ишларига раҳбарлик қилади.

КПСС Марказий Комитетида, иттифоддош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларида, ўлка, область, округ, шаҳар ва раён партия комитетларида партия қарорларининг ижросини ташкил этиш ва текшириш ҳамда қўйи ташкилотларнинг фаолиятига ёрдам бериш юзасидан қундалик ишларни бажариш учун аппарат тузилади.

Партия аппаратининг структураси ва шатларини КПСС Марказий Комитети белгилайди.

24. Партия органларига сайлов ёққ (яширин) овоз бериш йўли билан ўтказилади. 15 нафардан кам партия аъзоси бўлган бошланғич, цех ташкилотлари ва партия группаларидаги йиғилишларда партия ташкилотларининг секретари, секретарларнинг ўринбосарлари ва партия группалари ташкилотларини сайлаш коммунистларнинг розилигига биноан, оққ овозга қўйиш йўли билан ўтказилиши мумкин. Мазкур бошланғич ташкилотларда раён ва шаҳар партия конференцияларига делегатлар сайлаш ҳам худди шу тартибда ўтказилади.

Партиянинг ҳамма аъзолари сайлов вақтида номзодларни рад этиш учун ва уларни танқид қилиш учун чекланмаган ҳуқуққа эгадилар. Ҳар бир номзод алоҳида-алоҳида овозга қўйилиши лозим. Йиғилиш, конференция ёки съезд иштирокчиларининг яримдан кўпи ёқлаб овоз берган номзодлар сайланган ҳисобланади.

Бошланғич ташкилотлардан то КПСС Марказий Комитетига барча партия органларига сайлов ўтказиш вақтида улар остванин мунтазам равишда янгилаб туриш ва раҳбарлигининг давомийлиги принципини риоя қилинади.

25. КПСС Марказий Комитетининг, иттифоддош республика Компартияси Марказий Комитетининг, ўлка, область, округ, шаҳар, раён партия комитетларининг аъзолари ва аъзолигига кандидатлари ўзларига кўрсатилган юксак ишонччи бутун фаолиятлари билан оқлашлари лозим. Агар партия комитетининг аъзоси ёки аъзолигига кандидат ўз

шаъни ва обрўсини туширса, унинг комитет составида қилиш мумкин эмас.

Партия комитети аъзосини, аъзолигига кандидатини унинг составидан чиқариш тўғрисидаги масала мазкур комитетнинг пленумида ҳал этилади. Қарор ёққ (яширин) овоз бериш натижасида партия комитети аъзоларининг камиди учдан икки қисми шу қарорни ёқлаб овоз берган тақдирда қабул қилинган ҳисобланади.

КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг ва маҳаллий партия ташкилотлари ревизия комиссияларининг аъзоларини шу комиссиялар составидан чиқариш тўғрисидаги масала уларнинг мажлисларида партия комитетларининг аъзолари ва аъзолигига кандидатлар учун кўзда тутилган тартибда ҳал этилади.

26. Партия сисёти масалаларини партияди, унинг барча ташкилотларида эркин ва амалий муҳокама қилиш партия ички демократиясининг мўҳим принциpidир. Партия ички демократияси асосидида коммунистларнинг юксак ижодий активлигини, оққ танқид ва ўз-ўзини танқидни, мустақам партиявий интизом бўлишини таъминлаш мумкин, партия интизоми эса юзаси эмас, балки онгли интизом бўлиши керак.

Айрим ташкилотлар ёки бутун партия доирасида бахс ёки етарли даражада аниқ бўлмаган масалалар юзасидан мунозаралар бўлиши мумкин.

Умумпартиявий мунозара қўйидаги ҳолларда ўтказилади: а) агар КПСС Марказий Комитети сисётининг бирон бир масаласи юзасидан бутун партия билан маслаҳатлашишни зарур деб топса, КПСС Марказий Комитетининг ташаббуси билан;

б) республика, ўлка, область миқёсидидаги бир қанча партия ташкилотларининг тақлифи билан.

Партия сисёти масалалари юзасидан кенг мунозара, аинқса, бутуниттифок миқёсидидаги мунозара шундай ўтказилиши керакки, партия аъзоларининг ўз қарашларини эркин изҳор қилишлари таъминланган ҳамда фракцион группалар тузиш ва партияни ажратиб юбориш учун уринишларга имкон берилмайдиган бўлиш.

27. Коллектив раҳбарлик партия раҳбарлигининг оли принципидир. Бу принцип партия ташкилотлари нормал ишлашининг, қадрларни тўғри тарбиялашининг, коммунистлар активлигини ва ташаббусдорлигини ривожлантиришининг зарур шартидир, ўзбошимчилик билан субъектив қарорлар қабул қилинишига, шахса сириниш кўринишларига, партия турмуши ленинча нормаларини бузишга йўл қўймайдиган мустақам гарантатидир.

Коллектив раҳбарлик топириқларин иш учун шахсий жавобгарлигини ҳар бир партия ташкилоти, ҳар бир ходим фаолиятини доимо контрол қилиб туришни тақозо этади.

28. КПСС Марказий Комитети, иттифоддош республикалар компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка, область, округ, шаҳар, раён партия комитетлари, съездлар ва конференциялар ўртасидаги даврда ўз ишлари тўғрисида коммунистларнинг танқидий мулоҳазалари ва тақлифлари қандай бажарилаётганлиги тўғрисида партия ташкилотларига мунтазам равишда ахборот бериш турадилар.

Ўз фаолияти ва жойлардаги ишнинг аҳоли тўғрисида юқори партия органларига объектив ва ўз вақтида ахборот бериш туриш ҳам партия комитетлари, бошланғич ташкилотлар учун қатъий қондидир.

29. Партиянинг энг мўҳим қарорларини муҳокама қилиш ва уларни амалга ошириш тақдирларини ишлаб чиқиш учун, шунингдек маҳаллий ҳаётга оид масалаларни кўриб чиқиш учун раён, шаҳар, округ, область, ўлка партия ташкилотлари ва иттифоддош республикалар компартиялари активининг йиғилишлари қажириб туради.

30. Партия комитетларида партия ишнинг турли масалалари юзасидан доимий ёки муваққат комиссиялар ҳамда ички группалари тузилиши, шунингдек коммунистларни жамоатчилик асосларида партия органларининг фаолиятига жалб этишининг бошқа формаларидан фойдаланиш мумкин.

IV.

ПАРТИЯНИНГ ЮҚОРИ ОРГАНЛАРИ

31. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг олиқ органи — партия съезди. Навбатдаги съездлар Марказий Комитет томонидан камиди ҳар беш йилда бир марта қажирилади. Партия съездини қажириш ва чун тартиби съездга камиди бир ярим ой қолганда ётлон қилинади.

Навбатдан ташқари (фавқулодда) съездлар партия Марказий Комитети томонидан унинг ўз ташаббуси билан ёки сўнгги партия съездида вакил юрган партия аъзолари умумий сонининг камиди учдан бир қисмининг талаби билан

қажирилади. Навбатдан ташқари (фавқулодда) съезд икки ой муддат ичда қажирилади ва барча партия аъзоларининг камиди ярим вакил юрган тақдирдагина ҳақиқий ҳисобланади.

Партия съездида вакил юбориш нормаларини Марказий Комитет белгилайди.

32. Партия Марказий Комитети навбатдан ташқари (фавқулодда) съездини 31-параграфда кўрсатилган муддатда қажирмаган тақдирда, навбатдан ташқари (фавқулодда) съезд

қажирини талаб қилган ташкилотлар навбатдан ташқари (фавқулодда) съезд қажириш юзасидан партия Марказий Комитети ҳуқуқларига эга бўладиган ташкилот комитети тузишга ҳақлидирлар.

33. Съезд:

а) Марказий Комитетнинг, Марказий Ревизия Комиссиясининг ва бошқа марказий ташкилотларнинг ҳисоботларини эшитиш ва тасдиқлаш;

б) партиянинг Программаси ва Уставини қайтадан кўриб чиқади, ўзгартиради ва тасдиқлайди;

в) ички ва ташқи сисёт масалалари юзасидан партиянинг йўлини белгилайди, партия ва давлат ҳаётининг, коммунистик қўрилишининг энг мўҳим масалаларини қараб чиқади ва ҳал қилади;

г) Марказий Комитетни ва Марказий Ревизия Комиссиясини сайлайди.

34. Марказий Комитет ва Марказий Ревизия Комиссияси съезд белгиланган составда сайланади. Марказий Комитетнинг аъзолари Марказий Комитетдан чиқиб қолган тақдирда Марказий Комитетнинг состави КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидатлар ҳисобидан тўлдирилади.

35. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети съездлар орасидаги даврда партиянинг маҳаллий партия органларининг бутун фаолиятига раҳбарлик қилади, раҳбар қадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш, амалга оширади, марказий давлат ташкилотларининг ва меҳнатқашлар жамоат ташкилотларининг ишларини йўналтириб туради, партиянинг турли органлари, муассасалари ва корхоналарини барпо этади ҳамда уларнинг фаолиятига раҳбарлик қилади, ўз контроли остида ишлайдиган марказий газета ва журналларнинг редакцияларини тайинлайди, партия бюджетининг маблағларини тақсимлайди ва унинг ижросини контрол қилади.

Марказий Комитет бошқа партиялар билан алоқаларда КПСС номидан иш қўради.

36. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси партиянинг марказий органларида ишларнинг юртилиши юзасидан белгиланган тартибга риоя қилиниши, меҳнатқашларнинг

хатлари, аризалари ва шикоятларини кўриб чиқиш соҳасидаги иш, партия бюджетте ижросининг, шу жумладан партия аъзолик вазосларини тўлаш, қабул қилиш ва ҳисоблаб боришининг тўғрилигини, шунингдек КПСС Марказий Комитети корхоналари ва муассасаларининг молия-ҳўжалик фаолиятини ревизия қилиб туради.

37. КПСС Марказий Комитети олти ойда камиди бир марта яли мажлис ўтказида. Марказий Комитет аъзолигига кандидатлар Марказий Комитетнинг Пленумлари мажлисларида маслаҳат овози билан қатнашадилар.

38. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети: Марказий Комитет Пленумлари орасида партия ишига раҳбарлик қилиш учун Сисёй бюро; қундалик ишларга, асосан қадрларни танлаш ва ижрони текширишни ташкил этишга раҳбарлик қилиш учун Секретариат сайлайди. Марказий Комитет КПСС Марказий Комитетининг Бош секретарини сайлайди.

39. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Марказий Комитет ҳузурида Партия Контроли Комитетини тузади.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия Контроли Комитети:

а) КПСС аъзолари ва аъзолигига кандидатларнинг партия интизомига риоя қилишини текшириб туради, партия Программаси ва Уставини, партия ва давлат интизомини бузишда айбдор бўлган коммунистларни, шунингдек партия алоқини бузувчиларни жавобгарликка тортади;

б) партиядан чиқарилганлик ва партиявий жазо берилганлик ҳақида иттифоддош республикалар компартиялари Марказий Комитетларининг, ўлка ва область партия комитетларининг қарорлари устидан берилган шикоят аризаларни кўриб чиқади.

40. КПСС Марказий Комитети партия съездлари орасидаги даврда, зарур бўлиб қолган тақдирда, партия сисётининг етилган масалаларини муҳокама қилиш учун Бутуниттифок партия конференциясини қажириш мумкин. Бутуниттифок партия конференциясини ўтказиш тартибини КПСС Марказий Комитети белгилайди.

V.

РЕСПУБЛИКА, ЎЛКА, ОБЛАСТЬ, ОКРУГ, ШАҲАР ВА РАЙОН ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ

41. Республика, ўлка, область, округ, шаҳар, раён партия ташкилотлари ва уларнинг комитетлари ўз фаолиятида КПСС Программаси ва Уставига амал қиладилар, республика, ўлка, область, округ, шаҳар ва раён доирасида партия сисётини амалга оширишга оид барча ишларни олиб борадилар, КПСС Марказий Комитети директиваларининг бажарилишини уюштирадилар.

42. Республика, ўлка, область, округ, шаҳар, раён партия ташкилотларининг, уларнинг раҳбар органларининг асосий вазифалари қўйидагилардан иборат:

а) омма орасида сисёй ва ташкилотчилик ишларини олиб бориш, коммунистларни, барча меҳнатқашларни коммунистик қўрилиш вазифаларини амалга оширишга, фан-техника тараққиёти асосида социал-иқтисодий ривожланишни жадаллаштиришга, жамоат ишлаб чиқариши самарадорлигини, меҳнат умумдорлигини оширишга, маҳсулот сифатини яхшилашга, давлат планларини ва социалистик мажбуриятларни бажаришга сафарбар этиш, меҳнатқашлар моддий фаровонлиги ва маданий савиясининг оғишмай ўсиб боришини таъминлаш;

б) идеология ишларини ташкил этиш, марксизм-ленинизмни пропаганда қилиш, меҳнатқашларнинг коммунистик онглилигини ошириш, маҳаллий матбуот, радио ва телевидениега раҳбарлик қилиш, фан, маданият, халқ маорифи муассасалари фаолиятини контрол қилиш;

в) халқ депутатлари Советларига, касаба союз, комсомол, кооперация ва бошқа жамоат ташкилотларига уларда ишлайдиган коммунистлар орасида раҳбарлик қилиш, меҳнатқашларни мазкур ташкилотларнинг ишларига тобора кенгрок жалб этиш, социалистик демократияни янада чуқурлаштиришининг зарур шарти сифатида омманинг ташаббусдорлигини ва активлигини қўлайтириш;

г) партия ишда, давлат ва ҳўжаликни бошқаришнинг барча соҳаларида раҳбарлигининг ленинча принциплари ва методларига қатъий риоя қилиш, ленинча устубин қарор топтириш, идеология, ташкилотчилик ва ҳўжалик фаолиятининг бирлигини таъминлаш, ҳамма соҳаларда социалистик қонунчилигини, давлат ва меҳнат интизомини, тартиб ва уюшқоқлигини мустаҳкамлаш;

д) қадрлар сисётини ўтказиш, қадрларни коммунистик роявийлик, ахлоқий поклик, топириқларин иш учун партия ва халқ олдида юксак масъулият ҳис қилиш рўҳида тарбиялаш;

е) ўз республикаси, ўлкаси, области, округи, шаҳри, райони доирасида партиянинг турли муассасаси ва корхоналарини ташкил этиш, уларнинг фаолиятига раҳбарлик қилиш; ўз ташкилотида партия маблағларини тақсимлаш; ўз ишлари тўғрисида юқори партия органига мунтазам равишда ахборот ва ҳисобот бериш туриш.

**РЕСПУБЛИКА, ЎЛКА ВА ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ
ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ РАҲБАР ОРГАНЛАРИ**

43. Республика, ўлка, область партия ташкилотининг юқори органи иттифоддош республика Компартиясининг съезди, ўлка, область партия конференциясинидир, съезд ёки конференция орасида эса иттифоддош республика Компартияси Марказий Комитети, ўлка, область комитетидир.

44. Иттифоддош республика Компартиясининг навбатдаги съезди республика Компартияси Марказий Комитети томонидан камиди беш йилда бир марта қажирилади. Навбатдаги ўлка, область конференцияси ўлка, область комитети томонидан икки-уч йилда бир марта қажирилади. Навбатдан ташқари (фавқулодда) съездлар, конференциялар иттифоддош республика Компартияси Марказий Комитетининг, ўлка, область комитетининг қарори билан ёки республика, ўлка, область партия ташкилотига кирувчи ташкилотлардаги ҳамма аъзоларнинг учдан бир қисмининг талаби билан қажирилади.

Иттифоддош республика Компартияси съездида, ўлка ва область конференциясида вакилик нормаларини тегишли партия комитети белгилайди.

Иттифоддош республика Компартиясининг съезди, ўлка, область конференцияси иттифоддош республика Компартияси Марказий Комитетининг, ўлка, область комитетининг, ревизия комиссиясининг ҳисоботларини эшитида, партия,

ҳўжалик ва маданий қўрилишга доир ўзи лозим топган бошқа масалаларни муҳокама қилади, иттифоддош республика Компартиясининг Марказий Комитетини, ўлка, область комитетини, ревизия комиссиясини ва КПСС съездида делегатларни сайлайди.

Иттифоддош республикалар компартияларининг Марказий Комитетлари иттифоддош республикалар компартиялари съездлари орасидаги даврда, зарур бўлиб қолган тақдирда, партия ташкилотлари фаолиятининг энг мўҳим масалаларини муҳокама қилиш учун республика партия конференцияларини қажиришлари мумкин. Республика партия конференцияларини ўтказиш тартибининг иттифоддош республикалар компартияларининг Марказий Комитетлари белгилайдилар.

45. Иттифоддош республикалар компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка, область комитетлари комитет бюросини, шу жумладан секретарларини сайлайдилар. Секретарлар учун партия стажини камиди беш йил бўлиши шарт. Комитетларнинг пленумларида шу комитетларнинг бўлим мудирилар, партия контроли комиссияларининг раислари, партия газета ва журналларнинг редакторлари тасдиқланади.

Қундалик масалаларни кўриб бориш ва ижрони текшириш учун иттифоддош республикалар компартияларининг Марказий Комитетларида, ўлка, область партия комитетларида секретариатлар тузилади.

46. Иттифоддош республика Компартияси Марказий Комитетининг, ўлка, область комитетининг пленуми камиди тўрт ойда бир марта қажирилади.

47. Иттифоддош

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ У С Т А В И

(Давоми. Бош 9, 10-бетларда).

55. Кундалик ишларни олиб бориш учун бошлангич, цех партия ташкилотлари икки-уч йил муддатга бюро сайлайди, бюро аъзоларининг сонини партия йиғилиши белгилайди. Партия аъзоларининг сони 15 дан кам бўлган бошлангич ва цех партия ташкилотларида бюро эмас, балки партия ташкилотининг секретари ва унинг ўринбосари сайланади. Бу ташкилотларда сайловлар ҳар йили ўтказилади.

Бошлангич ва цех партия ташкилотларининг секретарлари учун партия стажига камида бир йил бўлиши шарт.

150 дан кам партия аъзоларини бирлаштирган бошлангич партия ташкилотларида, одатда, маош олиб ишлайдиган партия ходимлари лавозими белгиланмайд.

56. Партия аъзолари ва аъзолигига кандидатларнинг сони 300 дан ортқ бўлган йирик корхоналар ва муассасаларда, зарур ҳолларда эса, ишлаб чиқариш хусусиятларини ва территория тарққлигини ҳисобга олиб, 100 дан ортқ коммунисти бўлган ташкилотларда ҳам область, ўлка комитетларининг, иттифокдош республика Компартияси Марказий Комитетининг рухсати билан партия комитетлари тузилиши ва цех ташкилотларига бошлангич партия ташкилоти ҳуқуқи берилиши мумкин.

Колхозлар, совхозлар ва қишлоқ хўжалигидаги бошқа корхоналарнинг партия ташкилотларида 50 коммунист бўлган тақдирда партия комитетлари тузилиши мумкин.

500 дан ортқ коммунисти бўлган партия ташкилотларида айрим ҳолларда область, ўлка комитетларининг, иттифокдош республика Компартияси Марказий Комитетининг рухсати билан йирик цехларда партия комитетлари тузилиши, ишлаб чиқариш участкаларининг партия ташкилотлари эса бошлангич партия ташкилоти ҳуқуқлари берилиши мумкин.

Парткомлар икки-уч йил муддатга сайланади, улар составининг миқдорини умумий партия йиғилиши, конференция белгилайди.

Парткомлар, партия бюрolari, бошлангич, цех партия ташкилотларининг секретарлари ўз ишлари ҳақида партия йиғилишларида коммунистларга мунтазам равишда ахборот бериб турадилар.

57. 1000 дан ортқ коммунисти бўлган бошлангич ташкилотлар парткомларига иттифокдош республика Компартияси Марказий Комитетининг рухсати билан КПССга қабул қилиш, партия аъзолари ва аъзолигига кандидатлари учётини юрғизиш ҳамда коммунистларнинг шахсий ишлари, ик кўриб чиқиш юзасидан район партия комитети ҳуқуқлари берилиши мумкин.

Бу ташкилотларда кенгайтирилган составда парткомлар сайланиб, улар итда кундалик ишларга раҳбарлик қилиш учун бюро тузилиши мумкин.

58. Бошлангич партия ташкилоти ўз фаолиятида КПСС Программаси ва Уставига амал қилади. У меҳнат коллективининг сиёсий ўзаги бўлиб, меҳнаткашлар ўртасида бевосита иш олиб боради, уларни партия теварагига жипслаштиради, коммунистик қурилиш вазифаларини бажаришга уюштиради, партиянинг кадрлар сиёсатини ўтказишда актив қатнашади.

Бошлангич партия ташкилоти:

а) КПССга янги аъзолар қабул қилади;

б) коммунистларни партия ишига садоқат, ғоявий эътиқод, коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялайди;

в) коммунистларнинг марксизм-ленинчи назарияни коммунистик қурилиш практикаси билан мустаҳкам боғлаб ўрганишини ташкил қилади. Буржуазия идеологиясининг ревизионизм ва догматизмнинг ҳар қандай кўринишларига, қолоқ қарашлар ва нафийларга қарши курашади;

VII.

ПАРТИЯ ВА ДАВЛАТ, ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИ

60. КПСС, СССР Конституцияси доирасида иш олиб бориб, давлат ва жамоат ташкилотларига сиёсий раҳбарликни амалга оширади, уларнинг фаолиятини йўналтириб ва мувофиқлаштириб туради.

Давлат ва жамоат ташкилотларида ишловчи партия таш-

г) коммунистларнинг меҳнатдаги ва ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги авангардлик ролини ошириш тўғрисида, уларнинг турмушдаги юриш-туришда намуна бўлишлари тўғрисида ғамхўрлик қилади, КПСС аъзолари ва аъзолигига кандидатларнинг Уставдаги вазифалар ва партия топшириқларини қандай бажараётганликлари ҳақидаги ҳисоботларини тинглаб туради;

д) иқтисодий ва социал тараққиёт вазифаларини ҳал этишда меҳнаткашларнинг ташкилотчиси бўлиб майдонга чиқади, давлат планларини ва мажбурийларни бажариш учун, ишлаб чиқаришни интенсификация, меҳнат унумдорлигини ва маҳсулот сифатини ошириш, ишлаб чиқаришга фан ва техника ютуқларини, илгор тажрибани кенг жорий этиш учун социалистик мусобақага бошчилик қилади, меҳнаткашларни ички резервларини излаб топнишга сафарбар этади, материал, меҳнат ва молия ресурсларидан оқилона, тежаб-тергаб фойдаланишга ҳаракат қилади, жамоат бойлигини сақлаш ва қўлайтириш, одамларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш тўғрисида ғам-хўрлик қилади;

е) оммавий агитация ва пропаганда ишини олиб боради, меҳнаткашларни коммунизм ғояларига садоқат, совет ватанпарварлиги ва халқлар дўстлиги руҳида тарбиялайди, юксак сиёсий маданият ҳосил қилишда уларга қўмақлашади, уларнинг социал активлиги ва масъулиятини оширади;

ж) коммунистларда, барча меҳнаткашларда социалистик ўз-ўзини бошқаришда иштирок этиш қўникмаларини ривожлантиришга қўмақлашади, меҳнат коллективининг корхона, муассасани бошқаришдаги ролининг ошувини таъминлайди, касаба союз, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари ишини йўналтириб туради;

з) таққид ва ўз-ўзини таққидни кенг авж олдириш асосида бюрократизм, маҳаллийчилик, маҳкамачилик кўринишларига қарши, давлат, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомининг бузишга қарши кураш олиб боради, давлатни алданга уришларнинг олдини олади, буюшувчанлик, ҳўнасканлик ва исроғарчиликка қарши чоралар қўради, хушёр турмуш тарзининг қарор топишга эришади;

59. Саноат, транспорт, алоқа, қурилиш, моддий-техника таъминоти, савдо, умумий овқатланиш, коммунал-маиший хизмат корхоналарининг, колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг, лойиҳалаш ташкилотлари, конструкторлик бюрolari, илмий-тадқиқот институтлари, ўқув юртлари, маданий-маърифий ва даволаш муассасаларининг бошлангич партия ташкилотлари маъмурият фаолиятини контрол қилиш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Министрликлар, давлат комитетлари ҳамда бошқа марказий ва маҳаллий совет, хўжалик муассасалари ва идораларининг партия ташкилотлари аппаратининг партия ва ҳукумат директиваларини бажаришга, совет қонунларига риоя қилишга оид ишнинг контрол қилиб турадилар. Улар аппарат ишини такомиллаштиришга аппарат ходимларини танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашга актив таъсир қилишлари, ходимларнинг топширилган иш учун тармоқни ривожлантириш, аҳолига хизмат кўрсатиш учун масъулиятини оширишлари, давлат интизоминини мустаҳкамлаш чораларини кўришлари, бюрократизм ва сансалорликка қарши кескин кураш олиб боришлари, муассасалар ишидаги, шунингдек айрим ходимлар ишидаги камчиликлар тўғрисида, уларнинг эғаллаб турган лавозимларидан қатъи назар, ўз вақтида тегишли партия органларини хабардор қилиб туришлари лозим.

Изоҳ. Бошлангич партия ташкилотларида маъмурият фаолиятини ҳамда ишлаб чиқариш фаолиятининг айрим йўналишлари бўйича аппарат ишини контрол қилиш ҳуқуқини амалга оширувчи комиссиялар тузилиши мумкин.

к) коммунистларни партия ишига садоқат, ғоявий эътиқод, коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялайди;

л) коммунистларнинг марксизм-ленинчи назарияни коммунистик қурилиш практикаси билан мустаҳкам боғлаб ўрганишини ташкил қилади. Буржуазия идеологиясининг ревизионизм ва догматизмнинг ҳар қандай кўринишларига, қолоқ қарашлар ва нафийларга қарши курашади;

КПСС XXVII СЪЕЗДИНИНГ ҚАРОРИ

КПСС МАРКАЗИЙ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИ ҲАҚИДАГИ НИЗОМ ТЎҒРИСИДА

1. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси ҳақидаги Низом тасдиқлансин.

2. КПСС Марказий Комитетига КПСС Марказий Ревизия Комиссияси билан биргаликда шу Низом асосида республика, ўлка, область, округ, шаҳар ва район партия ташкилотларининг ревизия комиссиялари тўғрисида тегишли Низом ишлаб чиқиш топширилсин.

К П С С М а р к а з и й Р е в и з и я К о м и с с и я с и т ў ғ р и с и д а Н и з о м

1. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг съезди томонидан КПСС Марказий Комитетини сайлаш учун белгиланган муддатга ҳамда ўша тартибда сайланади.

Марказий Ревизия Комиссиясининг состави неча кишидан иборат бўлишини партия съезди белгилайди.

2. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси ўз функциялари доирасида партиянинг марказий органлари фаолияти тўғрисида КПСС съездида хулоса тақдим этади ва ўз иши тўғрисида съезд олдида ҳисоб беради.

3. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси партиянинг марказий органларидаги ишларнинг белгиланган тартибда ўтишга риоя қилинишини, меҳнаткашларнинг хатлари, ариза-

лари ва шикоятларини кўриб чиқиш соҳасидаги ишни, партия бюджетни ижросининг, шу жумладан партия аъзолик вазослари тўғрисида, қабул этилиши ва ҳисоб-итоб қилиниш тўғрисида, шунингдек КПСС Марказий Комитети корхоналари ва муассасаларининг молия-хўжалик фаолиятини ревизия қилади.

4. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси иттифокдош республикалар компартияларининг, ўлка ва область партия ташкилотларининг ревизия комиссияларига методик ёрдам беради.

5. КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг мажлислари камида олти ойда бир марта қақрилади.

Кундалик ишга раҳбарлик қилиш учун Марказий Ревизия Комиссияси Бюро сайлайди.

Партия ташкилотлари совет, касаба союз, кооператив ва бошқа жамоат ташкилотлари ўрнини олмайди, партия органлари ва бошқа органларнинг функциялари аралаштириб юборилишга йўл қўймайди.

61. Давлат ва жамоат ташкилотлари томонидан қақриладиган съездлар, конференциялар, йиғилишларда, шунингдек бу ташкилотларнинг сайлаб қўйиладиган органларида, партия аъзолари уч кишидан кам бўлмаса, партия группалари ташкил этилади. Бу группаларнинг вазифаси—партия ташкилотларидан бошқа тегишли ташкилотларда партия сиёсатини ўтказишдан, ана шу ташкилотлардаги ишнинг аҳво-

лига коммунистлар таъсирини кучайтиришдан, улар фаолиятида демократик нормаларни ривожлантиришдан, партия ва давлат интизоминини мустаҳкамлашдан, бюрократизмга қарши кураш олиб боришдан, партия ва совет директиваларининг бажарилишини текширишдан иборатдир.

62. Партия ташкилотларидан бошқа ташкилотлардаги партия группалари ишига тегишли партия органлари: КПСС Марказий Комитети, иттифокдош республика Компартиясининг Марказий Комитети, ўлка, область, округ, шаҳар, район партия комитети раҳбарлик қилади.

VIII.

ПАРТИЯ ВА КОМСОМОЛ

63. Ёшларнинг ташаббускор ижтимоий-сиёсий ташкилоти бўлган Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи — партиянинг актив ёрдамчиси ва резервидир. Комсомол ёшларни коммунизм руҳида тарбиялашда, уларни янги жамиятни амалда қуришга, давлат ва жамоат ишларини бошқаришга жалб этишда, ҳар томонлама баркамол, меҳнатга ва Совет Ватани ҳимоясига тайёр кишилар авлодини етиштиришда партияга ёрдам беради.

64. Комсомол ташкилотлари ишлаб чиқариш ва ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида партия йўл-йўриқларини актив амалга оширувчилар бўлишлари лозим. Комсомол ташкилотлари корхона, колхоз, муассаса, ўқув юрти ишига оид масалаларни муҳокама қилишда ва уларни тегишли партия ташкилотлари олдида қўйишда кенг ташаббус кўрсатиш ҳуқуқидан фойдаланадилар, бу масалалар айниқса ёшларнинг меҳнати, турмуши, таълим ва тарбиясига тааллуқли бўлса, уларни ҳал этишда бевосита иштирок қиладилар.

65. ВЛКСМ Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг раҳбарлигида ишлайди. ВЛКСМ маҳаллий ташкилотларининг иши тегишли республика, ўлка, область, округ, шаҳар ва район партия ташкилотлари томонидан йўналтириб ва контрол қилиб турилади.

Маҳаллий партия органлари ва бошлангич партия ташкилотлари ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларни ишлаб чиқариш ва ижтимоий ҳаётнинг конкрет вазифаларини ҳал этишга сафарбар қилиш ишида комсомол ташкилотларига таянадилар, уларнинг фойдали ташаббусларини қўллаб-қувватлайдилар, уларнинг фаолиятига бутун чоралар билан ёрдам кўрсатадилар.

66. КПССга қабул қилинган ВЛКСМ аъзолари, агар улар сайлаб қўйиладиган комсомол органларининг аъзолари бўлмасалар ва комсомол ишида бўлмасалар, партияга кирган пайтларидан бошлаб комсомол аъзолигидан чиқади.

IX.

ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРДАГИ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ

67. Қуролли Кучларнинг партия ташкилотлари ўз фаолиятларида КПСС Программаси ва Уставига амал қиладилар ҳамда Марказий Комитет тасдиқлайдиган инструкциялар асосида ишлайдилар. Бу партия ташкилотлари Қуролли Кучларда партия сиёсатини амалга оширишни таъминлайдилар, уларнинг шахсий составини коммунистик партия теварагига жипслаштиридилар, жангчиларни марксизм-ленинизм ғоялари руҳида, социалистик Ватанга чекиз садоқат руҳида тарбиялайдилар, армия билан халқ бирлигининг мустаҳкамланишига актив ёрдам берадилар, қўшинларнинг жанговар тайёргарлигини ошириш, ҳарбий интизомини мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қиладилар, шахсий составни жанговар ва сиёсий тайёргарлик вазифаларини бажаришда, янги техника ва қурол-проғларни эғаллашга, ўз ҳарбий бурчини, қўмондонлигининг буйруқ ва фармойишларини бениқсон бажаришга сафарбар қиладилар.

68. Қуролли Кучлардаги партиявий ишга КПСС Марказий Комитети сиёсий органлар орқали раҳбарлик қилади. Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти Бош сиёсий бошқармаси КПСС Марказий Комитетининг бўлими ҳуқуқидан иш олиб боради.

Округ ва Флотлар сиёсий бошқармаларига, армиялар, флотилиялар ва қўшинмалар сиёсий бўлимларига бошлиқ бўлиш учун беш йиллик партия стажига бўлиши шарт.

69. Қуролли Кучларнинг партия ташкилотлари ва сиёсий органлари маҳаллий партия комитетлари билан мустаҳкам алоқада бўладилар, уларга ҳарбий қисмлардаги сиёсий иш тўғрисида мунтазам равишда ахборот бериб турадилар. Ҳарбий партия ташкилотларининг секретарлари ва сиёсий органларнинг раҳбарлари маҳаллий партия комитетларининг ишида иштирок этадилар.

X.

ПАРТИЯНИНГ ПУЛ МАБЛАҒЛАРИ

70. Партиянинг ва унинг ташкилотларининг пул маблағлари аъзолик взносларидан, партия корхоналаридан келадиган даромадлардан ва бошқа тушумлардан ҳосил бўлади.

Партиянинг пул маблағларидан фойдаланиш тартибини КПСС Марказий Комитети белгилайди.

71. Партия аъзолари ва КПСС аъзолигига кандидатлар учун ойлик аъзолик взнослари қўйидаги миқдорда белгиланади:

Ойлик иш ҳақи:
70 сўмгача бўлганлар 10 тийин,
71 сўмдан 100 сўмгача бўлганлар 20 тийин тўлайдилар;
101 сўмдан 150 сўмгача бўлганлар ойлик иш ҳақининг 1,0 процентини

151 сўмдан 200 сўмгача бўлганлар ойлик иш ҳақининг 1,5 процентини

201 сўмдан 250 сўмгача бўлганлар ойлик иш ҳақининг 2,0 процентини

251 сўмдан 300 сўмгача бўлганлар ойлик иш ҳақининг 2,5 процентини

300 сўмдан ошқ бўлганлар ойлик иш ҳақининг 3,0 процентини тўлайдилар.

72. Партия аъзолигига кандидатликка кириш вақтида ойлик иш ҳақининг 2 проценти миқдоридан кириш взноси тўланади.

олган ёки партия марказий органларининг ихтиёрида бўлган ўз фаолиятига алоқадор барча ҳужжатлардан фойдаланадилар.

9. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси ревизия якунлари юзасидан тегишли ақтлар тузади. Ревизия қилинаётган органлар, корхона ва муассасалар бу ақтларни мажбурий тартибда кўриб чиқади ҳамда ақтларда баён этилган мулоҳаза ва тақлифлар қандай амалга оширилганлиги тўғрисида Марказий Ревизия Комиссиясига ахборот берадилар.

10. КПСС Марказий Ревизия Комиссияси ўзининг амалий фаолиятининг партия бюджетни маблағлари ҳисобидан сақланган ихчам аппарат ёрдамида бажаради. Зарур ҳолларда у ревизияларни ўтказиш учун КПСС аъзолари орасидан му- тахассисларни жалб этади.

—• **Хабарлар • Фактлар • Воқеалар**

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

«КЕЛГУСИ ТИНЧЛИК АСРИ» КИТОБИ НАШРДАН ЧИҚДИ

КИТОБИ НАШРДАН ЧИҚДИ

3, де
инин
мада
ахрл
нг ў
а чин
тақс
га му
фан
и за
даёти
ик в
робл
вет—
онин
сове
тў
и и
ат б
СС).

Наширёт директорлари кенгаши президенти С. Радардон М. С. Горбачёвнинг китоби КПСС XXVII съезди арасида босилиб чиққанлигидан зўр мамуният билан хабар қилиб, бу китобнинг нашричилиши америкаликларнинг сьезд қарорларига қийинчишлирини кучайтиришини тасъикдлади.

қанлигидан ур мамуният Америка муносабат.
изҳор қилиб, бу китобнинг истибболи хусусидан
ниқарилиши америкаликлар раҳбарининг фикрларининг
нинг съезд қарорларига қи- рисида кўпроқ билини
иқишларини кучайтиришини таътганлигидан дал
гаъкидлади. ради. (Т

СҮНГГИ
СОАТДА

А А А В И | СҮНГЕ

АЛАРИ
ИДА

Меҳр ғуллари

МАДОРАС

Бангалорнинг «Декан геральд» газетаси «Мақсад — динамик экономика» сарлав-

ҳасн остида КПСС XXVII
съездига КПСС Марказий
Комитетининг Сиёсий док-
ладига бағишланган катта
таҳлилий мақолачи босиб чи-
қилди.

МУСАФФО ОСМОН

ларди. Мақолада кузатувчилар бу сўезд кейинги ўн йилликлар давомида совет коммунистларининг энг муҳим сўзиди бўлди, деган афғон фикрини айтимқодалар, дейилди. Совет жамиятини ривожлантиришда йўл қўйилган нуқсон ва камчиликлар

туғусида докдада ошқор-
айтилганлигини
таъкидлаб, мақола автори
Советлар мамлакатини соци-
ал-йигтисоди ривожланти-
ришнинг илгари сурилган

ДАККА

бутун жаҳон учун муҳим воқеадир, деб таъкидлайди Бангладеш Коммунистик партияси (БКП) Марказий Комитетининг Беш сессияси.

комитетининг бош секретари М. Фарход. «Икота» газетасида эълон қилинган мақолада Бангладеш коммунистларининг раҳбари халқ

ро тинчликни сақлаш ва қилдилар. Вашин
мустаҳкамлашга, миллий Претория билан
озодлик ҳаракатлари, демок хамкорлиги» Африк
ратия ва социал-тараққиётни бидаги танг аҳвол
қўллаб-қувватлашга қара бўлмоқда. Ангол х

тилган КПССнинг изчил таш-
қи сиёсий йўлига юксак баҳо
беради.

УЛАН-БАТОР

Монголиядын коммунист-
лари, барча меҳнаткашлари
КПСС XXVII съезди

Қиғъалардан дараклар

У.— ҳар қалай бу қурол си
новия Канаданинг шимол
қарғий районларида яшовч
аҳоли учун жуда хатарли
дир. Вакиллар палатасид
депутатлар ўринлари сон
жиҳатидан учинчи ўрини
эгаллаб турган янги демо

ратик партия ҳам хуку
матта ана шундай талаб бо
лан мурожаат қилди. 2
февраль куни Американин
«Б-52» стратегик бомбарди
мончиси бортдан учирилга
Бофорт қанотли ракетас
дегизга қулаб тушганида
қонини Канада Бош министр
номига хат ва телеграмми

7 МАРТ, ЖУМА

Чирклар турнири.	17.30	—
ССР тарихи.	18.00	— «Республика»

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30
«Меҳнат шарофоти». 9.30 —
«Овёт Ўзбекистони: одамлар,
қилар ва режалар». 10.00 —
СС XXVII съезди материал-

и. 12.10 — «Узбекистан ин-
дустриальный». 12.30 — «Иш-
овимиз программаси». 13.00

ИНДЕКС 64583

ИДЕНТ. 04500.

Редактор
Д. КАЮМОВ

«Чорвадор». 14.00 — Қиш-
қ хўжалик ходимлари учун

...иштириш. 15.20 — КПСС
XVII съезди делегатлари хи-
я қиладилар. 15.40 — Бола-
р учун эшиттириш. 16.00—
Дустларимиз овози». 18.15 —
И Ленин асарларини эш-

намиз». 18.30 — «Садо» ан-мблининг концерти. 19.25 — «Бароқли дам — меҳнатга имдам». 19.55 — Халқаро хо-

и-қизлар куни — 8 мартга
ирилган тантанали йиғи-
ш ва концерт.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ ордени босмахонаси. Б. — 57—58. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12